SARI DUVAR KAĞIDI

Charlotte P. Gilman

otonom edebiyat

SARI DUVAR KAĞIDI

Charlotte P. Gilman

Otonom 37

Edebiyat Dizisi 6

Sarı Duvar Kağıdı

ISBN 978-975-6056-39-4
1. Basım Şubat 2012, İstanbul (1000 adet)

Kitabın Özgün Adı
The Yellow Wallpaper and Other Stories

İngilizceden Çevirenler
Sarı Duvar Kağıdı: Aksu Bora
Diğer Öyküler: Aysun Altunışık

Yayıma Hazırlayan
Melis İnan

Son Okuma
Arzu Taghan

Kapak ve İç Tasarım
Halim Mert İnan

Baskı ve Cilt
Kayhan Matbaacılık Sanayi Tic. Ltd. Şti.
Tel (0212) 576 01 36

Yayınevi Sertifika no: 11821

Otonom Yayıncılık
Firuzağa Mah. Çukurcuma Cad. Yazıcı Çıkmazı No:2
Beyoğlu - İSTANBUL
Tel 0 212 244 87 09
Faks 0 212 244 87 88
e-posta: iletisim@otonomyayincilik.com
www.otonomyayincilik.com

SARI DUVAR KAĞIDI
ve Seçme Öyküler

Charlotte P. Gilman

İngilizceden Çevirenler
Aksu Bora
Aysun Altunışık

otonom edebiyat

İÇİNDEKİLER

Sarı Duvar Kağıdı (1890)	7
Büyük Morsalkım (1891)	29
Üç Şükran Günü (1909)	41
Ben Cadıyken (1910)	61
Hayatını Kazanmak (1910)	77
Kulübecik (1910)	93
Keşke Erkek Olsaydım (1914)	107

SARI DUVAR KAĞIDI

John ve benim gibi sıradan insanların yaz için tarihi bir konak kiralamaları çok ender rastlanan bir şeydir.

Kolonyal bir malikâne, bir ata ocağı, perili köşk diyeceğim geliyor, romantik bir mutluluğun simgesi... Fakat bu, talihi zorlamak olurdu!

Yine de göğsümü gere gere iddia ediyorum ki, o evde bir tuhaflık vardı.

Yoksa kirası ne diye bu kadar ucuz olsun? Ve neden bu kadar uzun süre boş kalsın?

John bana gülüyor tabii, fakat insan evlilikte böyle şeyler bekliyor.

John aşırı derecede pratik biri. İnanca hiç tahammülü yok, batıl itikatlardan ödü kopar, görülmeyen, hissedilmeyen ve ölçülüp biçilemeyen şeylerden her söz edilişinde alay eder.

John doktordur; *belki* (bunu yüksek sesle söyleyemem tabii, ama şu anda önümde yalnız cansız bir kağıt parçası

var ve beni çok rahatlatıyor) *belki* bu nedenle daha hızlı iyileşemiyorum.

Hasta olduğuma inanmıyor da!

Elden ne gelir?

Tanınmış bir doktor, hele bu kocanızsa, arkadaşlarınızı ve akrabalarınızı sizin hiç bir şeyiniz olmadığına, yalnızca geçici bir sinirsel depresyon, hafif bir histeri eğilimi geçirdiğinize ikna etmişse, elden ne gelir?

Erkek kardeşim de doktor, o da tanınmış bir doktor ve o da aynı şeyi söylüyor.

Sonuç olarak, fosfat mı, fosfit mi her ne ise, ondan alıyorum, şuruplar içiyorum, yürüyüşlere çıkıyorum, hava alıyorum ve egzersiz yapıyorum; iyileşene kadar "iş görmem" yasak.

Kişisel olarak, onların fikrine katılmıyorum.

Kişisel olarak, ufak tefek işlerin, heyecan ve değişikliklerle birlikte, beni iyi edeceğine inanıyorum.

Fakat elden ne gelir?

Bir süre onlara rağmen yazdım fakat *bu* beni tüketiyor, doğru – bunu yaparken çok sinsice davranmak lazım yoksa insan çok sert bir tepkiyle karşılaşabiliyor.

Bazen, daha az itirazla karşılaşsaydım, toplum içine daha çok karışsaydım ve hayatımda daha çok heyecan olsaydı durumum nasıl olurdu diye hayal kuruyorum. Fakat John, yapabileceğim en kötü şeyin durumum üzerine düşünmek olduğunu söylüyor ve itiraf etmeliyim ki, bu her zaman kendimi kötü hissetmeme yol açıyor.

Neyse, bunu bırakıp biraz evden söz edeyim.

Harika bir yer! Tek başına, yolun biraz gerisinde, köye beş kilometre uzaklıkta. Çitleri, duvarları, kilitli kapılarıyla, bahçıvanlar ve çalışanlar için yapılmış pek çok küçük müştemilatıyla İngiliz romanlarındaki malikâneleri hatırlatıyor.

Nefis bir bahçesi var! Hiç böyle bir bahçe görmemiştim; kocaman ve gölgeli, taştan patikalarla ve altında oturacak yerleri olan, asmalarla kaplı kameriyelerle dolu.

Eskiden limonluklar da varmış ama şimdi hepsi yıkılmış. Varisler arasında yasal bir problem var sanırım; her neyse, ev yıllardan beri boş.

Bu benim hayalet korkumu ayaklandırıyor galiba, fakat aldırmıyorum, bu evde bir tuhaflık var, bunu hissedebiliyorum.

Hatta mehtaplı bir gecede bunu John'a da söyledim ama o hissettiğimin *cereyan* olduğunu söyledi ve camı kapattı.

Bazen hiç nedensiz, John'a kızıyorum. Biliyorum ki hiç bu kadar hassas olmamıştım. Sanırım bu sinirsel durumumdan ileri geliyor.

Ama John, böyle hissedersem öz denetimimin azalacağını söylüyor; hiç değilse onun önünde kendimi denetlemeye dikkat ediyorum ve bu beni çok yoruyor.

Odamızdan hiç hoşlanmıyorum. Alt kattaki odalardan birini, verandaya bakan ve penceresinde güller olan, çok hoş eski moda basma perdeli odayı istiyordum! John dinlemedi bile.

Yalnızca bir penceresi olduğunu, ayrıca iki yataklık yer olmadığını söyledi. Kendi başka bir odada yatmaya kalksa bile bu odaya yakın başka oda yokmuş.

Sevgi dolu ve çok dikkatli, beni özel talimatlar vermeden hiç bir işe karıştırmıyor.

Günün her saati için bir talimatnamem var, hepsini beni düşünerek hazırladı ve ben bunun değerini yeterince takdir etmeyerek nankörce davrandığımı hissediyorum.

Buraya yalnızca benim için, tam anlamıyla dinlenebilmem ve hava almam için geldiğimizi söyledi. "Egzersizlerini ne kadar yapacağın gücüne, yemeğini ne kadar yiyeceğin de iştahına bağlı sevgilim," dedi bana, "fakat havayı

her zaman içine çekebilirsin." Böylece, en üst kattaki çocuk odasına yerleştik.

Burası büyük, havadar bir oda; evin zemininin neredeyse tamamını kaplıyor, her yöne bakan pencereleri var, bol güneş ışığı ve hava alabiliyor. İlkin çocuk odası, sonra da oyun ve ders odası olarak kullanıldığını sanıyorum, çünkü pencerelere küçük çocuklar için parmaklıklar yapılmış ve duvarlarda ıvır zıvır asılı.

Duvar kağıdı ve boya, bir erkek okulundan kalma gibi. Yatağımın başından başlayarak tüm oda yol yol soyulmuş ve odanın öteki tarafında koca bir parça kopmuş. Hayatımda bu kadar kötü bir duvar kağıdı görmedim.

Bu dağınık, süslü desenlerin tek bir parçası bile sanata karşı suç sayılmalı.

Bu çizgileri gözle izlemek yeterince kafa karıştırıcı, çalışmayı engellediği ve sinir bozucu olduğu da aşikar. Çünkü yakın mesafeden bu belirsiz, içler acısı çizgileri izlerseniz, birden, garip açılara dalıp görülmemiş bir inkârla kendini yok ederek intihara kalkıştıklarını görürsünüz.

Renk itici, hatta iğrenç; güneşten solmuş, berbat bir kirli sarı.

Kimi yerlerde hâlâ donuk ama çirkin bir portakal renginde, kimi yerlerde hastalıklı bir kükürt sarısı.

Çocukların bundan nefret etmesine şaşmamak gerek! Uzun süre bu odada kalmam gerekse ben de nefret ederim.

John geldi, defteri kaldırmalıyım. Tek kelime bile yazmamdan nefret ediyor.

İki haftadır buradayız ve ilk günden sonra kendimi yazabilecek gibi hissettiğim bir an olmadı.

Bu berbat çocuk odasında, pencerenin önünde oturuyorum ve istediğim kadar yazmamı engelleyecek hiçbir şey yok. Takatsizlikten başka.

John gündüzleri hep dışarıda, hatta ciddi bir hastası olduğunda, geceleri de.

Benim hastalığım ciddi olmadığı için çok memnunum!

Ama bu sinir bozuklukları çok can sıkıcı.

John benim gerçekte ne kadar acı çektiğimi bilmiyor. Acı çekmem için hiçbir *neden* olmadığını biliyor ve bu ona yetiyor.

Elbette bu yalnızca sinir bozukluğu. Üzerime öyle bir ağırlıkla çöküyor ki, hiçbir işimi yapamıyorum.

John'a yardım etmeyi, onun rahat ve huzurunu sağlamayı öyle istiyordum ki; oysa şimdiden onun için bir yüküm!

Yapabildiğim küçük şeylerin (giyinmek, misafir ağırlamak ya da ortalığı toparlamak gibi) bana nasıl bir çabaya mal olduğuna kimse inanmaz.

Neyse ki Mary bebeğe çok iyi bakıyor. Sevgili bebek!

Ama ben hâlâ onunla beraber *olamıyorum*. Bu beni çok asabileştiriyor.

Galiba John hayatında hiç asabi olmamış. Duvar kağıdından söz ettiğim zaman bana güldü!

Önce odayı yeniden kağıt kaplatmayı düşündü fakat sonra eskisinin kalmasının benim için daha iyi olacağın söyledi; bu çeşit kaprislerine boyun eğmek, bir sinir hastasına yapılabilecek en kötü şeymiş.

Duvar kağıdı değiştirilince bu kez de sert karyolaya, sonra pencerelerdeki parmaklığa, derken merdivenlerin başındaki kapıya ve buna benzer şeylere takacağımı söyledi.

"Biliyorsun, burası sana iyi geliyor," dedi. "Hem sevgilim, aslında üç aylığına kiraladığımız bir evi baştan aşağı yenilemeye de niyetim yok!"

"O halde izin ver, aşağıya geçelim, orada çok hoş odalar var," dedim.

Sonra beni kollarının arasına aldı ve seni küçük budala dedi bana ve istersem bodruma bile taşınabileceğini, hatta üstüne üstlük orayı bir de badana yaptırabileceğini söyledi.

Fakat yataklar, pencereler ve öteki şeyler konusunda haklı.

Burası havadar ve rahat bir oda ve tabii ki onu kaprislerimle rahatsız edecek kadar aptal olmayacağım.

Gerçekten bu odayı sevmeye başladım fakat şu iğrenç duvar kağıdı olmasa.

Pencereden baktığımda bahçeyi görebiliyorum, o esrarlı derin gölgeli kameriyeleri, eski moda çiçek tarhlarını, çalıları ve yamrı yumru ağaçları.

Öteki pencereden çok güzel bir koy manzarası ve konağa ait küçük iskeleyi görebiliyorum. Gölgeli nefis bir patika iskeleden eve kadar uzanıyor. Bu sayısız yollarda ve kameriyelerde konuşan, yürüyen insanlar hayal ediyorum, fakat John en küçük bir hayal bile kurmamam konusunda beni ikaz etti. Hayal gücüm ve öyküler uydurma alışkanlığım, benim gibi sinirleri zayıf birini heyecanlı hayallere sürükleyebilirmiş; bu yüzden bu eğilimimi dizginlemek için irademi ve sağduyumu kullanmamı söyledi. Ben de çaba gösteriyorum.

Bazen, yazı yazmayı biraz daha iyi becerebilseydim, bu düşüncelerin baskısını hafifletir ve beni rahatlatırdı diye düşünüyorum.

Fakat bunun için uğraşmaya kalktığımda kendimi çok yorgun hissediyorum.

İşimle ilgili hiç kimseyle konuşmamak ve hiç kimseye danışamamak çok cesaret kırıcı. John gerçekten iyi olduğumda kuzen Henry ve Julia'yı uzun süre kalmaları için davet edebileceğimi söylüyor; fakat şu anda o kıpır kıpır

insanlarla birlikte olmama izin vermektense yastığımı havai fişeklerle doldururmuş, daha iyi.

İnşallah çabuk iyileşirim.

Fakat bunu düşünmemeliyim. Bu duvar kağıdı, kötücül etkisini *bilirmiş* gibi yüzüme bakıyor.

Desenin kırık bir boyun gibi sarktığı yerlerde dönüp dönüp ortaya çıkan bir leke var ve iki patlak göz sizi baştan aşağı süzüyor.

Küstahlığı ve bitmez tükenmezliği gerçekten kızdırıyor beni. Ağır ağır yukarı aşağı ve yanlara dönüyorlar; hiç kapanmayan bu tuhaf gözler her yerde. Kağıdın ek yerinin tam denk gelmediği bir yer var, orada gözler çizgi boyunca aşağı yukarı gidip geliyorlar ama biri diğerinden biraz daha yukarda.

Kıpırtısız bir nesnede böyle bir ifadeyi daha önce hiç görmedim, üstelik nesnelerin nasıl ifadeler taşıyabileceğini hepimiz biliriz! Çocukken gözlerim açık yatar ve boş duvarlarla sıradan eşyalarda, çoğu çocuğun bir oyuncak dükkanında bulabileceğinden daha fazla eğlence ve korku bulurdum.

Eski büyük çalışma masamızın çıkıntılarının bana nasıl dostça göz kırptıklarını hatırlıyorum, bir de çok sağlam bir dostmuş gibi görünen iskemle vardı.

Öteki nesneler çok korkutucu görünseler de, o iskemleye oturur ve emniyette olduğumu hissederdim.

Bu odadaki eşyaların hepsini aşağıdan taşımak zorunda kaldığımızdan, uyumsuzluktan başka bir kusurları yok. Sanırım oyun odası olarak kullanıldığı zamanlarda, bütün eşyayı dışarı çıkarmışlar, buna da şaşmamalı! Şimdiye dek çocukların buraya verdikleri kadar büyük hasar görmemiştim.

Daha önce söylediğim gibi, duvar kağıdı yer yer yırtılmış ama sıkı sıkı da yapışmış duvara. Nefret kadar güçlü bir azimleri de olmalı bu çocukların.

Döşeme kazınmış, oyulmuş ve parçalanmış, şurdan burdan alçı parçaları oyulup çıkarılmış; odada bulduğumuz kocaman yatak da savaştan çıkmış gibi görünüyor.

Neyse, bunların hiç birine aldırmıyorum; yalnızca duvar kağıdı.

John'un kız kardeşi geldi. Ne kadar tatlı bir kız ve bana karşı ne kadar dikkatli. Beni yazarken görmemeli.

Mükemmel ve gayretli bir ev hanımı ve hayattan başka bir beklentisi de yok. Muhtemelen o da beni hasta edenin yazmak olduğunu düşünüyor!

Fakat o dışarıdayken yazabilirim ve çok önceden dönüşünü bu pencerelerden görebilirim.

O güzelim gölgeli kıvrımlı yola ve kırlara bakan birer pencere var. Büyük karaağaçlar ve kadife çimenlerle dolu güzelim kır.

Bu duvar kağıdında sadece ışığın değişik bir açısında görünen bir alt desen var. Özellikle çok rahatsız edici bir desen, çünkü yalnızca belli bir ışıkta, hayal meyal seçilebiliyor.

Güneş vurduğunda, solmamış bölgelerde tuhaf, kışkırtıcı, biçimsiz bir karaltı görebiliyorum; sanki öndeki o budalaca desenin arkasında sinsice dolaşan bir karaltı gibi.

Kız kardeş merdivenlerde!

Neyse, Dört Temmuz da geçti. Herkes gitti, yorgunluktan bitkin düştüm. John yanımda birilerinin bulunmasının bana iyi geleceğini düşündüğü için, annemi, Nellie'yi ve çocukları bir haftalığına davet ettik.

Tabii ki ben hiçbir şey yapmadım. Şimdi her şeye Jennie bakıyor.

Fakat yine de yoruldum.

John çabucak ayağa kalkmazsam beni sonbaharda Weir Mitchell'a göndereceğini söylüyor.

Oraya gitmek istemiyorum. Daha önce o adamın eline düşen bir arkadaşım, tıpkı John ve kardeşim gibi olduğunu söylemişti, daha bile kötü!

Üstelik, o kadar uzağa gitmenin yükü de cabası.

Bir şey yapmak üzere parmağımı bile oynatmaya değmeyeceğini düşünüyorum ve giderek fena halde mızmız ve huysuz oluyorum.

Saçma sapan şeyler için sürekli ağlıyorum.

Tabii John ya da bir başkası yanımdayken değil, yalnız kaldığımda.

Şimdi de günün büyük kısmında yalnızım. John sık sık bazı ciddi hastalara bakmak için şehirde kalıyor, Jennie ise istediğimde beni kendi halime bırakacak kadar iyi.

Böylece bahçede ya da o güzelim patikada yürüyebiliyorum, güllerin altındaki çardakta oturuyorum, burada, yukarıda uzanabiliyorum.

Duvar kağıdına rağmen bu odadan giderek daha çok hoşlanıyorum. Belki de duvar kağıdı *yüzünden*.

Zihnimi öylesine kaplıyor ki...

Burada, bu hantal yatakta (yere çakılı galiba) uzanıyorum ve saatlerce duvar kağıdındaki şekillere bakıyorum. İnanın, jimnastik kadar iyi geliyor. Diyelim aşağıdan başlıyorum, aşağıdaki dokunulmamış köşeden ve bu saçma şekli, ona bir anlam verene kadar izleyeceğime bininci kez *karar* veriyorum.

Tasarım ilkeleri hakkında çok az şey biliyorum ama bu nesnenin hiçbir yayılma, yer değiştirme, tekrarlama, simetri kuralına ya da bildiğim herhangi bir kurala uymadığından eminim.

Enine tekrarlanıyor tabii ama o kadar.

Enine uzanan şeritlerin herhangi birini tek başına ele alırsanız, kabarık kıvrımların ve gösterişli süslerin, hezeyanlar içinde titreyen bir tür "sahte romanesk" gibi ayrı ayrı duran o bıktırıcı sütunların üzerinde ine çıka dolaştığını görüyorsunuz.

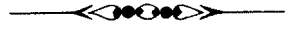
Fakat öte yandan, çapraz bağlantılar da var, darmadağın çizgiler dehşet verici büyük dalgaların içinde oradan oraya geçiyor, sanki bir yığın yosun sürükleniyormuş gibi.

Bütün bunlar yatay bir düzlemde ilerliyor, en azından öyle görünüyor; ben desenin bu yöndeki düzenini anlayayım derken kendimi tüketiyorum.

Bordürlerde de yatay deseni kullanmışlar, bunlar insanın kafasını daha da karıştırıyor.

Odada duvar kağıdının neredeyse hiç dokunulmamış durumda olduğu bir köşe var; ışıklar yavaş yavaş gözden kaybolurken, akşam güneşinin solgun ışıkları doğrudan buraya düşerken bir ışık hayal ediyorum. Sanki sonsuz groteskler tek bir noktada toplanıyor ve oradan serseri çizgiler olarak dağılıyorlar.

Bu çizgileri izlemek beni yoruyor. Küçük bir şekerleme yapacağım galiba...

Bunları neden yazmam gerektiğini bilmiyorum.

Bilmek istemiyorum.

Bilebilecek gibi hissetmiyorum kendimi.

John bunları saçma bulacak, biliyorum. Fakat neler hissettiğimi ve düşündüğümü bir şekilde *anlatmalıyım*. Öyle rahatlatıcı ki!

Fakat harcanan çaba, elde edilen rahatlamayı giderek aşmaya başlıyor.

Şimdi vaktimin yarısını tam bir tembellikle geçiriyorum ve eskisinden fazla yatıyorum.

John gücümü kaybetmemem gerektiğini söylüyor ve balıkyağları, bir sürü kuvvet şurupları filan veriyor, şarap, siyah bira ve az pişmiş et de cabası tabii.

Sevgili John! Beni çok seviyor ve hasta olmamdan nefret ediyor. Geçen gün gerçekten içten ve mantıklı bir şekilde konuşmaya çalışarak ona kuzen Henry ile Julia'yı ziyaret etmeyi ne kadar çok istediğimi söyledim.

Fakat gitmeyi ve gitsem bile orada kendimi idare etmeyi başaramayacağımı belirtti. Kendimi savunamadım bile, çünkü daha sözümü bitirmeden ağlamaya başlamıştım.

Düşüncelerimi toparlamaya çalışmak giderek daha fazla çaba gerektiriyor. Hep bu sinir zayıflığı yüzünden.

Sevgili John beni kucaklayıp kaldırdı, yukarıya taşıdı, yatağa yatırdı ve başım ağrıyana kadar bana kitap okudu.

Bana onun sevgilisi, huzuru ve her şeyi olduğumu söyledi ve onun hatırı için kendime dikkat etmemi istedi.

Bu durumdan kurtulmak için bana kendimden başka kimsenin yardımcı olamayacağını, bu aptalca hayallere kapılmamamı, irademi ve öz denetimimi kullanmam gerektiğini anlatıyor.

İyi olan bir şey var, o da bebeğin mutlu ve sağlıklı olması ve bu korkunç duvar kağıdından uzakta kalabilmesi.

Biz bu odayı kullanmasaydık, zavallı masum çocuk kullanmak zorunda kalacaktı. Şansı varmış, kurtuldu. Küçücük masum bebeğimin, kolaylıkla etki altında kalabilecek küçücük bir şeyin, böyle bir odada yaşamasına asla izin veremem.

Bunu daha önce hiç düşünmemiştim ama John'un buraya beni yerleştirmesi büyük şans oldu; çünkü bu odaya bir bebekten çok daha kolay dayanabilirim.

Bundan onlara hiç söz etmedim tabii, bu konuda çok

dikkatliyim, ama duvar kağıdını izlemeye devam ediyorum.

Bu kağıtta benden başka hiç kimsenin bilmediği, belki de hiç bilemeyeceği bir şeyler var.

Üstteki desenin arkasındaki o soluk şekiller gün geçtikçe daha belirgin hale geliyor.

Hep aynı şekil, ama bir sürü.

Öne eğilmiş, şekillerin arkasında sürünüp duran bir kadına benziyor. Bundan hiç hoşlanmadım. John beni buradan çıkarsa daha iyi olacak galiba...

Hastalığım hakkında John'la konuşmak çok zor, çünkü çok bilgili ve beni çok seviyor.

Fakat geçen akşam denedim.

Mehtap vardı. Ay, tıpkı güneş gibi her tarafı aydınlatıyordu.

Bazen ay ışığından nefret ederim, öyle sinsi sinsi dolanıp ya bir pencereden ya da ötekinden içeri dalar.

John uyuyordu, onu uyandırmaktan nefret ederim, bu yüzden, ay ışığının bu dalga dalga desenli duvar kağıdına düşüşünü sessizce, tüylerim ürperene dek seyrettim.

Arkadaki belirsiz şekil deseni sarsmaya başladı, sanki dışarı fırlamak ister gibi.

Yavaşça kalkıp kağıdın *gerçekten* hareket edip etmediğine bakmaya gittim, döndüğümde John uyanıktı.

"Ne oldu küçük kız?" diye sordu. "Böyle dolaşma ortalarda, üşüteceksin." Bunun konuşmak için uygun zaman olduğunu düşündüm ve buranın bana gerçekten iyi gelmediğini söyledim, beni götürmesini istedim.

"Neden sevgilim?" dedi. "Sözleşmemiz üç hafta son-

ra bitiyor, daha önce gidebilir miyiz, bilemiyorum. Evdeki tamirat da henüz tamamlanmadı, ben de buradan hemen ayrılamam. Senin için bir tehlike söz konusu olsaydı tabii ki elimden geleni yapardım, ama farkında olsan da olmasan da gitgide iyileşiyorsun. Ben doktorum sevgilim ve biliyorum. Yüzüne renk geldi, iştahın iyi ve durumun giderek düzeliyor."

"Ben kendimi hiç de iyi hissetmiyorum," dedim. "İştahım belki akşamları, sen buradayken iyi ama gündüzleri, sen yokken eskisinden de kötü."

"Şu şirin şeye bakın!" dedi sarılarak, "Gönlünün dilediğince hasta olmak istiyor! Hadi artık yatalım da konuşmayı sabaha bırakalım."

Ümitsizce "Gitmeyecek miyiz?" diye sordum.

"Neden gidelim sevgilim? Yalnızca üç haftamız kaldı, sonra Jennie evi hazırlarken küçük, hoş bir tatil yaparız. Gerçekten canım, daha iyisin."

"Bedence belki ama" diye başladım; yatakta doğrulup öylesine sert ve ayıplayarak baktı ki, arkasını getiremedim.

"Sevgilim" dedi, "senden rica ediyorum, benim ve çocuğumuzun hatırı için, aynı zamanda kendi iyiliğin için, bu fikrin kafana bir dakika bile girmesine izin verme. Senin mizacındaki insanlar için bunun kadar tehlikeli ve zararlı bir şey olamaz. Bu asılsız ve saçma bir hayal. Bu konuda bir doktor olarak söylediklerime güvenemez misin?"

Tabii ki bunun üzerine ekleyecek bir şeyim olamazdı. Çok geçmeden uykuya daldık, önce uyuduğumu sandı, ama uyumamıştım ve uzun süre üstteki ve arkadaki desenlerin birlikte mi yoksa ayrı ayrı mı kıpırdandıklarını çözmeye çalıştım.

Bunun gibi bir desene günışığında bakıldığında, bir düzensizlik, kurallara bir başkaldırı görülüyor; bu normal bir zihin için son derece sinir bozucu.

Renk zaten yeterince iğrenç, inanılmaz ve çıldırtıcı, fakat desen tam bir işkence.

Tam çözdüğünüzü sanırken, çizgileri takip edebilirken, bir ters takla atıp yine karmakarışık oluyor. Sizi tokatlayıp yere atıyor ve sonra da üzerinizde tepiniyor. Kâbus gibi.

Üstteki şekil süslü bir arabesk, insana mantarları hatırlatıyor. İç içe geçmiş zehirli mantarlar düşünün, bitmek tükenmek bilmeyen zehirli mantarlar sarmaşığı, üzerinde sürgünler ve filizler olan sonsuz sarmaşıklar... İşte öyle bir şey.

Yani bazen!

Bu kağıdın tuhaf bir özelliği var. Benden başka kimse fark edecek gibi görünmüyor. Işıkla birlikte değişiyor.

Güneş ışığı doğudaki pencereden düştüğünde (hep o ilk uzun, dik ışını gözlüyorum) öyle hızlı değişiyor ki, gözlerime inanamıyorum neredeyse.

Bu yüzden gözlüyorum onu hep.

Ay ışığında (mehtap varsa bütün gece odayı aydınlatıyor) bunun aynı duvar kağıdı olduğuna inanamıyorum.

Gece, herhangi bir ışıkta, lamba, mum ya da alacakaranlık, en kötüsü de ay ışığında, parmaklık haline geliyor! Üstteki deseni kast ediyorum; arkasındaki kadın da düpedüz gözler önünde!

Uzun zaman arkadakinin ne olduğunu anlayamadım, o alttaki belirsiz desenin. Ama şimdi kesinlikle biliyorum ki o bir kadın.

Gündüzleri boyun eğmiş gibi sessiz. Sanırım onu böyle sessiz kılan üstteki şekiller. Çok akıl karıştırıcı. Beni bir süre sessizleştiriyor.

Şimdi daha da uzun süre uzanıyorum. John uzanmanın ve mümkün olduğu kadar uyumanın benim için

iyi olduğunu söylüyor.

Hatta her yemekten sonra bir saat uzanmamı sağlayarak o alıştırdı beni buna.

Bence bu çok kötü bir alışkanlık. Çünkü görüyorsunuz işte, uyumuyorum.

Ve bu da yalan söylememe yol açıyor, çünkü onlara uyumadığımı söylemiyorum. Yo, hayır!

Aslında John'dan biraz korkuyorum.

Bazen çok tuhaf görünüyor, hatta Jennie bile bir garip bakmaya başladı.

Bazen bilimsel bir varsayım gibi kafama dank ediyor, belki de duvar kağıdı yüzündendir!

John'u benim kendine bakmadığımı sandığı zamanlarda gözledim, sudan bahanelerle birden odama giriyor, onu kaç kez *duvar kağıdına bakarken* yakaladım! Jennie'yi de. Bir seferinde Jennie'yi kağıdı kurcalarken gördüm.

Odada olduğumun farkında değildi, ona hafif, çok hafif bir sesle, mümkün olan en sakin halimle, kağıtla ne yaptığını sorduğumda, hırsızlık yaparken yakalanmış gibi sıçradı, öfkelendi ve onu niçin korkuttuğumu sordu!

Bu kağıdın her şeyi lekelediğini, John'un ve benim giysilerimizde sarı lekeler gördüğünü söyledi ve daha dikkatli olmamızı istedi.

Çok masum görünüyor, değil mi? Fakat biliyorum, aslında kağıdın desenini çözmeye çalışıyordu; bu şekilleri benden başka kimse keşfedemeyecek, kararlıyım!

Hayat eskisinden daha heyecanlı. Umut edecek, bekleyecek, izleyecek daha çok şeyim var çünkü. Gerçekten iştahım düzeldi, eskisine göre daha sakinim.

John bu gelişmeleri görmekten çok memnun! Geçen gün gülerek duvar kağıdıma rağmen serpildiğimi söyledi. Gülerek geçiştirdim, ona kağıt *sayesinde* iyileştiğimi söylemeye niyetim yoktu, benimle alay edebilirdi. Hatta beni buradan uzaklaştırmak isteyebilirdi.

Şimdi, kağıdı çözmeden buradan ayrılmak istemiyorum. Bir haftam kaldı ve bu süre herhalde yeterli olacaktır.

Kendimi çok iyi hissediyorum! Geceleri pek uyumuyorum, gelişmeleri izlemek ilginç; gündüz daha çok uyuyorum. Gündüzleri sıkıcı ve kafa karıştırıcı oluyor.

Mantarların üzerinde hep yeni filizler oluyor; hepsinin üzerinde de sarının değişik tonları. Artık hepsini sayamıyorum, ciddi ciddi denedim de oysa.

Bu sarı, sarının en acayip tonu herhalde. Daha önce gördüğüm sarı şeyleri düşündürüyor bana. Fakat düğün çiçekleri gibi hoş şeyleri değil, eski iğrenç sarı şeyleri.

Fakat bu kağıtta bir şey daha var. Bir koku. Odaya ilk girdiğimizde fark etmiştim fakat o zaman oda havalandırılmış ve güneşli olduğundan çok kötü değildi. Bir haftadan beri hava çok yağışlı ve sisliydi ve pencereler açıldığında bile koku kaybolmuyor.

Bu koku bütün eve yayılıyor.

Onu yemek odasında uçuşurken, koridorlarda kayarken, salonda saklanırken, merdivenlerde beni beklerken buluyorum.

Saçlarıma siniyor.

Atla gezerken bile, başımı aniden çevirip bakıyorum ve sürpriz, koku orada!

Ne acayip bir koku! Saatlerce düşünmeme rağmen, ne kokusu olduğunu bulamadım.

Duyar duymaz kötü bulduğunuz türden bir koku değil, incecik fakat sinsi, şimdiye dek gördüğüm en inatçı koku.

Nemli havalarda berbat oluyor, gece uyanıyorum ve onu başucumda asılı buluyorum.

Önceleri beni çok rahatsız etti. Evi yakmayı ciddi ciddi düşündüm, kokuya ulaşmak için.

Fakat şimdi alıştım. Düşünebildiğim tek şey, onun da kağıdın *rengi* gibi olduğu. Sarı bir koku.

Bu duvarda çok tuhaf bir işaret var, aşağıda, süpürgeliğin üstünde. Bütün odayı dolaşan bir çizgi. Yatak dışında her eşyanın arkasından dolanıyor. Upuzun, dümdüz, *usulca konduruluvermiş gibi oraya*, defalarca cilalanmış gibi.

Bunu nasıl yaptıklarını, kimin yaptığını ve ne için yaptığını merak ediyorum. Dönüyor, dönüyor, dönüyor, dönüyor, dönüyor, dönüyor. Başımı döndürüyor!

Nihayet bir keşif yapabildim.

Gece değişimler olurken o kadar çok baktım ki, sonunda keşfettim.

Öteki desen gerçekten *hareket ediyor*! Hiç şüphesiz! Çünkü arkadaki kadın onu sarsıyor!

Bazen arkada pek çok kadın olduğunu düşünüyorum, bazen yalnız bir tane, oradan oraya hızla sürünüyor, sürünürken kağıdı sarsıyor.

Kağıdın açık renkli bölgelerinde sessiz sakin duruyor, koyu yerlerde parmaklıkları tutuyor, şiddetle sarsıyor.

Durmadan, yarıp tırmanmaya çalışıyor. Fakat kimse

o deseni yarıp çıkamaz, öyle boğucu ki; galiba bu yüzden o kadar çok kafa var.

Yarıp çıkıyorlar, o vakit desen onları boğuyor, baş aşağı çeviriyor ve gözlerini bembeyaz yapıyor!

Bu kafalar örtülse ya da kesilip atılsa daha iyi.

Kadının gündüzleri dışarı çıktığını düşünüyorum!

Neden, biliyor musunuz? Onu gördüm. Onu pencerelerimin hepsinden görebiliyorum. Aynı kadın, biliyorum, çünkü hep sürünüyor ve çoğu kadın günışığında sürünmez.

Onu o ağaçlı uzun yolda yalnız başına sürünürken görüyorum; bir araba geldiğinde böğürtlenlerin arkasına saklanıyor.

Onu hiç ayıplamıyorum. Gündüz vakti sürünürken yakalanmak çok utanç verici olmalı!

Ben gündüzleri sürünürken hep kapıyı kilitliyorum. Bunu geceleri yapamıyorum çünkü John'un bir şeyden şüphelenmesinden korkuyorum.

John da şu sıralarda biraz tuhaf, onu huzursuz etmek istemiyorum. Keşke bir başka odada kalsa! Ayrıca, benden başka hiç kimsenin kadını gece dışarı çıkarmasını istemiyorum.

Onu aynı anda pencerelerin hepsinden birden görüp göremeyeceğimi sıklıkla düşünüyorum.

Fakat ne kadar hızlı dönersem döneyim, aynı anda sadece tek pencereyi görebiliyorum.

Ve her seferinde onu görsem de, *belki de* benim dönüşümden daha hızlı sürünüyor!

Bazen onu kırlarda sürünürken görüyorum; rüzgarda bir bulutun gölgesinden daha hızlı hareket ediyor.

Keşke üstteki şekil alttakinden ayrılabilseydi! Bunu yavaş yavaş denemek niyetindeyim.

Komik bir şey daha keşfettim ama şimdi söyleyemem. İnsanlara fazla güven olmaz!

Kağıdın kalkmasına yalnızca iki gün kaldı ve galiba John farkına varmaya başladı. Bakışlarını beğenmiyorum.

Doktor tavrıyla, Jennie'ye benim hakkımda pek çok soru sorduğunu duydum. Jennie de tafsilatlı bir rapor verme fırsatı buldu böylece.

Gündüzleri her fırsatta uyuduğumu söyledi. Bütün sessizliğime rağmen, John geceleri pek iyi uyuyamadığımı biliyor! Bana da aynı türden sorular sordu, çok sevecen ve kibar davranmaya çalıştı. Sanki ben onun niyetini anlayamazmışım gibi.

Bu duvar kağıdının dibinde üç ay uyuduktan sonra artık John'un nasıl davrandığına aldırmıyorum.

Duvar kağıdıyla yalnız ben ilgileniyorum ama biliyorum ki, John ile Jennie de alttan alta etkilendiler.

Yaşasın! Bugün son gün; zaten yetti artık. John dün geceyi şehirde geçirdi ve bu akşama kadar yok. Jennie benimle kalmak istedi. Sinsi şey! Ona bütün gece yalnız yatmanın benim için daha iyi olacağını söyledim.

Bütün gece bir dakika bile yalnız kalmadım! Ay ışığı vurur vurmaz o zavallı şey emeklemeye ve şekilleri sarsmaya başladı, kalkıp ona yardıma koştum. Ben salladım, o çekti, ben çektim, o salladı, sabah olmadan kağıdın büyükçe bir parçasını sökmüştük. Aşağı yukarı boyum yük-

sekliğinde ve odanın yarısı kadar bir parça.

Güneş çıkıp da o kötü şekiller bana gülmeye başladığında bugün bu işi bitireceğime yemin ettim!

Yarın gidiyoruz. Benim eşyalarımı tekrar aşağıya indirdiler. Odayı bulduğumuz gibi bırakalım diye.

Jennie gözlerine inanamayarak duvara baktı fakat ona neşeyle bu çirkin şeyden intikamımı aldığımı söyledim. Güldü ve buna hiç itirazı olmadığını ama kendimi yormamam gerektiğini söyledi.

Kendini nasıl da ele verdi bu sefer!

Fakat ben buradayım ve benden başka hiç bir canlı bu kağıda elini süremez. *Canına susamadıysa!*

Beni odadan çıkarmaya çalıştı. Ne kadar da belli ediyordu! Fakat hazır oda bu kadar boş, temiz ve sessizken biraz uzanıp mümkün olduğu kadar uyumaya çalışacağımı, beni akşam yemeği için bile uyandırmamasını söyledim, ben uyandığımda onu çağıracaktım.

Böylece gitti, hizmetkârlar da gittiler, eşya da... Yalnızca geldiğimizde bulduğumuz şiltesi üzerinde, yere çakılı büyük yatak kaldı.

Bu akşam aşağıda uyuyacağız ve yarın yola çıkacağız.

Odanın bu boş halini sevdim.

Çocuklar nasıl da hırpalamışlar.

Bu yatak resmen kemirilmiş!

Neyse, işe başlamalıyım.

Kapıyı kilitleyip anahtarı ön bahçeye attım. Dışarı çıkmak istemiyorum, John gelene kadar kimsenin içeriye girmesini de istemiyorum.

Onu şaşırtmak istiyorum.

Burada Jennie'nin bile bulamadığı bir halatım var. Eğer kadın çıkabilir de kaçmak isterse, onu bağlayabileyim diye! Fakat bir şeyin üzerine çıkmazsam pek yükseğe erişemeyeceğimi unutmuşum!

Bu yatak yerinden *kıpırdamayacak!*

Elim ayağım uyuşana kadar kaldırmaya, itmeye çalıştım. Sonra çok kızıp bir köşesini ısırdım, dişimi acıttı.

Sonra ayakta durarak ulaşabildiğim yerlerdeki bütün kağıtları söktüm. Korkunç inatçı, yapışmış, çıkmıyor, şekiller müthiş zevklendiler! Bütün o boğulmuş kafalar ve patlak gözler ve sallanıp duran mantar filizleri alay eder gibi suratıma suratıma haykırıyorlar!

Umarsız bir şey yapıyor olduğum için fena halde öfkeliyim. Pencereden atlamak takdire değer bir deneme olabilirdi. Fakat parmaklık çok sağlam görünüyor. Denemenin anlamı yok.

Hem bunu yapamam. Elbette yapmam. Gayet iyi biliyorum ki böyle bir davranış uygunsuz ve yanlış anlaşılabilecek bir şey.

Pencerelerden dışarı *bakmak* bile istemiyorum, orada sürünen bir sürü kadın var, çok hızlı sürünüyorlar.

Acaba onlar da benim gibi bu duvar kağıdından mı çıktılar?

Fakat şimdi sakladığım halatla iyice bağlandım, *beni* o yola çıkaramayacaksınız.

Gece olduğunda şekillerin arkasına dönmem gerekecek galiba, biraz zor!

Bu kocaman odada olmak ve istediğim gibi sürünebilmek çok hoş!

Dışarı çıkmak istemiyorum. Çıkmayacağım. Jennie çağırsa bile.

Dışarı çıktığınızda bahçede sürünmek zorundasınız ve orada her şey yeşil, sarı değil.

Burada, döşemenin üzerinde kolayca sürünebiliyorum, omzum duvarı çepeçevre saran ize değiyor ve böylece yolumu kaybetmiyorum.

A, John kapının dışında!

Hiç yolu yok delikanlı, açamazsın.

Nasıl da sesleniyor, kapıyı yumrukluyor!

Şimdi yalvarıyor, bir balta getirsinler diye.

Güzelim kapıyı kırmak ne utanç verici!

"John, sevgilim," dedim en yumuşak sesimle, "anahtar ön merdivenlerin altında, yaprakların orada!"

Bu onu bir an sakinleştirdi.

Sonra gerçekten de çok sakin bir sesle, "Aç kapıyı sevgilim!" dedi.

"Açamam," dedim. "Anahtar ön merdivenlerin altında, yaprakların orada!"

Yeniden, defalarca, en nazik sesimle tane tane tekrarladım aynı şeyi, o kadar çok söyledim ki, gidip bakmak zorunda kaldı ve tabii anahtarı bulup içeri girdi.

Kapının önünde çakıldı kaldı.

"Bu ne!" diye haykırdı. "Ne yapıyorsun Allah aşkına?"

Bir yandan sürünmeye devam ederken, ona omzumun üzerinden baktım.

"Sana ve Jennie'ye rağmen nihayet dışarı çıkabildim," dedim. "Kağıdın çoğunu da yırttım, beni yeniden oraya kapatamayacaksınız!"

Bu adam niye böyle bayıldı? Bayıldı ve duvarın kenarına, yolumun üzerine düştü, her seferinde üzerinden geçeyim diye!

Büyük Morsalkım

"Yeni sarmaşığıma ilişme çocuk! Bak! Şimdiden yumuşak sürgünlerini kırdın bile! Kendin için ne bir oya, ne bir el işi yapıyorsun, üstelik susmak da bilmiyorsun!"

Titreyen endişeli parmakları boynundaki akik haç kolyeyi kavradıktan sonra çaresizce kucağına düştü.

"Bana çocuğumu ver anne, ancak o zaman susacağım!"

"Şştt! Sus! Seni aptal. Ya etrafta birileri varsa! Bak, baban geliyor işte! Çabuk içeri gir!"

Gölgeli derinlerinde titrek, belirsiz bir ateş olan yorgun gözlerini kaldırıp annesinin yüzüne baktı.

"Sen de anne değil misin, benim gibi bir anneye hiç mi acımıyorsun? Bana çocuğumu ver!"

Tam tuhaf, zayıf bir çığlık atarken babası eliyle ağzını kapadı.

Dişlerini sıkarak "Utanmaz!" dedi. "Çabuk odana git ve akşama kadar da dışarı çıkma, yoksa seni bağlarım!"

Bunun üzerine odasına gitti, sert yüzlü hizmetçi de

onu takip etti ve az sonra geri dönüp hanımefendisine bir anahtar getirdi.

"Biraz daha iyi mi? Bir de çocuk nasıl?"

"Sakinleşti Bayan Dwining, bu akşam iyi olur artık, endişelenmeyin. Çocuk devamlı huysuzlanıyor ama neyse ki benim elimde büyüyor."

Hizmetçi, anneyle babayı uzun sütunlu yüksek verandada baş başa bıraktı. Yükselen ay, bolca sürgün vermiş körpe sarmaşığın yapraklarının solgun gölgelerini yansıtmaya başlamıştı, bu gölgeleri meşe zeminin geniş ve kalın tahtalarını çekiştiren parmaklar gibi hareket ettiriyordu.

"Kocacım, bana gemiyle getirdiğin bu sarmaşık çok güzel büyüyor."

Kocası acı acı "Evet," diyerek söze başladı "ve getirdiğim utanç da büyüyor! Eğer olacakları bilseydim, böyle bir şey yaşamaktansa o gemiyi batırır, çocuğumuzun da boğuluşunu seyrederdim!"

"Çok katısın Samuel, onun hayatı için hiç mi endişelenmiyorsun? Çocuk için çok üzülüyor gerçekten, hem hiç hava da alamıyor!"

"Hayır," dedi acımasızca. "Endişelenmiyorum. Şimdiden hayatından daha önemli şeylerini kaybetti ve yakında istediği kadar hava alacak. Yarın gemimiz hazır, İngiltere'ye geri dönüyoruz. Hiç kimse burada alnımıza sürülen lekeyi bilmeyecek, hiç kimse. Hem kimsesiz bir çocuğu sahiplenip terbiyeli bir şekilde yetiştirmek bu kasabada bile bir ilk değil. Ona burada çok iyi bakılacak! Ayrıca kuzeninin hâlâ onunla evlenmek istemesine şükretmeliyiz."

"Ona söyledin mi?"

"Elbette! Bu utancı her şeyden habersiz başka bir adamın evine savuracağımı nasıl düşünürsün? Kuzeni onu

her zaman arzulamıştı, ama o hiç yüz vermemişti, inatçı! Şimdi başka şansı kalmadı!"

"Kızımıza karşı nazik olacak mı, Samuel? Ona..."

"Nazik mi? Onun gibi bir kadını karısı yapacak, daha ne istiyorsun. Nazikmiş! İki kat malı mülkü olsa bile hangi erkek onu alır? Hem zaten ailemizin bir parçası olduğu için bu lekeyi sonsuza kadar saklamaya da hazır."

"Peki o evlenmek istemezse? Kuzeni görgüsüz bir erkek, kızımız ondan her zaman uzak dururdu."

"Sen delirdin mi kadın? Yarın denize açılmadan önce onunla evlenecek ya da sonsuza kadar o odada kalacak. Bu kız büsbütün aptal da değil ya! Kuzeni onu saygın bir kadın yapacak ve evimizi büyük bir utançtan kurtaracak. Eski hayatının üstüne sünger çekip yeni bir hayata başlamaktan başka ne umudu olabilir? Hasretini çektiği o iffetli çocuğu ona verecek yeni hayata."

Gevşek tahtaları yeniden gıcırdatarak verandada yürümeye başladı. Kollarını önünde bağlamış bir vaziyette, demir gibi sıktığı ağzıyla ve sertçe çatılmış kaşlarıyla bir ileri bir geri dolandı durdu.

Tepesindeki gölgeler, gözlerinin feri sönmüş adamın beyaz yüzünde alaycı bir şekilde kıpırdanıyorlardı.

"George, şu konağa bak! Ne kadar güzel bir ev! Kesin perilidir! Lütfen yaz için bu evi kiralayalım! Kate'le Jack ve tabi Susy'yle Jim de gelir, harika zaman geçiririz."

Genç damatlar hoşgörülü olurlar fakat bazı gerçeklerin de farkında olmak zorundadırlar.

"Sevgilim, ev kiralık olmayabilir, belki içinde yaşanabilir halde bile değildir."

"Eminim içeride birileri vardır. Gidip bir bakacağım!"

Büyük bahçe kapısının menteşeleri paslanmıştı, uzun araba yoluna ağaçlar devrilmişti, fakat yolun hâla kullanıldığını gösteren izler küçük bir patika oluşturuyordu. Önde Bayan Jenny, arkasında da itaatkâr kocası bu izleri takip ettiler. Bu eski konağın ön cephesindeki pencerelerinde perde yoktu, fakat arka taraftakilerde beyaz perdeler asılıydı ve açık bir kapı buldular. Dışarıda, parlak mayıs güneşinin altında bir kadın çamaşır yıkıyordu. Nazik ve içtendi ve görünüşe göre bu ıssız yere ziyaretçilerin gelmesinden çok memnundu. Tahminine göre konak kiralanabilirdi ama tam bilmiyordu. Sahipleri Avrupa'daydı, ama bu evle New York'ta bir avukat ilgileniyordu. Burada yıllar önce birileri yaşamıştı ama bunlar ondan çok önceydi. O ve kocası eve bakma karşılığında kendi bölümlerini kiralamışlardı. Çok fazla bakıyor da sayılmazlardı aslında, ama en azından hırsızlardan koruyorlardı. İçi mobilyalıydı, eski moda ama güzel eşyalarla döşeliydi ve eğer konağı kiralarlarsa onlar için çalışabileceğini tahmin ediyordu, eğer *onlar* da isterse tabi!

Bu kadar çılgın bir planın bu kadar kolaylıkla gerçekleştirilebilmesi görülmüş şey değildir. George'un New York'taki avukatı tanıdığı ortaya çıktı, kira öyle yüksek de değildi ve gelişmekte olan sahil kasabasına yakınlığı da burayı yazı geçirmek için oldukça hoş bir yer haline getiriyordu.

Kate'le Jack ve Susy'yle Jim bu teklifi sevinçle kabul etmişlerdi ve işte, Haziran mehtabının altında öndeki yüksek verandada hep beraber oturuyorlardı.

Evi yukardan aşağıya gezmişlerdi. İçinde çürümüş bir beşikten başka bir şey bulunmayan tavan arasındaki büyük odadan tutun da paslı zinciri diplerdeki bilinmeyen karanlığa uzanan ve bileziği olmayan kuyunun bulunduğu mahzene kadar her yeri keşfetmişlerdi. Bir zamanlar

nadir bulunur ağaçlar ve fundalarla güzelleştirilmiş fakat artık birbirine karışmış gölgelerin kasvetli yabaniliği içindeki araziyi gezmişlerdi.

Yaşlı leylaklar ve sarısalkımlar, hanımeli ve ispiryalar ikinci katın pencerelerine kadar uzanıyordu. Bahçedeki bitkilerden arta kalanlar da büyük çalılıklar ve bakımsız çiçek yataklarıydı. Kocaman bir morsalkım evin ön cephesini tümüyle kaplıyordu. Son derece genişlemiş olan gövdesi verandanın köşesinden yüksek merdivenler boyunca yükseliyordu. Bir zamanlar morsalkımın sütunlardan destek aldığı belliydi ama bugün her yeri çatlamış olan sütunların salkımın sıkı sıkıya sarılıp kenetlenmiş dalları arasında kaskatı ve çaresizce durup ondan destek aldığı görülüyordu.

Morsalkım, dal ve yapraklarla örülü bir duvar şeklinde verandanın üst tarafını tümüyle çevrelemişti. Saçaklar boyunca ilerliyor, bir zamanlar onu desteklemiş olan oluğu tutuyordu. Bütün pencereleri koyu yeşilliğiyle gölgelemişti. Çatıdan yere kadar sarkmakta olan güzel kokulu çiçekler, dalgalanan mor bir perdeyi anımsatıyorlardı.

Bayan Jenny "Hiç böyle bir morsalkım gördünüz mü!" diye hayranlıkla bağırdı. "Sadece böyle bir sarmaşığın altında oturmak için bile kiralanır bu konak. Yanına bir de incir ağacı dikilseydi tam bir bolluk şöleni olurdu!"

George "Jenny morsalkımmı biraz abartıyor," dedi. "Çünkü hayaletler yüzünden büyük bir hayal kırıklığı yaşadı. Daha ilk bakışta bu konağın perili olduğuna inandırmıştı kendini, fakat değil hayalet bir hayalet hikâyesi dahi bulamadı!"

Jenny "Maalesef," diye hüzünle kocasını onayladı. "Zavallı Bayan Pepperill'i üç gündür zorluyorum, ama ağzından hiçbir şey alamadım! Ama buranın bir hikayesi olduğuna eminim, sadece bulmamız gerekiyor. Hiç kimse

bana böyle bir bahçeye ve böyle bir mahzene sahip bir konağın perili olmadığını söyleyemez!"

Jack "Seninle aynı fikirdeyim," dedi. Jack, New York gazetesinde muhabirdi ve Bayan Jenny'nin güzel kız kardeşiyle nişanlıydı. "Gerçek bir hayalet bulamasak da emin olun ben bir tane yaratacağım. Bu, kaçırılmayacak kadar iyi bir fırsat."

Jack'in yanında oturmakta olan güzel kız kardeş sinirlendi. "Böyle bir şey yapmayacaksın Jack! Burası *gerçekten* perili bir yer ve böyle bir şeyle dalga geçmene izin vermeyeceğim! Şu uzun çimenlerin oradaki ağaçlara baksana. Tıpkı olduğu yere sinmiş bir hayalete benziyorlar!"

George'un güzel kız kardeşiyle evli olan Jim "Bana yabanmersini toplayan bir kadın gibi görünüyor," dedi.

Beyaz tenli genç kadın "Yapma Jim!" dedi. "Jenny'nin hayaletine ben de en az onun kadar inanıyorum. Burası böyle bir yer! Şuradaki merdivenlerin yanından yükselen morsalkımın şu büyük gövdesine bakman yeterli! Sanki kıvranan, yalvaran, korkudan iki büklüm olmuş birine benziyor!"

Jim boyun eğmiş bir şekilde "Evet," dedi. "Haklısın Susy. Şu beline bak. Yaklaşık iki metre ve sütuna sarılmış! Koca sütunu da parçalayıp ziyan etmiş!"

Jenny "Bu kadar korkmayın beyler! Eğer bize uymayacaksanız, gidin başka yerde için sigaralarınızı!" dedi.

"Uyabiliriz! Uyacağız da! Tam istediğiniz gibi öcülü böcülü davranacağız," dediler ve hemen ardından etrafta bir sürü kan izleri ve gitgide sayıları artan büzüşmüş gölgeler gördüklerini söylemeye başladılar. Az önce yatıp uyumaya can atan kadınlarsa, korkudan gözlerini dahi kırpamayacaklarını söylediler.

Bayan Jenny "Bu gece kesin kötü rüyalar göreceğiz," dedi. "Ama sabah herkes gördüğü rüyaları anlatacak!"

George, gevşek bir döşeme tahtasına takılan Susy'yi kolundan yakaladı ve "Kesin olan başka bir şey daha var," dedi. "Ben bu verandanın girişindeki Eyfel kulesini tamir ettirene kadar, kıpır kıpır olan sizler yandaki kapıyı kullanmak zorundasınız, yoksa elimizde taze hayaletlerimiz olacak! Buradaki döşeme tahtası sanki mahzene açılan bir kapı gibi. Sizi tek lokmada yutacak kadar büyük. Ve inanıyorum ki bu şeyin sonu Çin'e kadar uzanıyordur!"

Ertesi sabah hepsi hâlâ hayattaydı ve marangozların her şeyi oldukça mucizevî bir çabuklukla parçalara ayırdıkları verandada, testere ve çekiç sesleri eşliğinde zengin bir İngiliz kahvaltısı yapıyorlardı.

Marangozlar "Döşemeyi büyük oranda söktük," dediler. "Yukarıdaki tahtalar da iyiden iyiye çürümüş, ama şu büyük sarmaşık yüzünden hepsini çekip çıkaramıyoruz. Her şeyi ayakta tutan da o zaten."

Söylediklerinin mantıklı olduğu belliydi ama endişeli Bayan Jenny asmaya zarar vermemeleri uyarısında bulununca yıkım ve tamir işini biraz ertelemeye karar verdiler.

Jack kekten dördüncü dilimini alırken "Hayaletlerden ne haber?" diye sordu. "Ben bir tane gördüm, onun yüzünden iştahım da kapandı."

Bayan Jenny küçük bir çığlık attıktan sonra elindeki çatalı ve bıçağı bıraktı.

"Bende de var bir tane! Hayatımın en korkunç rüyasını, tam rüya da sayılmaz, en korkunç hissini yaşadım. Nasıl da unutmuşum!"

Jack bir dilim kek daha alırken "Korkunç olmalı," dedi. "Şu histen bahsetsene biraz. Benim hayaletim bekleyebilir."

Bayan Jenny "Şimdi bile düşününce ürperiyorum," dedi. "Birdenbire, korkunç bir şey olacakmış hissiyle uyandım, siz de bilirsiniz! Tamamen uyanıktım ve sanki kilometrelerce ötedeki en küçük sesi bile duyabiliyordum. Her

şey çok sessiz görünmesine rağmen böyle kırsal alanlarda bir sürü tuhaf ses duyarsınız. Dışarıdaki milyonlarca cırcır böceği ve diğer haşaratlar, çeşit çeşit ağaç hışırtısı! Hava çok rüzgârlı değildi ve ay ışığı, odamdaki üç büyük pencereden süzülerek eski karanlık döşemenin üzerinde üç beyaz kare oluşturuyordu. Dün gece konuştuğumuz morsalkımm şu kıpır kıpır parmaklara benzeyen yaprakları da o beyaz gölgelerin üzerinde geziniyordu. Ve... Kızlar, mahzendeki o korkunç kuyuyu hatırlıyor musunuz?"

Hepsinin yüzünde bir heyecan belirdi ve Jenny büyük bir istekle sözlerine devam etti.

"Neyse, bu korkunç hareketsizliğin içinde öylece uzanıyor ve George'u uyandırmamaya çalışıyordum ki aşağıdaki o eski zincirin taş zemin üzerinde şıngırdayıp gıcırdadığını duydum, sanki bulunduğumuz odada gibiydi."

"Bravo!" diye bağırdı Jack. "Çok güzel! Bunu gazetenin Pazar ekine koyacağım."

"Bir dur!" dedi Kate. "Neymiş peki Jenny? Gerçekten bir şey gördün mü?"

"Hayır, ne yazık ki görmedim. Ama zaten o anda görmek de istemiyordum. George'u uyandırıp biraz yaygara kopardım. O da bana sakinleştirici verdi ve sonra gidip bakacağını söyledi. Jack hatırlatana kadar da tamamen aklımdan çıkmış. Sakinleştirici baya işe yaramış."

Jim "Şimdi sıra sende Jack," dedi. "Belki de hayaletleriniz birbirleriyle birleşeceklerdir. Birbirine susamış iki hayalet... Belki de çok eskiden beri yasaklıydılar!"

Jack peçetesini katlayıp en etkili duruşunu takınarak arkasına yaslandı.

"Holdeki büyük saat on ikiyi gösteriyordu..." diye başladı.

Jim "Holde saat yok ki!" diye sözünü böldü.

"Of, sus Jim, hikâyenin akışını bozuyorsun! O zaman şöyle diyeyim, benim eski çalar saatim biri gösteriyordu."

"Tanrı aşkına! Bırak şu saati."

"Peki, doğruyu söylemek gerekirse, ben de sevgili ev sahibemiz gibi birden uyandım ve tekrar uykuya dalmaya çalışsam da başaramadım. Hayalet geldiğinde Jenny gibi ben de bütün o ay ışığı ve cırcır böceği hislerini yaşıyor, bir taraftan da akşam yemeğindeki hangi yemeğin bu soruna yol açtığını düşünüyordum. Ve bunların hepsinin bir rüya olduğunu biliyordum! Hayalet kadındı, sanırım genç ve güzeldi. Fakat dün gece konuştuğumuz şu sinmiş hayaletin şekli bir an beynimde canlandı ve bu zavallı yaratık da ona benzemeye başladı. Bir şalla sarmalanmıştı ve kolunun altında bir kundak taşıyordu. Affedin beni, hikâyeyi mahvediyorum galiba! Neyse, çılgın bir hız ve dehşetle yürüyen sarıp sarmalanmış bu şekil eski karanlık çalışma masasına doğru süzüldü ve çekmecelerden bir şeyler aldı. Yüzünü döndüğünde ay ışığı, boynuna altın bir zincirle asılı kırmızı bir haç kolyenin üzerinde parladı. Sessizce odadan dışarı sürünürken kolyesinin parlamaya devam ettiğini gördüm! Hepsi bu."

"Aman Jack, bu kadar korkutucu olma! Gerçekten mi? Hepsi bu mu? O neydi sence?" dediler.

"İş hayatım haricinde normalde korkutucu değilimdir. Bunları gerçekten gördüm. Hepsi de bu kadar. Ve şuna tamamen eminim ki o, aşığıyla kaçan kleptoman bir hizmetçinin hayaletiydi."

"Çok kötüsün Jack!" diye bağırdı Jenny. "Hikâyenin bütün korkunçluğunu alıp götürdün. Bize 'ürpertici' hiçbir şey bırakmadın."

George, "Sabahın dokuz buçuğunda, böyle güneşli bir günde ve tamircilerin yanında ürpermenin sırası değil zaten. Ama yine de ürpermek için alacakaranlığı bekleyemeyecekseniz sizin için bir şeyler ayarlayabilirim," dedi. "Jenny'nin hayaletinden sonra mahzene indim!"

Kadınlar korosu sevinçle bağırdı ve Jenny yüzünü yukarı kaldırarak tanrıya şükretti.

"Yatakta uzanıp hayalet görmek veya işitmekte sorun yok," diye devam etti. "Fakat ben ilk hırsızdan şüphelendim, bir doktor olarak benim bile sinirlerim gerildi ve Jenny uykuya daldıktan sonra keşfe çıktım. Yemin ederim bunu bir daha asla yapmayacağım!"

"Neden? Ne *oldu*?"

"Aman George!"

"Bir mum aldım..."

Jack "Hırsızlara kendini belli etmek için iyi bir yöntem," diye mırıldandı.

"Bütün evi dolaştım ve sonunda mahzene inip kuyuya da baktım."

"Eee?" dedi Jack.

"Şimdi bana gülebilirsiniz ama o mahzenin gündüz bile şakası yok ve oradaki tek mum kocaman bir mağaranın içindeki minik bir ateş böceği kadar cesaretlendiriciydi. Bu küçük ışığımla, eskimiş merdivenlerden düşmemeye çalışarak aşağı inmeye başladım. Mumu aşağı doğru tutuyordum ve *sonra* onu gördüm, hemen ayaklarımın altındaydı. Nerdeyse üzerine düşecek ya da ona çarpacaktım. Şalının altında kamburlaşmış bir kadındı! Mumumun ışığı kuyunun zincirini tutan beyaz, narin ellerini ve boynuna asılı küçük kırmızı haçı aydınlattı Jack! Ben şahsen hayaletlere inanmam ve tanımadığım kişilerin geceleri evde dolaşmasından kesinlikle rahatsızlık duyduğum için ona öfkeyle seslendim. Beni fark etmemişti sanki. Bunun üzerine ben de onu tutmak için eğildim... Sonra da yukarıya çıktım!"

"Neden?"

"Ne oldu?"

"Sorun neydi?"

"Hiçbir şey olmadı aslında. Orada olmaması dışında! Elbette bu, hazımsızlık yüzünden olan bir olay, fakat bir doktor olarak size tavsiyem, hazımsızlık sorununuzu gece yarısı mahzende yalnız başınıza gidermeye çalışmayın."

Jack "Bu, duyduğum en ilginç, gezgin ve çekingen hayalet!" dedi. "Bence o kuyunun dibinde bu hayaletin bir sürü gümüş kupası ve mücevheri var. Hadi gidip bir bakalım!"

"Kuyunun dibine mi, Jack?"

"Bu gizemin dibine. Hadi ama!"

Oy birliği sağlandıktan sonra aşağı inerken erkekler, keten elbiseleri ve şık botları içindeki kadınlara çoğu fazlasıyla zorlama olan esprileriyle cesurca refakat ettiler.

Eski ve derin mahzen o kadar karanlıktı ki mum getirmek zorunda kaldılar ama yine de kuyu kendi karanlığı içinde son derece kasvetliydi ve kadınlar geri çekildiler.

"Bu kuyu bir hayalet için bile fazla korkutucu. Bence kuyuyu kendi haline bıraksak daha iyi olur!" dedi Jim.

George "Gerçek bu kuyunun dibinde saklı ve onu dışarı çıkarmak zorundayız," dedi. "Zinciri çekmeme yardım et."

Jim zincire asıldı. George gıcırdayan çıkrığı çevirdi ve Jack de onlara eşlik etti.

"Kuyu açık denize akmıyorsa eğer hayalet için ıslak bir yatak olmuş bu," dedi. "Hayaletleri açığa çıkarmak zor bir iş anlaşılan. Sanırım aşağı inerken kovaya da çarpmış!"

Zincir hafifleyip kısaldıkça mahzende gergin bir sessizlik oluştu. Ve zincirin ucunda, karanlık suyun içinden yavaşça yükselen kova belirmeye başlayınca yarı istekli yarı tereddütlü bir şekilde ona bakıp doğal bir şekilde geri çekildiler. Karanlık kovanın içini araştırdılar. "Sadece su."

"Çamurdan başka hiçbir şey yok."

"Bir şey..."

Kovayı karanlık zemine boşalttılar ve o anda kızların hepsi açık havaya, parlak sıcak güneşin ısıttığı evin önüne kaçtılar. Çekiç ve testere sesleri duyuluyor ve yeni kesilmiş odunların kokusu geliyordu. Erkekler de onlara katılana kadar hiç bir şey konuşmadılar ve o zaman Jenny çekinerek sordu:

"Sence kaç yaşındadır George?"

"Tam tamına bir asırlık," diye cevap verdi. "Suyun içindeki kireç bozulmasını engellemiş. Bir dakika! Senin sorduğun şey yoksa... Henüz bir aylık bile değil, çok küçük bir bebek!"

Bunun üzerine bir sessizlik daha çöktü. Ta ki işçiler bağırana dek. Eski verandanın zeminini ve yan duvarları sökmüşlerdi, böylece güneş ışığı mahzenin karanlık zemin taşlarına akmaya başlamıştı. Ve orada, büyük morsalkımın birbirine karışmış köklerinin içinde, boynunda altın bir zincire takılmış küçük kırmızı bir haç kolye asılı olan bir kadının kemikleri uzanıyordu.

Üç Şükran Günü

Bayan Morrison'ın kucağında Andrew ve Jean'in mektupları duruyordu. Mektupların her ikisini de okudu ve yüzünde bazen anaç bazen de tam tersi değişken bir gülümsemeyle onlara bakakaldı.

Andrew "Sen benim yanıma yakışırsın," diye yazmıştı. "Jean'in kocasının annemi geçindirmesi doğru değil. Bunu ben yapabilirim. Burada iyi bir odan olacak ve rahat edeceksin. Eski evi sana harçlık olması için cüzi bir miktara kiraya veririz. Veya satarız, ben de o parayla sana daha fazlasını kazandıracak şekilde yatırım yaparım. Orada tek başına yaşaman doğru değil. Sally yaşlandı ve her an bir kazaya sebep olabilir. Senin için endişeleniyorum. Şükran Günü için yanımıza gel ve bizimle kal. Sana yol parası gönderiyorum. Seni yanımda isteğimi biliyorsun. Annie de sevgilerini gönderiyor. ANDREW."

Bayan Morrison mektubu yeniden okuyup sessiz ve

tuhaf gülümsemesiyle onu kenara kaldırdı. Daha sonra Jean'inkini okudu.

"Anne, bu sene Şükran Günü için bize gelmelisin. Bir düşün! Bebeğimi üç aylık olduğu zamandan beri görmedin! İkizleriyse hiç görmedin. Oğlumu tanıyamayacaksın, şimdi kocaman çocuk oldu. Joe da seni çağırıyor tabii ki. Anne, neden gelip bizimle yaşamıyorsun? Joe da seni istiyor. Üst katta küçük bir oda var, çok büyük sayılmaz fakat odaya senin için Franklin soba koyabiliriz ve seni fazlasıyla rahat ettiririz. Joe, artık o işe yaramayan evi satmayı düşünmenin iyi olacağını söylüyor. Parayı da dükkânına yatırıp sana iyi bir faiz ödeyebilirmiş. Umarım böyle yaparsın anne. Burada olmandan mutluluk duyarız. Hem bebeklere yardım etmen benim için büyük kolaylık olur. Joe da seni öyle seviyor ki. Hemen çık gel ve bizimle kal. Sana yolculuğun için para gönderiyorum. Seni seven kızın, JEANNIE."

Bayan Morrison bu mektubu diğerinin yanma kaldırdı, ikisini de katladı ve kendi zarflarının içine yerleştirip eski moda büyük masasının ağzına kadar dolu çekmecesine koydu. Sonra kalkıp uzun salonda yavaş yavaş bir yukarı, bir aşağı yürümeye başladı. Etrafında olan bitene hakim bir kadındı, uzun boyluydu, yine de sevimli bir çekiciliği vardı, dik ve çevikti, hâlâ alımlıydı.

Aylardan kasımdı, bir hayli oyalanan son pansiyonerin gidişinden bu yana uzun zaman geçmişti ve sessiz kış önünde uzanıyordu. Yalnızdı, sadece Sally vardı. Andrew'in ihtiyatlı "kazaya sebep olabilir" tanımına güldü. Daima bir meşguliyeti olan ve görünümü hiç değişmeyen siyahi bir kadın olan Sally için "güçsüz" veya "hasta" diyememişti.

Bayan Morrison yalnızdı ve Welcome House'ta yaşadığı için hiçbir zaman mutsuz olmamıştı. Burayı babası inşa

etmişti, burada doğmuştu, ön taraftaki geniş yeşil çimenlikte ve arkadaki koca bahçede oynayarak büyümüştü. Kasabadaki en iyi evdi ve o zamanlar buranın dünyadaki en iyi ev olduğunu sanırdı.

Babasıyla birlikte Washington'da ve yurt dışında yaşadıktan; konakları, kaleleri ve sarayları ziyaret ettikten sonra bile hâlâ Welcome House'u güzel ve etkileyici bulurdu.

Pansiyoner almaya devam ederek yıl boyunca geçinebilir ve küçük ipoteğinin anaparasını olmasa da faizini ödeyebilirdi. Bu, nefret ettiği bir şey olmasına rağmen çocukları yanındayken geçerli olan tek olası ve zorunlu geçim kaynağıydı.

Diplomatik çevrelerdeki gençlik deneyimi ve kilise meselelerini pratik bir şekilde idare ettiği yıllar sayesinde buna sabırla ve başarıyla katlanmıştı. Pansiyonerler uzun balkonda sohbet ederken veya örgü örerken sık sık birbirlerine Bayan Morrison'ın "kesinlikle çok zarif biri" olduğunu söylüyorlardı.

Az önce Sally neşe içinde akşam yemeğinin hazır olduğunu bildirmişti ve Bayan Morrison sanki huzurunda yirmi soylu misafir varmış gibi bir vakarla uzun, koyu maun masanın mumu yakılmış olan ucundaki büyük gümüş çay tepsisinin yanına gitti.

Daha sonra Bay Butts aradı. Her zamanki kararlı havası ve bir bakıma alışılmadık zarafetiyle akşam erken bir saatte gelmişti. Bay Peter Butts kırmızı yanaklı, sarışın biriydi, biraz tıknaz, biraz fiyakacı, güçlü kuvvetliydi ve kendi kendini yetiştirmiş bir adam olduğundan biraz da sabit fikirliydi. Bayan Morrison zengin bir kız çocuğuyken o, yoksul bir erkek çocuktu ve şimdi durumlarının tersine döndüğünü görmek ve bunu Bayan Morrison'a hatırlatmak onu fazlasıyla mutlu ediyordu. Bu onun merhametsiz

olduğu anlamına gelmiyordu, onun kibri doğrudan ve örtüsüzdü. Hiçbir inceliği yoktu.

Henüz neşeli bir genç kızken Bay Butts ona evlenme teklif ettiğinde nerdeyse kahkahayla onu reddetmişti. Dul kaldığı ilk dönemlerde evlenme teklif ettiğindeyse daha kibar bir şekilde onu reddetmişti. Bay Butts daima onun ve kocasının arkadaşı, kilisenin sağlam bir üyesi olmuştu ve evin üzerindeki küçük ipoteği kapatmıştı. Bayan Morrison ilk başta ipoteği almasına müsaade etmese de bu konuda ikna edici derecede samimiydi.

"Bu seni istememle ilgili bir şey değil, Delia Morrison," dedi. "Seni her zaman istedim ve bu evi de her zaman istedim. Satmayacaksın fakat ipoteğin var. Çok geçmeden borcunu ödeyememeye başlayacaksın ve ben de evi alacağım, anladın mı? O zaman belki sen de evi elde etmek için beni alırsın. Aptal olma Delia. Bu mükemmel bir yatırım."

Bu krediyi almıştı. Faizini ödüyordu. Eğer tüm hayatı boyunca eve pansiyoner almaya devam ederse faizin hepsini ödeyebilecek ve ne pahasına olursa olsun Bay Butts ile evlenmeyecekti.

Bay Butts neşeyle ve yılmadan bu konuyu o akşam tekrar açmıştı. "Sen de bunu görebilirsin Delia," dedi. "İşte o zaman burada aynı şekilde yaşayabiliriz. Eskisi gibi genç değilsin, ben de değilim emin ol. Fakat her zamanki gibi evi iyi çekip çeviriyorsun, hatta daha deneyimli olduğun için bu işte artık daha iyisin."

"Çok naziksiniz Bay Butts," dedi hanımefendi, "fakat sizinle evlenmek istemiyorum."

"İstemediğini biliyorum," dedi. "Bunu açıkça belirtmiştin. Sen istemiyorsun ama ben istiyorum. Sen kendi yoluna gittin ve bakanla evlendin. İyi bir adamdı fakat öldü. Şimdi benimle de evlenebilirsin."

"Tekrar evlenmek istemiyorum Bay Butts; ne sizinle ne de başka biriyle."

"Yakışık alır, yakışık alır Delia" diye cevapladı adam. "Önceden evlenseydin, hiç olmadı böyle tavır sergileseydin iyi karşılanmazdı. Fakat şimdi niye evlenmemen gerekiyor? Çocukların gitti, artık onları bana karşı kullanamazsın."

Bayan Morrison "Evet çocuklarımın ikisi de düzenlerini kurdular ve iyi idare ediyorlar," diye kabul etti.

"Gidip herhangi biriyle yaşamak istemiyorsun öyle değil mi?" diye sordu.

"Burada kalmayı tercih ederim," diye cevap verdi.

"Aynen! Ama kalamazsın! Burada yaşayan bir asilzade olmayı tercih edersin fakat bunu da yapamazsın. Gördüğüm kadarıyla evi pansiyonerler için çekip çevirmek, benim için çekip çevirmekten hiç de iyi değil. Benimle evlensen daha iyi edersin."

"Evi siz olmadan idare etmeyi tercih ederim Bay Butts."

"Bunu tercih edeceğinizi biliyorum. Fakat size bunu yapamayacağınızı anlatmaya çalışıyorum. Size soruyorum, sizin yaşınızda bir kadın hiç parası olmadan böyle bir evle ne yapabilir? Tavukların yumurtaları ve bahçede yetişen meyve sebzeyle sonsuza dek yaşayamazsınız. Bunlar ipoteği karşılamaz."

Bayan Morrison kalpten bir gülümsemeyle sakin ve belirsiz bir şekilde ona baktı. "Belki başarabilirim," dedi.

"Bu ipoteğin vadesi Şükran Gününden iki yıl sonra doluyor biliyorsun."

"Evet, unutmadım."

"İyi o zaman, hemen şimdi benimle evlenirsen iki yılın faizinden kurtulabilirsin. Her halükarda burası benim evim olacak, ama evi eskisi gibi idare edebileceksin."

"Çok naziksiniz Bay Butts. Yine de teklifinizi geri çevirmek zorundayım. Eminim faizi ödeyebilirim. Ve belki iki yıl içinde anaparayı da ödeyebilirim. Büyük bir meblağ değil."

Bay Butts, "Bu nereden baktığınıza göre değişir," dedi. "İki bin dolar *ve* faizi, yalnız bir kadının iki yıl içinde toplaması için oldukça büyük bir para."

Bay Butts her zamanki gibi kendinden emin ve neşeli bir halde uzaklaştı ve Bayan Morrison hâlâ çok iyi olan gözleriyle, Bay Butts'ın yüzüne oturmuş o hoş gülümsemesiyle hafiflemiş bir halde gidişini izledi.

Daha sonra Şükran Gününü Andrew'le geçirmeye gitti. Andrew onu gördüğü için mutluydu. Annie de onu gördüğü için mutluydu. Gururla onu "odasına" yerleştirdiler ve artık orayı "evi" olarak görmesi gerektiğini söylediler.

Sevgiyle ev olarak önerilen bu odanın boyu on beş, eni on iki ve yüksekliği de sekiz adımdı. Odada, biri katırtırnağı çiçeğinin sarıldığı, yer yer solmuş gri renkli bir tahta kaplamaya; diğeri de kediler, kıyafetler ve çocuklar tarafından işgal edilmiş küçük bir bahçeye bakan iki pencere vardı. Pencerenin altında bir tuba ağacı vardı, dişi olanından. Annie ona, nasıl da bol çiçek açtığından bahsetti. Oysa Bayan Morrison tuba çiçeğinin kokusundan bilhassa hoşlanmazdı. Kendi kendine "Kasımda çiçek açmaz," dedi. "En azından buna şükredebilirim!"

Andrew'in kilisesi babasının kilisesine çok benziyordu ve Bayan Andrew, bakanın karısı görevini yerine getirmek için elinden gelenin en iyisini yapıyordu ve beceriyordu da. Burada bakanın annesine yer yoktu.

Ayrıca kocasına yardım için böylesine neşe içinde yaptığı iş aslında onun geçekten ilgilendiği şey değildi. O daha çok insanları ve onları idare etmeyi seviyordu. Fakat öğretilere pek hakim sayılmazdı. Kocası bile onun görüşlerinin kendisininkilerden ne kadar uzak olduğunu bilmi-

yordu. Bayan Morrison da bunların ne olduğundan hiçbir zaman bahsetmedi.

Andrew'in insanları Bayan Morrison'a karşı çok naziklerdi. Onlarla beraber gezintilere davet edildi, kendisine yaşlı beyler ve bayanlar eşlik etti, hep korunup kollandı. Artık genç olmadığını hiç bu kadar derinden hissetmemişti. Buradaki hiçbir şey ona gençliğini anımsatmıyordu, her hareket, yaşına hürmeten özenle seçiliyordu. Annie geceleri ona sıcak su torbası getiriyor ve sevgi dolu bir özenle yatağının ayakucuna sıkıştırıyordu. Bayan Morrison ona teşekkür edip gittikten sonra onu yatağından çıkartıyordu. Yatağına girmeden de onu biraz havalandırıyordu. Kendi evinin uzun, rüzgarlı koridorlarından sonra burası ona oldukça sıcak geliyordu.

Küçücük yemek odası, ortasında küçük bir çanak olan küçük yuvarlak masa, küçük hindi ve ona oyuncak gibi gelen küçük çatal bıçak seti... Hepsi de kendini bir opera gözlüğünün ters tarafındaymış gibi hissetmesini sağlıyordu.

Annie'nin titizliği ve becerikliliği sayesinde bu evde onun yardımına yer olmadığını fark etti. Ona kilisede, refah içindeki ilerici bu küçük ve işlek kasabada ve bu evde yer yoktu. Kendi kendine "Neredeyse kendi etrafımda dönmeye bile yer yok," dedi. Şehirde bir apartman dairesinde büyümüş olan Annie'ye göre bu küçük ev bir saray parçasıydı. Fakat Bayan Morrison Welcome House'da büyümüştü.

Çevresinde olup bitenlerle ilgili, konuşkan, kibar ve hoşnut biri olarak bir hafta onların yanında kaldı.

Annie "Annen çok iyi bir kadın," dedi Andrew'e.

Önde gelen kilise üyelerinden biri "Annen büyüleyici bir kadın," dedi.

Güzel soprano "Anneniz ne kadar zevk sahibi bir yaşlı hanım!" dedi.

Bu yüzden Bayan Morrison şimdilik eski evinde kalmaya kararlı olduğunu açıkladığında Andrew çok üzüldü ve hayal kırıklığına uğradı. Bayan Morrison "Sevgili oğlum," dedi, "Bunu seni sevmiyormuşum gibi algılamamalısın. Sizinle olmaktan mutluyum elbette fakat evimi seviyorum ve gücüm yettiğince orada yaşamak istiyorum. Senin ve Annie'nin düzeninizi güzelce kurduğunuzu ve beraber mutlu olduğunuzu görmek benim için büyük bir sevinç oldu. Size gerçekten çok teşekkür ederim."

Andrew "Ne zaman gelmek istersen kapım sana hep açık," dedi. Fakat biraz kızmıştı.

Bayan Morrison bir genç kız gibi içi kıpır kıpır ederek evine döndü ve Sally'nin ivediliğine rağmen kendi kapısını kendi anahtarıyla açtı.

Kendisine ve Sally'ye bakmanın bir yolunu bulmak ve Bay Butts'a olan iki bin dolarlık borcu ile faizini ödemek için önünde iki yılı vardı. Elindekileri bir gözden geçirdi. Bu ev vardı, *işe yaramayan* ev. *Büyüktü*, hem de çok... Dayalı döşeliydi. Babası bir güneyli olarak müsrifçe döşemişti her yeri, konuksever bir adamdı... Yatak odaları süit olarak düzenlenmişti, pansiyonerler kullana kullana biraz bozulmuş fakat hâlâ çok sayıdaydı ve yaşanabilir vaziyetteydi. Pansiyonerlerden nefret ediyordu. Bunlar uzaklardan gelen yabancılar ve tüccarlardı. Tavan arasından bodruma, ön kapıdan araka bahçenin çitlerine kadar her yeri gezdi.

Bahçede bir sürü şey yapılabilirdi. Zaten kendisi de bahçe işlerine düşkündü ve bu işten anlardı. Etrafı ölçüp tahminler yürüttü.

Sonunda "Tavuklarla beraber bu bahçe biz iki kadını doyurur ve hatta Sally'nin ücretini bile çıkarır. Eğer çok reçel yaparsak kömür parasını da toplarız. Üst başa gelince, benim yeni kıyafete ihtiyacım yok. Eskilerim hay-

ranlık uyandıracak derecede sağlam. Bunu başarabilirim. *Yaşayabilirim.* Fakat şu iki bin dolar *ve* faizi yok mu!"

Büyük salonda çok fazla mobilya vardı. Müsrif genç annesi yenilerini sipariş ettiğinde ıskartaya çıkarılmış eski takımlar da buraya konulmuştu. Ve sayısız sandalye vardı. Senatör Welcome eskiden siyasi arkadaşlarıyla buluşmak için bir sürü insan davet ederdi. Ateşli konuşmacıların geniş ve iki katlı oturma odasına coşkulu nutuklar çekerken arkasına geçtikleri, geçici kürsüler artık tavan arasındaydı. Ve hevesli dinleyiciler az çok rahat olan bu bir sıra "katlanan sandalyeye" dizilirlerdi ve bazen de bu sandalyeler katlanıverir ve üstündeki misafiri yere düşürüp mahcup ederdi.

O canlı günleri ve ışıltılı geceleri hatırlayınca iç geçirirdi. Eskiden minik pembe sabahlığının içinde merdiven altına süzülür ve bu etkili konuşmaları dinlerdi. Babasının parmak uçlarında yükseldiğini, sonra da hızla topuklarının üzerine indiğini, bir elini yumruk yapıp diğer elinin avucuna vurduğunu görmek ve sonra da yaylım ateşi gibi kopan alkış tufanını duymak körpe ruhuna zevk verirdi.

Sık sık düğünler, cenazeler ve kilise işleri için ödünç verilen, bu yüzden de hasar görmüş ve sayısı azalmış fakat yine de bir sürü olan sandalyeler de buradaydı. Onların üzerine kafa yordu. Sandalyeler... Yüzlercesi... Az bir paraya satılacaklardı.

Çamaşır odasına gitti. Eski günlerden kalan görkemli bir depoydu. İçindekiler her zaman Sally tarafından özenle yıkanmış ve pansiyonerlere rağmen hayatta kalabilmişti. Bir sürü yatak örtüsü, havlu, peçeteler ve masa örtüsü... "Burası iyi bir otel olurdu, fakat bunu *yapamam* ben, *yapamam*! Ayrıca burada başka bir otele de ihtiyaç yok. Zavallı küçük Haskins Oteli zaten hiç dolmuyor."

Tabak dolabındaki malzemeler diğer eşyalara göre daha fazla zarar görmüştü doğal olarak. Fakat dikkat-

le onların dökümünü çıkarttı. Kilisenin kalabalık kabul günlerinde kullanılan sayısız bardak özellikle öne çıkıyordu. Bunlara ek olarak çok da pahalı olmayan fakat yine de şaşırtıcı derecede çok olan başka bardaklar da vardı.

Tüm mal varlığının uzun ve düzenli listesini hazırlayınca gözü pek ve açık bir zihinle oturup listeyi inceledi. Otel, pansiyon, ev... Başka hiçbir şey düşünemiyordu. Okul! Bir kız okulu! Yatılı okul! Para getirecek iyi bir işti bu. Başlangıçta parlak bir fikirdi ve bir sürü kâğıtla mürekkep harcayarak bu işi düşüne düşüne saatler geçirdi. Fakat reklâm için biraz sermaye gerekiyordu; halihazırda var olan borcuna ilaveten öğretmenleri bağlamalıydı. Okulu güzel bir şekilde kurmak zaman alacaktı.

Dik kafalı, inatçı ve bunaltıcı bir şekilde sevgi dolu olan Bay Butts ona zaman tanımazdı. Bayan Morrison'ı onun iyiliği (ve kendi iyiliği) için kendisiyle evlenmeye zorluyordu. Küçük bir ürpertiyle omuzlarını silkti. Peter Butts'la evlenmek! Asla! Bayan Morrison hâlâ kocasını seviyordu. Tanrı izin verirse bir gün yeniden onu görecekti. Ve ona neden ellisinde Peter Butts ile evlenmek zorunda kaldığını anlatmak istemiyordu.

Andrew'le yaşardı daha iyi. Yine de Andrew'le yaşamayı düşündüğünde yeniden ürperdi. Hesap kitap yaptığı kağıtları ve mal varlığı listesini ileri doğru iterek zarif bir şekilde doğruldu ve yürümeye başladı. Yürüyebileceği çok yeri vardı. Derin düşüncelere dalmıştı. Kasabayı ve kasabadaki insanları, kasabanın çevresini; tanıdığı, sevdiği ve kendisini de seven yüzlerce kadını düşündü.

Senatör Welcome'ın hiç düşmanı olmadığı söylenirdi; kötü niyetli, karaktersiz, yabancı birkaç kişi hariç. Senatörün kızının da hiç düşmanı yoktu, koşulsuz şartsız kurduğu arkadaşlıkları sayesinde kimse onu kınamazdı. Babasının toplu eğlencelerinde bütün kasaba onu tanımış-

tı ve takdir etmişti. Kocasının gözde kilisesinde, etraftaki kırsal bölge kadınlarını tanıma fırsatı yakalamıştı. Birden aklına bu kadınlar geldi. Kolaylıkla ve rahatlıkla dışarılarda dolaşabilen ama arkadaşlığa hasret çiftçi eşleri... Kocası hayattayken bu kadınları bir araya toplamak, onlara bir şeyler öğretmek ve eğlendirmek en büyük zevklerinden biriydi.

Yüksek tavanlı büyük salonun ortasında aniden durdu ve zafer kazanmış bir kraliçe edasıyla kafasını yukarı kaldırdı. Sevgili duvarlarına geniş, her yeri kuşatan, muzaffer bir bakış attı. Sonra masasına geri döndü ve gecenin ilerleyen saatlerine kadar hızla ve heyecanla çalıştı.

Bugünlerde küçük kasaba vızır vızır bir hale gelmeye başladı ve uğultusu civar kasabalara kadar yayılıyordu. Geniş kenarlı kadın şapkaları çitlerin arasında salınıyor, kasabın arabası ve seyyar satıcılar yeni haberleri ta uzaklara taşıyordu. Buraya ziyarete gelen bayanlar her evde aynı konuyla karşılaşıyordu.

Bayan Morrison eğlence düzenleyecekti. Kadınların hepsini, Şikago'dan gelecek Bayan Isabelle Carter Blake ile buluşmak için davet etmişti. Haddleton'ın bile Bayan Isabelle Carter'dan haberi olmuştu. Ve Haddleton bile onu takdirle karşılıyordu.

Bu kadın ülkedeki tüm okul çocukları ve çalışan çocuklar için yaptığı muhteşem işlerle tüm dünyada tanınıyordu. Dahası kendi altı çocuğunu da sevgiyle ve terbiyeli bir şekilde yetiştirmiş ve kocasına da mutlu bir yuva vermişti. Üstüne üstlük yakın zamanda, herkesin hakkında konuştuğu popüler bir roman yazmıştı. Ve bunun da ötesinde, İtalyan Kontes'in yakın arkadaşıydı.

Bayan Morrison'ı başkalarından daha iyi tanıyan veya daha iyi tanıdığını düşünen bazı kişiler Kontesin de geldiğini söyleyip dedikodu yapıyorlardı. Hiç kimse Delia Welcome'ın Isabel Carter'ın eski okul arkadaşı olduğunu ve ömür boyu sürecek bir dostluğa sahip olduklarını bilmiyordu. Halbuki bu bile başlı başına dedikodu malzemesiydi.

Beklenen gün gelip çattı. Yüzlerce konuk geldi ve hepsi büyük beyaz evin içindeki geniş odaya girdi.

Konukların en büyük düşleri de gerçek oldu: Kontes de gelmişti. Onu heyecanlı bir neşeyle karşıladılar ve bu neşe hayatları boyunca geçmeyecek ve yıllar geçtikçe daha fazla zevk verecek bir etkiye, dalga dalga artan bir hatıra seline dönüşecekti. Bu inanılmaz bir zaferdi; Bayan Isabelle Carter Blake *ve* bir Kontes!

Bazıları Bayan Morrison'ın bu seçkin bayanları kendi doğal akranları olarak gördüğünü ve yurt dışından gelen bu asilzadeye kesinlikle diğer arkadaşlarına davrandığı gibi davrandığını not edecek kadar etkilenmişlerdi.

Fısıltıların neden olduğu uğultuya(u) bir anda susturacak duru ve sakin sesiyle konuştu.

"Doğu odasına geçelim mi? Doğu odasında yerlerimizi alırsak Bayan Blake bize bir konuşma yapma nezaketini gösterecektir. Ve belki arkadaşı da..."

Kalabalık, ürkerek oturulan katlanır sandalyelerin olduğu salona doluştu.

Daha sonra saygın Bayan Blake güç ve güzellikle ilgili unutulmaz bir konuşma yaptı ve konuşması yanındaki platformda sergilenen Paris elbiselerinin etkileyiciliği sayesinde canlı bir kabul gördü. Bayan Blake onlara yaptığı işlerden ve kadın kulüpleriyle nasıl her yere yardım eli uzatabildiğinden bahsetti. Onlara kadın kulüplerinin sayısını verdi ve yaptıkları büyük toplantılardan aldıkları ilhamı artan bir coşkuyla anlattı. Şehirden şehre yayılan, birçok derneğin toplandı-

ğı ve birbirine yardım ettiği kadın kulüplerinden bahsetti. Bayan Blake sevimli, ikna edici ve çok da eğlendirici, kısacası sıra dışı çekiciliği olan bir konuşmacıydı.

Burada bir kadın kulübü var mıydı? Yoktu.

"*Henüz* yok", deyip yeni bir kulüp kurmanın çok zaman almayacağını söyleyerek kulüp önerisinde bulundu.

Kadınlar Bayan Blake'in konuşmasından çok büyük bir zevk almışlar ve etkilenmişlerdi fakat bu konuşmanın etkisi Kontesin konuşmasıyla daha da yoğunlaştı.

Kontes onlara "Ben de Amerikalıyım," dedi. "Burada doğdum, İngiltere'de büyüdüm ve İtalya'da evlendim." Avrupa'daki tüm dernekler ve bu derneklerdeki kadınların neler başardıkları hakkında canlı bir konuşma yapıp burada da bir kadınlar kulübü kurma önerisini tekrarlayarak kadınların hepsinin kalbini titretti. Bu ziyaretten ne kadar memnun kaldığını belirtip yakında kendi memleketine daha da bilgilenmiş olarak geri döneceğini söyledi. Eğer yolu bir kez daha buraya düşerse "Elleri dünya çapında kamu yararı için çalışan" büyük bir kardeşlik grubunun kurulmuş olacağı fikrine güvendiğini söyleyip bilhassa bu güzel, huzurlu kasabayı hatırlayacağını belirtti.

Bu, büyük bir olaydı.

Kontes ertesi gün ayrılmıştı fakat Bayan Blake kalmış ve kilise toplantılarında hayranlarının sayısını daha da artıran konuşmalar yapmıştı. Önerileri oldukça pratikti.

"Burada ihtiyacınız olan şey bir 'Dinlenme ve Gelişim Kulübü'" dedi. "Alışveriş yapmak için civar bölgelerden buraya geliyorsunuz ama gidecek bir yer yok. Yorulduğunuzda dinlenecek, arkadaşınızla buluşacak, huzur içerisinde öğle yemeğinizi yiyebileceğiniz ve saçlarınızı yapacağınız bir yer yok. Oysa yapmanız gereken tek şey örgütlenmek, düzenli olarak cüzi bir rakam ödemek ve istediğiniz şeyi kendi kendinize elde etmek."

Ortaya bir sürü soru ve öneri atıldı, kimileri itiraz etti ama fazlasıyla hareketlilik oldu.

Bunu kim yapacaktı? Uygun bir yer var mıydı? Ödemeleri toplamak için birisini belirlemeleri gerekiyordu. Sadece haftada bir kez kullanılacak bir yer pahalıya mal olurdu.

Bir hayli pratik olan Bayan Blake yeni bir öneride bulundu. "Neden işi biraz eğlenceye çevirmiyoruz ve kasabadaki en iyi yeri kullanmıyoruz? *Bence* Bayan Morrison, evinin bir kısmını kullanmanıza izin verecektir. Orası yalnız bir kadın için oldukça büyük."

Her zamanki gibi sade ve candan olan Bayan Morrison, geniş arkadaş çevresi tarafından içten bir coşkuyla kutlandı.

"Bunu bir süredir ben de düşünüyordum," dedi Bayan Morrison. "Bayan Blake'le bu meseleyi tartışıyorduk. Evim kesinlikle hepinize yetecek kadar büyük ve sizi mutlu etmekten başka yapabileceğim bir şey de yok. Sanırım dinlenebilmek ve bir şeyler paylaşabilmek için bir kulüp arıyorsunuz. Salonlarım her türlü toplantı için yeterince büyük ve dinlenmek için de bir sürü yatak odası var. Böyle bir kulüp kurmak isterseniz, bu koca hantal evle size yardım etmekten zevk duyarım, aynı zamanda arkadaşlarımı bu kadar sık görmekten de memnun olurum. Sanırım her halükarda size en ucuza, kalacak yer ayarlayabilirim."

Daha sonra Bayan Blake onlara, kulüp evi kurmanın ne kadara mal olduğunu gösteren birkaç rapor sundu. "Çoğu kadının eline çok az para geçiyor, biliyorum," dedi. "Ellerine para geçtiği zaman da bunu kendilerine harcamaktan nefret ediyorlar. Fakat her birimiz cüzi bir miktar para koyarsak uzun zaman idare edebilecek bir kaynak oluştururuz. Aramızda bu kadar az bir miktarı, mesela haftada on senti kenara ayıramayacak kadar yoksul biri olduğunu zannetmiyorum. Böylece yüz kadında on dolar

topluyoruz. On dolara yüz tane yorgun kadını doyurabilir misiniz Bayan Morrison?"

Bayan Morrison içtenlikle gülümsedi. "Tavuklu börekle değil," dedi. "Fakat onlara çay, kahve, kraker ve peynir verebilirim sanırım. Ve ayrıca dinlenebilecekleri sessiz bir yer, bir okuma odası ve toplantı yapabilecekleri bir yer."

Daha sonra Bayan Blake aklı ve etkili sözleriyle kadınların ayaklarını yerden kesti. Onlara sır verir gibi tavsiyede bulundu: dinlenebilecekleri bir yer, konuşabilecekleri bir yer, birbirleriyle buluşabilecekleri bir yer, yaşlı Sally tarafından yapılmış iyi bir çay ya da kahve ve Welcome House'un görkemli havasında konaklama şansını haftada on sente elde edebiliyorsanız, Bayan Morrison'ın sağduyusu, coşkusunu bastırmadan önce bu anlaşmayı hemen bağlamalısınız.

Bayan Isabelle Carter Blake ayrılmadan önce Haddleton, posta ücreti haricinde *kişi başına* haftalık on sentin Bayan Morrison'a ödendiği büyük ve gayretli bir kadın kulübüne sahip oldu. Herkes kendini bu kulübe ait hissediyordu. İlk başta sadece kurucu üyelere açıktı ve sonra hızla herkese açıldı.

Yüzlerce kadın daha katıldı ve her bir üyeden gelen bu küçük miktar her hafta Bayan Morrison'da toplandı. Ayrı ayrı düşünüldüğünde oldukça az bir miktardı. Fakat sessizce, hızla artıyordu. Çay ve kahve toptan, krakerler kutularla alınıyordu ve peynir de pek lüks ve pahalı olmayan peynirlerden seçiliyordu. Kasaba, verdikleri para karşılığında Bayan Morrison tarafından en iyi şekilde ağırlanan ziyaretçilerle doluydu. Bayan Morrison diplomatik yeteneği ve deneyimi sayesinde iyi bir iş çıkarıyor, özenli bir bakım sunuyor ve kalacak yer sağlıyordu. Cumartesileri Welcome House tıka basa dolu oluyordu ama Pazarları Bayan Morrison istirahat ediyordu. Bundan da memnundu.

Yoğun, umut dolu bir yıl akıp gitti ve Bayan Morrison Şükran Günü için kızı Jean'ın yanma gitti.

Jean'in ona verdiği oda Andrew'in evindeki odayla nerdeyse aynı boyutlardaydı, meyilli tavanı ve bir adım fazla olan yüksekliği hariç. Bayan Morrison ağarmış siyah saçlarının altından allak bullak olan kafasını ovuşturdu. Ardından da yepyeni bir kararla kafasını salladı.

Ev bebeklerle doluydu. Yürümeye başlamış olan küçük Joe vardı. İkizler vardı ve bir de yeni bebek. Çok çalışan, sinirli bir hizmetçi tutmuşlardı. Küçük, ucuz ve eğitimsiz olduğu belli olan bir dadıları da vardı. Bir de mutlu fakat yorgun; neşe, endişe ve şefkat dolu; çocukları ve kocasıyla gururlu ve kalbini annesine açmaktan mutlu Jean vardı.

İyi bakılmış eski siyah ipek elbisesinin içinde upuzun ve zarif duran Bayan Morrison bebeği kucağına oturturken veya ikizleri tutmaya çalışırken aynı zamanda onların bakımları ve gelecekleri hakkında da gevezelik ediyordu. Eski ipek bir haftaya kalmadan kirlenmişti. Joseph de bir yandan ev hakkında sorular sorarken bir yandan da gelip onlarla yaşaması için ısrar ediyordu. Hem gelmesinin Jean için ne büyük bir destek olduğundan bahsederken, ayrıca işte ne kadar başarılı olduğundan ve ihtiyacı olan sermayeden söz açıyordu.

Bu ziyaret iyi gitmiyordu. Jeannie çocuklardan başını alamıyordu. Ve kızının başka birkaç ziyaretçisi de (hepsi de taşıyabileceğinden daha fazla yük yüklenmiş olan kenar mahalle anneleriydi) Bayan Morrison'ı büyüleyici bulmuşlardı. Fakat Bayan Morrison onları nasıl bulduğunu söylemedi. Haftanın sonunda mutluluk içinde kızına gülümseyerek, sevgiyle veda etti.

"Hoşça kal sevgili kızım," dedi. " Seni mutlu gördüğüm için ben de çok mutluyum. Her ikinize de minnettarım."

Fakat eve döndüğü için daha çok minnettardı.

Bay Butts bu sefer faizini istemek için aramak zorunda değildi fakat yine de aradı.

Israrla, "Nasıl oldu da bu kadar parayı bir araya getirebildin Delia?" diye sordu. "Yoksa şu kadınlar kulübünden mi koparıyorsun?"

Bayan Morrison "Faiziniz o kadar hesaplı ki Bay Butts, toplamak hayal ettiğinizden çok daha kolay oldu," diye yanıtladı. "Colorado'da toplanan ortalama faiz oranlarını biliyor musunuz? Biliyorsunuz kadınlar orada oy verebiliyorlar."

Bay Butts daha fazla şey öğrenemeden, ev ve Delia'yla ilgili amaçlarına bir adım bile yaklaşamadan uzaklaştı.

"Bir yılın daha var, Delia" dedi. "Sonra pes etmek zorunda kalacaksın."

Delia da kendi kendine "Bir yıl daha!" dedi ve yenilenen bir enerjiyle işine kaldığı yerden devam etti.

Projenin finansal temeli oldukça basitti ama yine de ustalıklı olmayan ellerde bu kadar iyi işlemezdi. Yılda beş dolar bu bölgenin kadınlarının yüzleşebileceği bir miktar değildi. Fakat haftada on sent en yoksulun bile ödeyebileceği bir miktardı. Parayı kendi kendilerine getirdikleri için toplamakla ilgili bir sorunu yoktu ve hiçbir tatsız durum da yaşanmamıştı. Hanımlar çay için geldiğinde Sally onlara para kutusunu ve alındı makbuzlarını getiriyordu.

Kalabalık cumartesi günlerinde, önceden atıştırmalıklar alıp on sent bırakmış bayanlar tarafından doldurulan büyük salonlara kolayca erişilebilir şekilde düzenlenmiş muazzam ve gösterişli kupalar yerleştiriliyordu. Bu özen, üye sayısını artırmak ve ilgiliyi devam ettirmek içindi. Tabii ki bu çaba, Bayan Morrison'ın müthiş yeteneğinin bir yansımasıydı.

Doğuştan bir devlet adamı gibi keyifli ve sakin şekilde göze çarpmadan işleyen planlamalar yapıyor, pratik bir

politikacı gibi de işleri yürütüyordu. Bayan Morrison kendini işe adamıştı ve bunda başarılı da olmuştu. Halka halka, grup grup işle ilgili küçük sınıflar ve bölümler oluşturmuştu; daha önceki zamanlarda yapılan ve devam eden toplantıların yanı sıra, çok geçmeden odunluğun üzerindeki büyük odada çocuk kulübü, kızlar kulübü, okuma kulüpleri, çalışma kulüpleri ve kilisede yapılamayan her tür küçük toplantı yapılmaya başlandı.

Her biri ve hepsi için istenirse çay, kahve, kraker ve peynir gibi değişmez mükemmellikte basit yiyecekler sunuluyordu ve bu ara öğünler için her birinden veya topluca küçük kutular içinde on sent alınıyordu. Bu ücret Kulüp üyelerinden hafta hafta gelmeye devam ediyordu ve ilgisi her zaman yüksek tutulan kulüp üyeleri de her hafta ziyaretlerini sürdürüyorlardı. Sayılarına gelince, daha altı ay dolmadan Haddleton Dinlenme ve Gelişim Kulübü beş yüz kayıtlı kadına ulaştı.

Haftada on senti beş yüzle çarparsan yıllık iki bin altı yüz dolar ediyordu. Yıllık iki bin altı yüz dolar beş yüz kişi için yeterince büyük bir binayı inşa etmek veya kiralamak için, en basitinden bile olsa yiyecek, içecek, kitaplar, dergiler, tabaklar, sandalyeler, kanepeler ve servis için çok büyük bir para değildi. Fakat eğer mucizevî bir şekilde dayalı döşeli, içinde müdürü ve hizmetlisiyle bir kulüp binası temin edebilirsen, o zaman bu para uzun zaman idare edebilirdi.

Cumartesi günleri için Bayan Morrison her birine yarım dolar vermek suretiyle yarım günlüğüne iki tane yardımcı kiralamıştı. Kütüphaneye yıllık elli dolar ödeyerek bir sürü dergi depoladı. Her bir parçanın yaklaşık dört sent olmasını kararlaştırdıkları sade yiyeceklerle kalabalığı doyurdu.

Yeni başlayan etkinlikler yeni giderlere yol açmasına rağmen giderleri ödeyebilmesinin yanı sıra ilk yılın so-

nunda sadece faizi toplamakla kalmadı, aynı zamanda net bin dolarlık bir kâr da elde etti. Bayan Morrison yüzüne yayılan sıcak gülümsemeyle yatağının arkasındaki duvarda yer alan küçük kasaya muntazam desteler halinde senetlerini yığdı. Sally bile bunların orada olduğunu bilmiyordu.

İkinci sezon birinciden daha iyi geçmişti. Bazı güçlükler, heyecanlar ve hatta itirazlar bile olmuştu fakat bu yılı da zaferle bitirdi. "Bundan sonra," dedi kendi kendine, "isterlerse sel gibi gelebilirler."

Tüm ödemelerini yaptı ve iki bin doların haricinde bu paranın faizini ve hatta kendisi için ekstra bir parayı dahi biriktirdi.

Daha sonra kızına ve oğluna, onları ve ailelerini şükran gününe davet etmek için birer mektup yazdı. Sevinçli bir gururla her bir mektubu "Yolculuğunuz için para yolluyorum," diye sonlandırdı.

Çoluk çocuk ve onların dadılarıyla beraber hepsi geldiler. Uzun maun masanın üzerinde bir sürü yiyecek ve Welcome House'da kalacak bir sürü oda vardı. Sally bir arı kadar çalışkandı ve kırmızılı, eflatunlu kıyafetinin içinde parlıyordu. Bayan Morrison kraliçeye yaraşır bir nezaketle hindiyi dilimledi.

Jeannie "Hiç kulüp kadınlarının akımına uğramış gibi görünmüyorsun anne," dedi.

Bayan Morrison "Biliyorsun, bugün Şükran Günü. Hepsi evlerindeler. Ve umarım hepsi evlerinde oldukları için benim kadar mutlu ve minnettarlardır," dedi.

Sonra Bay Butts aradı. Bayan Morrison anaparayı ve faizini telaşsız bir durgunlukla ve asaletle ona verdi.

Elinin otomatik olarak buruşuk mavi çeke uzanmasına rağmen Bay Butts parayı alma konusunda nerdeyse isteksizdi.

Biraz şüpheyle "Bir banka hesabın olduğunu bilmiyordum," diye itiraz etti.

"Var elbette, çekin adınıza yazılmış olduğunu göreceksiniz."

"Bu parayı nasıl topladığını bilmek isterim doğrusu. Sizin kulüptekilerin derisini yüzmüş olamazsın."

"Arkadaşça ilginizi takdir ediyorum, Bay Butts. Çok naziksiniz."

"Herhalde şu ünlü arkadaşlarından bazıları sana ödünç verdi. Bu işten hiç kazançlı çıkmayacaksın. Sana söyleyeyim."

"Hadi! Hadi Bay Butts! Kimsenin ekmek parasını lekelemeye çalışmayın. Dost olarak ayrılalım lütfen."

Ve ayrıldılar.

Ben Cadiyken

Şeytanla yapılan o tek taraflı anlaşmanın şartlarını biliyor olsaydım, Cadılık Zamanım daha uzun sürecekti, emin olabilirsiniz. Fakat nereden bilebilirdim? Her şey bir anda olup bitti ve aynı hazırlıkları elimden geldiğince denememe rağmen bir daha da asla olmadı.

Bu şey aniden başladı, bir Ekim gecesi, ayın tam otuzunda. Tüm gün cidden çok sıcak geçmişti, akşamüzeri bunaltıcıydı ve gök gürültüleriyle doluydu. Havada hiç kıpırtı yoktu ve tüm apartman, sanki istenmeyen bir zamanda buharlı ısıtıcı çalışmış gibi hissedilen o sakıncalı faaliyetle kaynıyordu.

Yavaş yavaş köpüren bir öfkeyle doluydum, havanın ve ısıtıcının etkisini saymasanız da yeterince sıcaktım ve serinlemek için çatıya çıktım. En üst katın diğer dairelere göre böyle bir avantajı vardır, asansörcü çocukla muhatap olmaksızın yukarıya çıkabilirsin!

New York'ta kendini çok iyi hissettiğin bir anda bile keyfini kaçırabilecek yeterince şey vardır ama bilhassa

bu günde bu kötü şeylerin hepsi, yenileriyle birlikte aynı anda gerçekleşiyordu sanki. Önceki gece kedilerle köpekler uykumu mahvetmişlerdi. Sabah gazetem her zamankinden daha fazla yalanla doluydu ve şehre indiğimde benim gazetemden daha çok ortalıkta dolandığını gördüğüm komşumun gazetesi her zamankinden daha müstehcendi. Kaymağım kaymak gibi değildi ve yumurtam sanki tarihi eserdi. "Yeni" peçetelerim de yırtılıyordu.

Kadın olduğum için sözüm ona küfretmemeliyim, fakat bazen, tramvay sürücüsü el salladığımı açıkça görmezden gelip aceleyle giderken sırıttığında veya görevli, tam içeri adımımı atacakken tramvayın kapısını suratıma kapatıp, kapıyı kapatacağını bildiren zil çalmadan evvel birkaç dakika boyunca sakin bir şekilde camın arkasından bana baktığında, bir katır arabası sürücüsü gibi küfretmeyi arzuluyordum.

Akşamları daha kötü olurdu. Kalabalıkta insanların birbirlerini koca pençeleriyle itmeleri yok mu! İnsanları içeriye tıklım tıkış dolduran veya onları dışarı silkip atan sığır çobanları, yani yerli yersiz sigara içen ve tükürüp duran erkekler, sallanan tüyleri ve öldürücü iğneleri olan keskin kenarlı, tekerlek büyüklüğünde şapkalar takan kadınlar, insanın tramvayın içindeki rahatını iyice kaçırıyorlardı.

Yani, dediğim gibi, cidden keyifsiz olduğum bir gündü ve serinlemek için çatıya çıkmıştım. Kapkara boğucu bulutlar kafamın hemen üstünde asılı duruyordu ve orada burada tehditkâr bir şekilde şimşekler çakıyordu.

Açlıktan ölmek üzere olan siyah bir kedi bacanın arkasından dolandı ve keyifsizce miyavladı. Zavallı! O da sıcaktan pişmişti.

Cadde, New York için fazla sessizdi. Biraz sarkıp uzun iki çizgi halinde parlayan cadde ışıklarına baktım. Geç sa-

atlere kalmış bir fayton yanaştı, at öyle yorgundu ki kafasını zar zor kaldırıyordu.

Biraz sonra sürücü, bol bol tecrübe ettiği doğuştan gelen yeteneğiyle uzun kamçısını savurdu ve benim bile canımı acıtan şiddetli bir darbeyle zavallı hayvanın böğründe şaklattı. Zavallı biçare atın da canı yandı ve şaha kalkıp koşumlarını şıngırdattı.

Korkuluklardan iyice sarkıp katıksız bir kinle adamı izledim.

"Dilerim," dedim usulca (ve tüm kalbimle diledim) "bir ata gereksiz yere vuran ya da onu inciten herkes, vermek istediği acıyı atın yerine kendisi hisseder!"

Hiçbir sonuç beklemesem de bunu dilemek bana iyi geldi. Adamın büyük kırbacını yeniden kaldırdığını gördüm, gayretle savurdu. Ardından birden dehşete düştü, çığlık da attı, fakat sorunun ne olduğunu o anda düşünmemiştim.

Ürkek ama sokulgan cılız siyah kedi eteğime sürtünüp miyavladı.

"Zavallı kedi," dedim, "Zavallı kedi! Bu bir ayıp!" Ve büyük şehirde kokuşmuş ve acı çeken binlerce aç biilaç kediyi merhametle düşündüm.

Gece uyumayı denediğimde sessizliğin içinden bu zavallıya benzer başka kedilerin bet çığlıkları yükseldiğinde uyuyamadım ve merhametim acımasızlığa döndü. "Hangi aptal, şehirde kedi beslemeyi düşünebilir ki!" diye kızgınlıkla homurdandım.

Başka bir bağırış daha, sonra bir duraksama, ardından kulak tırmalayan aralıksız bir avaz. "Dilerim," diye patladım, "şehirdeki kedilerin hepsi rahatça ölür."

Etrafa ani bir sessizlik çöktü ve biraz sonra uykuya daldım.

Ertesi sabah kahvaltıda yumurtamı tadana kadar her şey yolundaydı. Hâlbuki bu yumurtalar pahalı olanlardandı.

Evi çekip çeviren kız kardeşim "Elimden bir şey gelmiyor!" dedi.

"Gelmeyeceğini biliyorum," diye kabul ettim. "Fakat birilerinin elinden bir şeyler gelebilirdi. Dilerim bundan sorumlu olan insanlar bayat yumurtalarını kendileri yemek zorunda kalırlar ve taze yumurtalar satmaya başlayıncaya kadar da bu böyle devam eder."

"Yumurta yemeyi bırakırlar olur biter," dedi kız kardeşim "ve et yerler."

"Bırakalım da et yesinler!" dedim umursamazca. "Et de yumurta kadar kötü! Taze, güzel bir tavuk yemeyeli öyle çok oldu ki tadının neye benzediğini bile unuttum!"

"Soğuk hava deposunda bekletiliyorlar," dedi kız kardeşim. O uysal bir tiptir; ben değilim.

"Evet, soğuk hava deposu!" diye çıkıştım. "Bunun iyi bir şey olması gerekiyordu. Sözüm ona kıtlığı atlatmaya, kaynakları eşitlemeye ve fiyatları düşürmeye yarayacaktı. Peki neye yaradı? Piyasayı ele geçirdi, yıl boyunca fiyatları artırdı ve tüm yiyeceklerin tadını bozdu!"

Kızgınlığım arttı. "Keşke onlara ulaşmamın bir yolu olsaydı!" diye yakındım. "Kanun onlara dokunmuyor. Ama bir şekilde lanetlenmeleri gerek! Bunu yapmayı çok isterdim! Dilerim bu ahlaksız işten kâr sağlayan tüm bu kalabalık, ne yerse yesin kendi kötü etlerinin, bayat balıklarının, bozuk sütlerinin tadını alır. Evet. Ve dilerim fiyatları da bizim hissettiğimiz gibi hisseder."

"Hissedemezler, biliyorsun onlar zengin," dedi kız kardeşim.

Suratımı asıp "Biliyorum," diye kabul ettim. "Onlara ulaşmanın hiç yolu yok ama böyle olmasını diliyorum. Ve insanların onlardan nasıl nefret ettiklerini bilmelerini ve hissetmelerini de diliyorum, ta ki davranışlarına dikkat edene kadar!"

Ofise gitmek için çıktığımda komik bir şey gördüm. Çöp arabacısı atının dizginlerini eline aldı ve şiddetle silkip asıldı. At düşünceli bir şekilde ona bakıp ağzını şıpırdatırken adam inleyerek kendi çenesini tutunca hayrete düştüm.

Atın ifadesine içerlemiş gibi duran adam hızla hayvanın kafasına vurdu ama vurur vurmaz kendi başını ovuşturmaya başlayıp küfrü bastı ve kendisine vuran kişiyi bulmak için şaşkın şaşkın etrafına bakındı. At, aç burnunu lahana yapraklarıyla dolu bir çöp kovasına uzatarak bir adım atmıştı. Adam sahiplik duygusuyla ata sövüp kaburgalarına bir tekme savurdu. Bu sefer de yüzü kireç gibi oldu ve oturmak zorunda kaldı. Artan bir merak ve zevkle etrafımı seyrettim.

Bir market arabası tıngır mıngır caddeden geçiyordu; sert yüzlü genç eşkıya sabah işlerine hazır görünüyordu. Yularların uçlarını toplayıp küt diye atın sırtına indirdi. At hiçbir şey hissetmedi ama kendisi hissetti. Çığlığı bastı!

Birçok yük arabasının moloz ve kırılmış taş taşıdığı bir yere geldim. Hep acele etmeme neden olan kamçı seslerinin ve vahşi darbe görüntülerinin hakim olduğu sahnede garip bir sessizlik ve huzur hüküm sürüyordu. Adamlar hep bir ağızdan konuşmuyorlardı ve görünüşe göre birbirlerine notlar yazarak anlaşıyorlardı. Gerçek olamayacak kadar güzeldi. Arabamı beklerken o sahneye uzun uzun bakıp hayrete düştüm.

Araba keyifle salınarak geliyordu. Dolu değildi. İleride, atlara bakarken kaçırmış olduğum pek uzakta olmayan bir araba daha vardı, arkadansa başka araba gelmiyordu.

Yine de arabayı süren kaba suratlı adam, nerdeyse yola kadar çıkmama ve şemsiyemi sallamama rağmen gamsız bir şekilde geçti gitti.

Sinirden kıpkırmızı oldum. Arabanın arkasından nefretle bakarken "Dilerim hak ettiğin belayı bulursun," dedim. "Dilerim durmak, buraya geri dönmek, kapıyı açmak ve benden özür dilemek zorunda kalırsın. Dilerim sen ve senin gibiler bu pis davranışı her yaptığınızda, hepinizin başına bu gelir."

Araba beni müthiş bir şaşkınlığa sürükleyerek durdu ve ön kapısı önümde kalacak şekilde geri geri geldi. Şoför kapıyı açtı, elini başına götürerek "Affedersiniz hanımefendi!" dedi.

Afallamış ve mahcup bir şekilde arabaya bindim. Olabilir miydi? Dilediğim - dilediğim şeylerin gerçekleşmesi mümkün olabilir miydi? Bu ihtimal beni ayılttı, ama alaycı bir gülümsemeyle bunu kafamdan attım. "Nerede öyle şans!"

Karşımda jüponlu kabarık eteğiyle biri oturuyordu. Bilhassa hoşlanmadığım türde bir kadındı. Etten, kemikten gerçek bir bedeni yok da boğum boğum sosisten oluşuyordu sanki. Halinden memnun, aşırı süslü şekilde giyinmiş, büyük bir peruk takmış, kürklü, pudralı, parfümlü, çiçekli ve mücevherli... Ve bir de köpekli.

Zavallı, sefil, küçük, yapay köpek... Aslında canlı, ama Tanrı'nın yarattığı gerçek bir canlı değil de sadece insanoğlunun küstahlık meziyetinden doğmuş bir şey. Üstelik bu köpeğin kıyafetleri ve bir de bileziği vardı! Üstüne tam oturan ceketinde bir cep ve bu cebe yerleştirilmiş bir cep mendili bulunuyordu! Hasta ve mutsuz görünüyordu.

Onun ve bekarlığa zorlanan, gün ışığından, taze havadan ve bacaklarını kullanmadan mahrum şekilde doğal hayatlar yaşamayan, sokaklarımızı kirletmesi için isteksiz hizmetkarlar tarafından belli aralarla dışarıya çıkarılan, aşırı beslenmiş, az hareket ettirilmiş, asabi ve sağlıksız,

zincire vurulmuş tüm diğer zavallı tutsakların bu acınacak halini düşüne düşüne dalmışım.

"Bir de onları sevdiğimizi söyleriz!" dedim için için. "Onca havlamalarına, ulumalarına ve çılgına dönmelerine şaşmamalı. Neredeyse bizimkiler kadar fazla hastalıkları olmasına şaşmamalı! Dilerim," Tam bu anda, kafamdan atmış olduğum o düşünce beni tekrar yakalamıştı, "Dilerim şehirlerde yaşayan mutsuz köpeklerin hepsi aynı anda ölür!"

Karşımda duran mahzun gözlü küçük hastayı izledim. Kafası önüne düştü ve öldü. Sahibesi arabadan ininceye kadar onun öldüğünü fark etmedi bile, daha sonradan da yeterince yaygara kopardı.

Akşam gazeteleri bununla doluydu. Görünüşe göre, ani bir salgın hem köpekleri hem de kedileri vurmuştu. Göz alıcı kırmızı manşetler, büyük harfli spotlar ve köşe yazıları, "evcil hayvanlarını" kaybedenlerin şikâyetleriyle; sağlık bakanlığının aniden artan çalışma temposuyla ve doktorlarla yapılan röportajlarla doluydu.

Ofisin rutini içinde geçirdiğim tüm gün boyunca bu yeni güce dair tuhaf hissim, mantığımla ve sağduyumla mücadele etti. Hatta birkaç gizli "dilek" testi yaptım. Çöp kutusunun devrilmesini, mürekkepliğin kendi kendine dolmasını diledim, fakat olmadı.

Bu fikri, tam bir aptallık diyerek kafamdan atmaya başlamıştım ki şu gazeteleri gördüm ve insanların anlattığı daha kötü hikâyeler dinledim.

En baştan bir şeye karar verdim, bundan bir kişiye bile bahsetmeyecektim. "Söylesem de kimse inanmaz," dedim kendi kendime. "Onlara bu şansı tanımayacağım. Her nasılsa kediler ve köpekler üzerinde başarılı oldum. Ve bir de atlar."

O öğleden sonra, çalışan atları izlerken ve onların hem kalabalık şehir ahırları, kötü hava ve yetersiz gıda-

dan hem de nemli ve buzlu havada asfalt kaldırımlarda yaşadıkları bezdirici gayretten çektikleri tarifsiz eziyetleri düşünürken atlar üzerinde bir deneme daha yapmaya karar verdim.

Usulca ve dikkatlice ama amacıma yoğunlaşmış bir halde "Dilerim tüm at sahipleri, bekçileri, kiracıları, sürücüleri veya binicileri, atın bizim elimizden çektiği her acıda hissettiğini, bu durum düzelene kadar şiddetle ve durmaksızın kendileri hissedebilirler," dedim.

Bu teşebbüsümün gerçekleşip gerçekleşmediğini bir süre teyit edemedim, fakat etkisi öylesine yaygın olmuştu ki kısa zamanda her yerde konuşulmaya başlandı ve bu "yeni insani duygu dalgası" şehrimizdeki atların statüsünü hemen yükseltti. Ayrıca sayılarını da azalttı. İnsanlar motorlu yük arabalarını tercih etmeye başladılar – ki bu oldukça iyi bir şeydi.

Artık kendimden oldukça emin hissediyordum ve sırrımı kendime sakladım. Gücün ve hazzın yarattığı hoş duygu sayesinde, sevgiyle andığım kinlerimin bir listesini yapmaya da başladım.

Kendi kendime "Dikkatli olmalıyım," dedim, "hem de çok dikkatli, her şeyden önce *ceza, suça uygun olmalı.*"

Daha sonra aklıma kalabalık tramvaylar geldi; hem zorunda oldukları için içeri doluşan insanlar hem de onlara bunu yaptıran insanlar. Uzun uzun düşündüm. "İnsanları ellerinde olmayan şeyler yüzünden cezalandırmamalıyım. Ama bu rezillik karşısında da bir şeyler yapmalıyım!" O zaman kendi kendime mesafeli hissedarları, birincil yöneticileri, acı verici seçkin memurları ve küstah çalışanları anımsattım. Ve işe koyuldum.

"Bu bir yandan devam ederken de iyi iş çıkartabilirim," dedim kendi kendime. "Bu büyük bir sorumluluk fakat çok da eğlenceli." Ve tramvaylarımızın durumundan sorumlu

olan herkesin, esrarengiz bir şekilde iş çıkışı saatlerinde bu tramvaylarla bir aşağı bir yukarı gitmek zorunda kalmalarını diledim.

Bu deneyimi büyük bir hevesle takip ettim ama ne yapsam da çok az biraz fark görebildim. Artık kalabalığın içinde birkaç tane daha iyi giyimli insan oluyordu o kadar. Bu yüzden asıl suçlanması gerekenin halkın kendisi olduğu ve onların da cezalarını farkında olmadan her gün çektikleri fikrine ulaştım.

Sonra, iki ayağınız bir pabucun içindeyken ve treniniz tam gelmişken paranızın üstünü oldukça yavaş bir şekilde ve eksik olarak veren küstah kondüktörlerle üçkağıtçı biletçilerin, kurbanlarının onlara vermek istedikleri acıyı gerçekten hissetmelerini diledim. Sanırım hissettiler de.

Benzer şeyleri her tür şirket çalışanı ve devlet dairesi memuru için de diledim. İşe yaradı. Şaşırtıcı bir şekilde işe yaradı. Tüm ülkede ani bir vicdani uyanış yaşandı. Kuruyup kalmış her şey takırdayarak yeniden doğruldu. Başlarında yeterince sorun olan yönetim kurulları, birdenbire duyarlılaşan hissedarlardan gelen sayısız mesajla iyice zor duruma düştü.

Fabrikalarda, madenlerde ve demiryollarında işler iyileşmeye başladı. Ülke çalkalanıyordu. Gazeteler kalınlaştı. Kiliseler ayağa kalkıp kendilerine pay çıkardılar. Çok sinirlendim ve biraz düşündükten sonra her papazın kendi cemaatine, neye inandığını ve onlar hakkında ne düşündüğünü açıkça anlatan vaazlar vermesini diledim.

Ertesi pazar her biri yaklaşık on dakika süren iki oturumluk altı ayine gittim. Çok eğlenceliydi. Bin kadar kürsü derhal boşaltıldı, yeniden dolduruldu, tekrar boşaltıldı ve her hafta böyle sürmeye devam etti. İnsanlar, çoğunlukla da erkekler kiliseye gitmeye başladılar. Kadınlar bundan erkekler kadar hoşlanmamışlardı. Şimdi-

ye dek papazların her zaman kadınlar hakkında daha iyi şeyler düşündüğünü varsaymışlardı ama görünüşe göre durum hiç de böyle değildi.

Yataklı vagon işi yapanlara karşı da büyük bir kinim vardı. Ve işte şimdi onları düşünmeye başlamıştım. Bu durumu, başka binlerce kişi gibi kim bilir kaç kez çaresizlik içinde boyun eğip sineye çekmiştim.

Demiryolu yaygın bir ulaşım aracıdır ve onu kullanmak zorundasınız. Yuvarlak hesapla iyi bir meblağ yapan kendi ulaşım masrafınızı da ödersiniz.

Gündüzleri yataklı vagonda kalmak isterseniz sizden orada oturma ayrıcalığı için iki buçuk dolar daha isterler, oysa biletinizi aldığınızda zaten bir koltuğun parasını ödemişsinizdir. Sonra o koltuk başka birisine satılır, yani iki kez satılmış olur. Gün için bir koltuk ve geceleyin üçer üçer kalınacak iki metrelik bir yer için toplamda yirmi dört saatliğine beş dolar. Bir vagonda, tam yirmi dört tane ayrıcalıklı yolcu (bu, yataklı vagonun günlük kirasını 120 dolar yapıyor) ve diğer kamaralarda kalan yolcular bulunuyor. Toplamda yıllık 44.800 dolar eder.

Yataklı vagonların yapımının pahalı olduğunu söylüyorlar. Bu, oteller için de geçerli, fakat onlar böyle bir para talep etmiyor. Şimdi bu durumun acısını çıkarmak için ne yapabilirim? Hiçbir şey milyonlarca cebe ödemiş oldukları o paraları geri koyamaz ama bu güzel gidişata artık son verilebilir.

Bu nedenle, bu işten kâr eden herkesin halka bunu itiraf edecek, özür dileyecek ve zararı kısmen karşılamak adına, ücretsiz demiryollarını teşvik etmek için kendi servetlerini önerecek kadar kendilerinden utanmalarını diledim.

Sonra papağanları hatırladım. Bu, tekrar alevlenen hiddetim açısından büyük şanstı. Sorumluluğumu başa-

rılı bir şekilde yerine getirmeye ve cezaları düzenlemeye çalışmak hiddetimi cidden dindiriyordu. O papağanlar yok mu! Papağan beslemek isteyenler, o çok beğendikleri hoşsohbetlerle beraber bir adaya gidip orada yaşamalılar!

Caddenin karşısında tam hizamda kalan büyük, cırtlak sesli bir papağan vardı ve diğer gürültülerin o kaçınılmaz korkunçluğuna kendi manasız, kulak tırmalayıcı bağırışlarını ekliyordu.

Yengelerimden birinin de papağanı vardı. Yengem, tek çocuk olduğu için büyük bir mirasa konan zengin, gösterişli bir kadındı.

Amcam Joseph bağırıp duran kuştan nefret ederdi fakat bu, Mathilda yengemin umrunda bile değildi.

Bu yengemi pek sevmez, parasının hatrına yağcılık yaptığımı düşünmesin diye onu ziyaret etmezdim. Fakat bu sefer, papağanlarla ilgili dileğimi dileyince, lanetimin işe yarayıp yaramadığını görmek için onları ziyaret ettim ve mükemmel şekilde işe yaradığını gördüm. Eskisinden de zayıf ve sakin görünen zavallı Joe amcam ve fazla ermiş bir erik gibi halinden oldukça memnun duran yengem işte karşımda oturuyorlardı.

Papağan aniden "Beni serbest bırak!" dedi. "Beni serbest bırak da biraz yürüyeyim!"

Mathilda yengem papağana "Seni cingöz!" dedi. "Bunu ilk kez söylüyorsun."

Onu kafesinden çıkardı. Kuş avizeye uçtu ve korkusuzca kristal taşların arasına kondu.

"Sen ne yaşlı domuzsun Mathilda!" dedi.

Yengem oturduğu yerden sıçradı, doğal olarak.

"Domuz doğdun, domuz olmak için eğitim aldın. Hem yaradılışın hem de eğitimin gereği domuzsun!" dedi papağan. "Bu çilekeş kocan hariç hiç kimse paran olmasa senin kahrını çekmez. Onda da tam bir peygamber sabrı var!"

Mathilda yengem "O dilini tut!" diye bağırdı. "İn aşağıya oradan. Buraya gel!"

Papağan kafasını aşağı yukarı sallayarak avizenin kristallerini şıngırdattı. "Otur yerine Mathilda!" dedi keyifle. "Beni dinleyeceksin. Sen şişko, basit ve bencil birisin. Etrafındaki herkes için baş ağrısısın. Beni eskisinden daha iyi besleyip bana daha iyi bakacaksın. Ayrıca ben konuşurken dinleyeceksin. Domuz!"

Ertesi gün papağanı olan başka birini ziyaret ettim. Gittiğimde kafesin üstüne bir örtü örttü.

Papağan "Kaldır şunu!" diye bağırdı. O da kaldırdı.

Gergin gergin "Diğer odaya geçelim mi?" diye sordu.

"Burada kalsan daha iyi edersin!" dedi evcil hayvanı. "Uslu uslu otur!"

Usluca oturdu.

"Saçlarını hep yanlış yapıyorsun," dedi tatlı papağan. "Ve o dişlerin, yüz hatların... Çok yiyorsun. Tembelsin. Egzersiz yapmalısın ve yeterince şey bilmiyorsun. Hakkında dedikodu yaptığın bu bayandan da özür dilesen iyi olur! Beni dinlemek zorundasın."

O günden itibaren papağan satışları düşmüştü. Hiç papağan talebi kalmadığını söylüyorlar. Fakat papağanı olan insanlar onlara hâlâ bakıyorlar, çünkü papağanlar uzun yaşar.

Sonra, suçlu bir sınıf olarak gördüğüm can sıkıcı insanlara karşı da uzun zamandır düşmanlık besliyordum. Artık ellerimi ovuşturup basit bir dilekle onların üzerinde çalışmaya başlama zamanım gelmişti. Canını sıktıkları insanların onlara gerçeğin ta kendisini söylemelerini diledim.

Bilhassa aklımda olan biri vardı. Hoş bir kulübe üyeliğine ret oyu kullanılmıştı fakat o, kulübe gitmeye devam ediyordu. Üye değildi ama gidiyordu işte. Ve kimse ona bir şey yapamıyordu.

Dileğimden sonrası oldukça eğlenceliydi. O akşam yapılan bir toplantıya gitti ve orada bulunan neredeyse herkes ona içeri nasıl girebildiğini sordu. "Biliyorsun, üye değilsin," dediler. "Niye buraya burnunu sokuyorsun? Kimse senden hoşlanmıyor."

Bazıları ona karşı daha nazik davrandı. "Neden başkalarına karşı daha düşünceli olmayı ve kendine gerçek arkadaşlar edinmeyi denemiyorsun?" diye sordular. "Ziyaretlerinden memnun kalacak birkaç arkadaş sahibi olmak, insanların başına bela olmaktan daha iyidir."

Bundan sonra bir daha o kulüpte görünmedi.

Doğrusu giderek kibirli biri olmaya başlamıştım.

Gıda ve ulaşım sektörlerinde gözle görülür bir iyileşme söz konusuydu. Islahatların etkisi günlük gazetelerde daha yüksek sesle dillendiriliyor, haksız yere kâr edenlerin tarif edilemez acıları vurgulanıyordu.

Tüm bu olanlar sayesinde gazetelerin işleri tıkırındaydı ve evcil hayvanlara karşı duyduğum nefretin basında yüksek sesle eleştirildiğini görünce aklıma kelimenin tam anlamıyla parlak bir fikir geldi.

Ertesi sabah erkenden şehre inip insanların gazetelerini alıp açmalarını izledim. Duyduğum nefretler utanç verici şekilde popülerleşmişti ama hiç bu sabahki kadar olmamıştı. Bir gazetenin en üstünde yaldızlı harflerle şöyle yazıyordu:

Reklâmlar, baş makaleler, haberler veya başka herhangi bir sütunda yer alan kasıtlı yalanların hepsi...	Kırmızı
Kötü niyetli konuların hepsi...	Kızıl
Dikkatsizlikten veya cehaletten kaynaklanan hataların hepsi...	Pembe
Doğrudan kişisel çıkar veya patronun çıkarına olan şeylerin hepsi...	Koyu yeşil
Sırf gazeteyi satmak için atılan yemlerin hepsi...	Parlak yeşil

Doğrudan veya dolaylı reklamların hepsi...	Kahverengi
Sansasyonel ve müstehcen konuların hepsi...	Sarı
Ücretlendirilmiş ikiyüzlülüklerin hepsi...	Mor
Hem güldüren hem de eğiten iyi şakalar...	Mavi
Gerçek ve gerekli haberler ve dürüst makaleler...	Her zamanki baskı

Daha önce bir gazeteyi hiç böyle karman çorman görmemişsinizdir. Birkaç gün boyunca bu gazete, fırından yeni çıkmış kek gibi kapış kapış satıldı, fakat asıl iş kısa sürede çöktü. Ellerinden gelseydi buna derhal son verirlerdi ama gazeteler basıldıkları anda normal görünüyordu. Renk şeması sadece, gazete iyi niyetli okuyucunun eline geçince ortaya çıkıyordu.

Diğer gazetelerin duydukları muazzam keyfin hatırına bunu bir hafta kadar sürdürdüm, sonra da bunu bir anda hepsi için diledim. Gazete okumak bir süre oldukça heyecan verici hale geldi fakat nihayetinde satışlar düştü. Gazetelerin yayın müdürleri bile, bunun gibi bir piyasayı beslemeyi sürdüremiyorlardı. Mavi renkli ve her zamanki baskı renginde olan yazılar sütundan sütuna, sayfadan sayfaya yayılıyordu. Bazı gazeteler –elbette az sayıda ama yine de tazeleyici– yalnızca mavi ve siyah görünmeye başladılar.

Bu, bir süre ilgimi çekti ve beni mutlu etti. O kadar ki başka şeylere kızmayı bile unuttum. Gazetelerde saf hakikatin basılmaya başlanmasını takiben tüm iş alanlarında *büyük* değişiklikler gerçekleşmişti. Hiçbir hakikati gerçekten bilmediğimiz bir tür hezeyan içinde yaşadığımız ortaya çıkmaya başlamıştı. Elbette hakikatleri gerçekten öğrenir öğrenmez çok daha farklı davranmaya başladık.

Tüm eğlencemi sona erdiren şey kadınlar oldu. Kadın olduğumdan dolayı doğal olarak onlarla ilgileniyor ve bazı şeyleri erkeklerden daha net bir şekilde görebiliyordum. Bu dünyadaki gerçek güçlerini, gerçek saygınlıklarını ve

gerçek sorumluluklarını görüyordum. Ve ayrıca giyim ve davranış biçimleri de beni çileden çıkarıyordu. Mikado oynayan Cebrail gibilerdi. Ya da sadece atlıkarınca olarak kullanılan canlı at gibi. Bu yüzden onların peşine düşmeye kararlıydım.

Bunu nasıl becerecektim? İlk vuruş nereye olmalıydı? Şapkaları; onların çirkin, manasız, frapan şapkaları. Akla ilk gelen buydu. Ya da geçimlerini zengin erkeklerin karşıladığı kadınların çoğunun gülünç, pahalı elbiseleri; her yerlerine doladıkları boncuklar ve mücevherleri; açgözlü çocuksulukları...

Daha sonra diğer kadınları düşündüm, yani gerçek kadınları, büyük çoğunluğu. Ev işlerini bir hizmetçi maaşı bile almadan ve soylu annelik görevlerini ihmal etmeden sabırla yerine getirenler; bir tekdüzelik içinde kör, zincirlenmiş, cahil ama yeryüzünün en büyük gücü olanlar. Yaptıklarıyla karşılaştırıldığında daha neler yapabileceklerini düşündüm ve kalbim öfkeden çok başka duygularla kabardı.

Daha sonra tüm gücümle kadınların, tüm kadınların Kadınlıklarını, bunun hayattaki gücünü ve gururunu ve yerini fark etmelerini, dünyanın anneleri olarak yaşayan her şeyi sevip ona bakmak olan görevlerini görebilmelerini, sadece en iyiyi seçmek ve daha iyilerini besleyip büyütmek olan erkeklere karşı görevlerini görebilmelerini, bir insan olarak görevlerini görüp dopdolu bir yaşam, iş ve mutluluk içinde öne çıkmalarını diledim.

Işıldayan gözlerle soluğumu tuttum. Bir şeylerin olmasını ürpererek bekledim.

Hiçbir şey olmadı.

Anlayacağınız, bana rastlayan bu büyü kara büyüymüş ama ben beyaz bir dilek dilemiştim.

Hiç işe yaramadı ve daha kötüsü, gayet güzel bir şekilde işleyen diğer tüm büyüleri de durdurdu.

Ah keşke o tatlı cezaların devamlılığını dileyebilseydim! Keşke yapabiliyorken daha fazla şey yapsaydım ve Cadıyken ayrıcalıklarımın kadrini biraz da olsa bilseydim.

Hayatını Kazanmak

"Seni buradan çıkarmak için hiçbir dava açılamayacak ya da hile yapılamayacak genç adam. Ben o işi hallettim. İşte sana bu kıymetli taşra arazisinin tapuları. O derme çatma kulübende oturur ve hayatının geri kalanı boyunca da şiirler yazar, çılgın buluşlar yaparsın! Su temiz. Ve sanırım kestane yiyerek yaşayabilirsin!"

Arnold Blake, uzun çenesini ağır ağır ovuşturarak "Evet efendim," dedi. "Sanırım böyle yaşayabilirim."

Babası ona tam bir tiksintiyle baktı. "Biraz aklın varsa şu eski kereste atölyesini yeniden kurar ve hayatını oradan kazanırsın!"

Arnold tekrar "Evet, efendim," dedi. "Bunu ben de düşündüm."

Babası küçümseyerek "Düşünmüştün öyle mi?" dedi. "Bahse girerim kafiyeli olduğu için düşünmüşsündür. Tepe ve atölye, değil mi? Kereste ve kestane, toprak ve yaprak, şelale ve... boş versene! Gördün mü bak, bende de biraz

şairlik var! İşte, sana kalan mallar bunlar. Ve annenden kalanlarla da kitaplar ve yazmak için kâğıtlar alabilirsin! Benim mallarıma gelince... Onlar John'a gidecek. Onun belgelerini de hazırladım. Aptallık yapmayarak kendim için de bir şeyler ayırdım tabii. Ben Kral Lear'a benzemem! Oğlum, tam bir aptal olduğun için sana çok üzülüyorum. Ama gördüğüm kadarıyla en çok istediğin şeyi elde ettin."

Arnold bir kez daha "Evet, efendim," dedi. "İstediğimi aldım ve işlerin başına beni geçirmeye çalışmadığınız için size gerçekten minnettarım baba."

Babasının tam bir kopyası olan genç John Blake ise servetin büyük kısmının sahibi olmuştu ve onu doğru olan tek yolda kullanmaya başladı: sonsuza dek artırmak ve çoğaltmak.

Genç oğluna gururla bakarken aldığı bu doğru karar sayesinde, bir şairin babası olmanın verdiği korkunç hayal kırıklığı bir nebze olsun yatışan yaşlı John Blake bir süreliğine değişiklik yapıp dinlenmeye çekildi.

"Dünyayı dolaşacağım! Daha önce zamanım olmamıştı!" deyip Avrupa'ya, Asya'ya ve Afrika'ya gitti.

Gözleri bir şairin gözleri olan, fakat ağzı babasına benzeyen Arnold Blake de Tepe'sinin yolunu tuttu.

Fakat henüz üçünün yolları ayrılmadan bir önceki gece Arnold da kardeşi de Ella Sutherland'e evlilik teklifinde bulundular. John'un bu teklifi yapmasının sebebi evlenmek için uygun zamanın geldiğine ve Ella'nın da uyun kadın olduğuna karar vermesiydi. Arnold'ın bu teklifi yapmasının sebebiyse elinden başka bir şeyin gelmemesiydi.

İlk olarak John sordu. Ella'ya gerçekten hayrandı ve ona ateşli bir kur yaptı. Reddedilmek onun için acı verici bir sürpriz olmuştu. Onunla tartıştı. Ona, onu ne kadar sevdiğini anlattı.

Ella "Başkası var!" diye yanıtladı.

Ona ne kadar zengin olduğundan bahsetti.

Ella "Mesele bu değil," dedi.

Gelecekte ne kadar zengin olacağından bahsetti.

Ella "Satılık değilim!" dedi "Geleceğim de değil!"

O zaman sinirlenip bu kararını eleştirdi.

"Çok yazık değil mi?" diye sordu Ella. "Böylesine kötü bir karar alıyorum ve sen de buna göre hareket etmek zorundasın!"

"Kararını kabul etmiyorum," dedi John. "Henüz çocuk sayılırsın. İki yıl içinde biraz daha akıllanırsın. O zaman teklifimi yineleyeceğim."

"Pekâlâ" dedi Ella. "O zaman ben de tekrar cevap vereceğim."

John kızgın ama kararlı bir şekilde uzaklaştı.

Arnold daha az açık davrandı.

"Tek bir söz söylemeye bile hakkım yok," diyerek başladı ama yine de bir şeyler söyledi. Çoğunlukla onun güzelliğinden, iyiliğinden ve ona duyduğu üstesinden gelemediği alakasından bahsetti.

Ella biraz merakla "Bana evlenme mi teklif ediyorsun?" diye sordu.

"Evet!" dedi. "Ancak... Sana verebileceğim hiçbir şeyim yok."

"Sen varsın ya işte!" dedi Ella.

"Fakat pek bir şeyim yok!" dedi Arnold. "Ama!... Eğer beni beklersen çok çalışırım!"

Ella, "Ne yapacaksın ki?" diye sordu.

Arnold gülümsedi. Ella da ona gülümsedi ve "Kamp yapmayı da severim ben," dedi.

Arnold "Beni bir yıl bekler misin?" diye sordu.

Ella "Evet" diye yanıtladı. "Gerekirse iki yıl da beklerim. Fakat daha fazla değil!"

Arnold sefil bir halde "O zaman ne yapacaksın?" diye sordu.

Ella "Seninle evleneceğim," dedi.

Böylece Arnold, Tepesine doğru yola koyuldu.

Bunca tepenin arasında onun Tepesi neydi ki? İşte, uzaktaki yeşil, daha uzaktaki mavi ve en uzaktaki mor olan bu tepeler etrafında yükseliyor, Catskills'in gerçek zirvelerine doğru ilerliyordu. Bu Tepe, yaşlı bir Hollandalının yaptığı ve en sonunda annesinin babasına kalan bağışın bir bölümüydü. Catskills'in gerçekten dağ olduğu zamanlarda içinden gerçek bir nehrin aktığı aşağıdaki rüzgârlı vadiye doğru çıkıntı oluşturarak son buluyordu. Orada hâlâ bir nehir var denebilirdi. Yılın çoğunluğunu çöküк taşlı yatağını aşındırarak geçiren ve ilkbahar selleri geldiğinde büsbütün zıvanadan çıkan huysuz bir akıntıydı.

Arnold bu nehri çok fazla umursamıyordu. Onun kendi deresi vardı; taşkın bir pınarla başlayıp ona kendi topraklarında üç şelale ve bir göl veren ideal bir dereydi. Gölü oldukça küçüktü ve insan yapımıydı. Deresi bir yerde dar bir vadinin hatta vadiciğin (öyle küçüktü ki) içinden geçiyordu ve birkaç haftalık azimli bir çalışma sonucunda derenin çıkışını kapatıp harika bir göl yapmıştı. Arnold bunu yıllar önce, sık sık düşüncelere dalıp giden iri kıyım bir çocukken ve her yaz annesiyle buraya gediği dönemlerde yapmıştı. O dönemler babası hep işlerine gömülüydü, John ise arkadaşlarıyla Bar Harbor'da takılırdı. Arnold şair olmasına rağmen ağır iş de yapabilirdi.

Bu bölgede herkesin yaptığı gibi o da Tepesinde bir taşocağı açmıştı. Sağlam bir ev inşa edip her yıl ona yeni bir şeyler eklemişti. Sevgili annesi yaşadığı sürece bu, katlanarak artan bir mutluluk kaynağı olmuştu.

Ev yukarıda, gölgeli temiz kaynak gölünün yanındaydı. Annesini rahat ettirmek için eve su boruları döşemişti. Arnold, güneybatıya doğru bakan düz bir taraçanın üzerine

kurulu olan evi zamanla daha da güzelleştirmişti. Şimdi evin önünde dümdüz güzel bir çayır, çiçeklenen asmalarla çalılıklar vardı. Arnold bahçesi için bu bölgede kendi kendine yetişip çiçeklenen türlü türlü yabani ve güzel bitki derlemişti.

Sevgili annesi tüm bu bitkilerle ağaçlardan çok hoşlanır, onları inceyip gözlemler yapardı. Arnold da onları çok sever ve şiirler yazardı. Kestane ağaçları onların ortak övünç kaynağıydı. Bu Tepe çiçeklenme döneminde diğer tüm tepelerin arasından sıyrılırdı. Tıpkı kocaman bir ponpon gibi olurdu. Gerçi eğer onlar gibi sevmezseniz, kokusu hiç de çekici olmazdı.

Kestane ağaçları muazzam mahsul verirdi. Arnold sadece civardaki çocukların değil, keşif gezileri yapan şehirlilerin de dağ bahçesini talan etmeyi adet haline getirdiklerini görünce bir sezon boyunca öfkeden kudurmuş, diğer sezonsa tedbir almıştı. Kozalakların üstüne ilk çiğ düştüğünde, etraftaki çiftliklerden gelen güçlü, genç adamlardan oluşan bir ekiple birlikte hazırdı. Ağaçları çırptılar, silkelediler ve hasadı topladılar. Çuval çuval parlak kahverengi kestaneler tren vagonlarını tepeleme doldurdu ve yağmacılardan önce mahsul sahibi tarafından pazara gönderildi.

Daha sonra Arnold annesiyle beraber büyük planlar yaptı, tutkuları olan hayat dolu bir çocuktu. Babası ofiste çalışmaya gitmediği için onu küçümseyip azarlarken o, ormancılık ve fidancılık üzerine çalıştı ve kendi sağlam yerli kestane filizlerini büyük ve dolgun yabancı kestanelerle aşıladı.

Artık tüm planları ve umutlarıyla baş başa kalmıştı. Sevgili annesi gitmişti fakat Tepe hâlâ oradaydı. Hem bir ihtimal belki bir gün Ella da gelirdi.

Patsy'ye "Bu konuda ne düşünüyorsun?" diye sordu. Patsy İrlandalı değildi. Toskana'lı bir İtalyan, doğma büyüme çiftçi ve ormancı, zorunlu bir asker ve tercihen Amerikalıydı.

"Güzel," dedi Patsy. "Çok güzel. İyi gidiyorsun."

Birlikte zemini incelediler. Arnold "Buraya küçük bir ev yapabilir misin?" diye sordu. "Eşini getirebilir misin? Eşin benim yukarıdaki evimle de ilgilenebilir mi? Burada birkaç tavuğa ve bir ineğe bakıp bu arsada hepimize yetecek kadar sebze yetiştirebilir misiniz? İşte sana ev ve toprak. Tek şartım var, bunları benden başkasına satamazsın."

Bunun üzerine Patsy, uzun zamandır ihmal ettiği ermişlerine şükranlarını sundu. Eşiyle küçük çocuklarını yanına getirdi, büyük kızını kutu fabrikasından ve büyük oğlunu da basım evinden aldı. Yaz sonuna kadar rahat rahat yerleşmişler ve kestane hasadıyla ilgilenmeye hazır hale gelmişlerdi.

Arnold adamları kadar çok çalıştı. Geçici süreliğine başka gürbüz İtalyanlar, deneyimli ustalar işe aldı ve küçük sermayesinin önemli bir kısmını babasının sövmesine kardeşininse dalga geçmesine neden olacak şekilde harcayıp bitirdi.

Yıl sonunda elinde çok parası kalmamıştı fakat ikinci şelalesinde küçük bir elektrik tesisi ve ona bağlı bir basım evi, üçüncüsünde de sonu gelmez akıntıda neşeyle dönüp duran türbiniyle küçük, sağlam bir değirmeni vardı. Değirmen taşları düşündüğünden daha pahalıya mal olmuştu ama ordaydılar işte. Komşularını erkenden kendisine güldürmemek için onları geceleyin gizlice Hudson nehrinden getirmişti. Değirmenin üstünde, çalışmaya müsait geniş, aydınlık odalar vardı. Büyük ağaçların gölgesi çatıya düşüyor, güneşin altında akan suyun sesi içeriyi dolduruyordu.

Bir sonraki yaza kadar bu işi bitirdi, geçici süreliğine aldığı işçileri de gönderdi. Bunun üzerine şairimiz Ella'sını ziyaret edip Gloucester'da mutlu ve umutlu, ama suskun birkaç aylak hafta geçirerek kendini yeniledi.

Ella "Kestanenin mahsulü nasıl?" diye sordu.

"Güzel. Çok güzel," diye cevapladı. "Patsy böyle diyor ve bu işi bilir."

Ella sormaya devam etti. "Yemeklerini kim pişiriyor? Evini kim derleyip topluyor? Kıyafetlerini kim yıkıyor?"

"Bayan Patsy" dedi. "Herkesin ihtiyaç duyduğu, istediği iyi bir aşçı o."

"Peki manzara nasıl?" diye sordu Ella.

Arnold, kumda Ella'nın kucağına uzanmıştı ve yüzünü aheste aheste Ella'ya çevirip ona uzun uzun, büyük bir arzuyla baktı. "Manzara" dedi sonra, "mükemmel."

Ella kızardı, gülümsedi ve ona aptal dedi, fakat Arnold ona bakmaya devam etti.

Yine de Arnold ona çok fazla şey anlatıyor sayılmazdı. Ella daha fazla bilgi almak için ısrar ettiğinde "Yapma sevgilim," dedi. "Bu çok ciddi bir iş. Eğer başarısız olursam..."

Ella "Başarısız olmayacaksın!" diyerek itiraz etti. " Başarısız olamazsın! Zaten eğer başarısız olursan, daha önce de söylediğim gibi, ben kamp yapmaktan da hoşlanırım!"

Fakat Arnold onun arkadaşlığından yararlanmaya çalıştığında Ella onunla dalga geçti. Ona giderek babası John'a benzediğini söylemesi ikisini de güldürdü!

Sonra Arnold Tepesine geri döndü ve işine koyuldu. Bir depo dolusu mukavva, kâğıt ve baskı mürekkebi ve karton katlamak için küçük bir makine aldı. Donanımını tamamlayınca hızına biraz ara verdi ve kara gözlü Caterlina'yı kendi küçük kutu fabrikasına yerleştirip çalıştırmaya başladı. Bir yandan da zeki Giuseppe baskı makinesinde çalışıyor ve Mafalda da tutkal yapıştırıyordu. Yassı halde katlanan kartonlar binlerce olsa da çok fazla yer kaplamıyordu.

Arnold kasıtlı olarak aylak aylak dolanmaya başlamıştı.

Bayan Patsy kocasına "Sizin Bay Blake artık neden çalışmıyor?" diye sordu.

Patsy, "Olur mu hiç, tam tersine çok çalışıyor," diye cevapladı. "Siz kadınlar... Çalışmaktan ne anlarsınız!"

Bayan Patsy başını gururla yukarı kaldırıp akıcı İtalyancasıyla kocasına ağzının payını verdi. Bu nedenle kocası o aralar dışarıdaki işlerle meşgul olmayı tercih ediyordu. Fakat hakikaten Arnold Blake o yaz çok fazla bir şey yapıyormuş gibi görünmüyordu. Kâh sevgiyle kabullendiği ulu ağaçlarının altında vakit geçiriyor, kâh yukarıdaki yalnız şelalesinde mutlu, hülyalı gözlerle aylak aylak dolanıyor, kâh kaygısız mutlu bir çocuk gibi yüzünü göğe dönerek küçük mavi gölünün etrafında geziniyordu. Buna rağmen, yeteneğinin onu aniden zapt ettiği her an bir sürü şey karalamıştı. İşte bu da bir şair olarak tek zayıf noktasıydı.

Eylülün sonuna doğru, fakülteden eski bir arkadaşını görüşmeye davet etti. Arkadaşı şimdilerde bir gazetenin reklâmcılık bölümünde gazeteciydi. Bu ikilinin beraber keyifli zaman geçirdikleri belliydi. Beraber balık tuttular, yürüyüşlere çıktılar, tırmandılar, bol bol konuştular ve geceleri kamp ateşinin başında çınlayan kahkahalarının sesi dört bir yana duyuldu.

Arkadaşı "Hiç paran kaldı mı?" diye sordu.

"Bin dolar kadar," dedi Arnold. "Ve biliyorsun, bu para bana gelecek ilkbahara kadar yetmek zorunda."

"Paranın hepsini harca, son kuruşuna kadar, karşılığını alacaksın. Kış boyu bir şekilde geçinirsin. Nakliyeyi nasıl sağlıyorsun?"

"İyi bir elektrikli arabam var, hafif ve sağlam. Yüküyle birlikte tepeden gelgit suyuna kadar iniyor, anladın mı? Orada da yükü götürmek için bekleyen eski bir deniz motoru var. Sonra da malzemelerle birlikte geri dönüyor."

"Harika! Tek kelimeyle harika! Şimdi, kendine bahara dek yetecek kadar para ayır ve gerisini bana ver. Sonra bana malzemelerini gönder, hepsini! Ve masraflarının dışında eline geçen her kuruşu hiç beklemeden bana yolla. Hepsini reklama yatıracağım!" dedi.

Yaptı da. Başlangıçta sadece 800 doları vardı. İlk kez eline para geçmeye başladığında onları daha iyi kullandı. Paralar yığılsa da hâlâ reklama gidiyordu. Arnold endişelenmeye başlamıştı, para biriktirmek istiyordu. Fakat arkadaşı "Sen sofrayı donatırsan ben de pazarı donatacağım!" dedi. Öyle de yaptı.

New York'ta yer altı metrosunda işe başladı. Burası gözlerin, kulakların, burnun ve kendine saygının tamamen kırıldığı ve bir reklâmın bile birazcık avuntu olduğu sefil bir yerdi.

İlk yüz dolarla büyük bir reklam panosunda bir hafta boyunca "Değirmen" yazdı. "Tepesi" yazdı ikincisinde. Üçüncüsündeyse "Değirmen Tepesi Kestanesi" yazılıydı.

Dördüncüsü daha açıktı. "Bıktıysanız kahvaltılık gevreklerden/Deneyin yeni kestanelerimizden/Değirmen Tepesi Kestanesi."

Beşincisinde yazan da şuydu: "Canın çekerse Değirmen Tepesi Kestanesi/Bakkalından istemen yeterli bu mucizeyi/Numuneler ücretsizdir"

Altıncısı: "Bir çelişki! Hayret verici! Hakiki!/Kestaneden olma yeni bir marka!/Değirmen Tepesi Kestanesi."

Ve yedincisi: "Bir hikmet sahibi olmaz der,/Güneşin altında bitmez yeni bir meyve/Demek ki hiç yememiş Kestane!"

Sadece bu yönteme tam yedi yüz dolar gitti. Bu arada arabalarla gezip bakkallarla randevular ayarlayan gayretli delikanlılar buralara el ilanları ve numuneler

bırakıyorlardı. Ücretsiz numunelerden isteyen herkes tadabilecekti, hem kestaneyi herkes severdi. Hindiyi doldururken içine konulan harcın en lüks malzemesi değil midir kestane? Ya kestane şekeri, şekerlemelerin en değerlisi değil midir? Küçük kömür ocağıyla köşe başında duran seyyar satıcının yarı kavruk, yarı soğuk olsa bile ekmek kapısıdır değil mi? Soyması zahmetli olsa da haşlanmış veya pişirilmiş tüm kestanelere hepimiz bayılmaz mıyız?

Arnold'un tek sırrı kestanelere uyguladığı işlemdi fakat asıl avantajı ürününün kalitesi ve üretimdeki hassasiyetiydi. Kestanelerini şirin, muntazam, kolay açılır ve kolayca da kapanır kutulara doldurdu, böylece kutunun ağzı açık kalmıyor ve kestaneler toz olmuyordu. Pazara kabuğu soyulmuş, pişirilmiş ve öğütülmüş, hem iri hem de iyi çeşit çeşit kestaneler çıkardı. Peki tatları? Ayakta dikilirken sırf tatmak amacıyla bir kutunun yarısını avuçlayıp yerdiniz. Sonra da oturup kalan yarısını bitirirdiniz.

Kurnaz Arnold içi tek parça halinde kestaneyle dolu cep boyunda kutular da hazırladı! Ve bunlar kısa zamanda "İş adamlarının öğle yemeği" haline geldi. Bir paket dolusu pişmiş kestane, üstelik kabuğu yok soyma derdi yok! Bunun haşlanmış olanlarından da üretti, haşlanmış kestanenin ne kadar güzel olduğunu hepimiz biliriz. Bu taptaze lezzetinin coşkusuyla gurmelere kendini yeniden genç hissettiren yeni ezmeler, kekler ve kurabiyeler sofralarda yerini almaya başladı. Ayrıca Fransa'nın gözünde Amerika'ya yeni bir duruş kazandırmıştı.

Yığınla sipariş gelirken yeni yeni şiirler yazılıyordu. Yeni bir ürünün pazarı dünya çapında olur. Dolayısıyla Jim Chamberlain bu dünya pazarını fethetmek için deliriyordu. Fakat Arnold ona yılda sadece belli bir kilo ürün alabildiğini açıkladı.

Jim "Saçmalık!" diye çıkıştı. "Sen iyi bir... İyi bir *şairsin*! Hadi! Hayal gücünü kullan! Etrafındaki şu tepelere bir bak. Ta ufka kadar kestane yetiştirebilirsin! Şu vadiye, şırıl şırıl akan şu dereye bir bak. Burada bir sürü değirmen daha açılabilir. Sen koca bir nüfusu, bir köy dolusu insanı doyurabilirsin. Söylüyorum bak, bu işin ucu bucağı yok."

Arnold "Peki o zaman benim mahremiyetime ve buranın güzelliğine ne olacak?" diye sordu. "Kestane ağaçlarıyla dolu bu yeşil adayı ve sadece birkaç çiftlik sayesinde çilli gibi görünen bu rüzgârlı ıssız vadiyi seviyorum. Bir köy dolusu insanı beslemek de istemiyorum!"

"Ama milyoner olabilirsin!" dedi Jim.

Arnold içten bir şekilde "Ben milyoner olmak istemiyorum," diye cevapladı.

Jim ağzını bir açıp bir kapayarak dik dik Arnold'a baktı. Sonunda "Seni baş belası, eski kafalı... *şair*!" diye patladı.

Arnold "Elimde değil," dedi.

Arkadaşı soğuk bir şekilde "Bu konuyu Bayan Sutherland'e sorsan daha iyi olur bence," diye önerdi.

"Elbette! Bunu tamamen unutmuştum. Hemen soracağım," dedi şair.

Sonra da Ella'yı gelip Tepesini görmeye davet etti. Sarsıntısız, süratli, sessiz, kokusuz elektrikli arabasıyla onu trenden aldı ve vadi yolundan yukarı çıkarlarken keyifli bir sessizlik içinde elini tuttu. Kestane dallarıyla kemerlenmiş meyilli yola doğru yavaşça kıvrıldılar.

Ona değirmenin de bulunduğu aşağı şelalenin yanındaki çayırı, İtalyan kızlarla delikanlıların yoğun bir şekilde çalışırken bir yandan da neşeyle sohbet ettikleri geniş ve aydınlık paketleme odalarını gösterdi. Ona, fazla uğultu çıkarmayan küçük elektrik tesisinin, yani çiçek tanrısına adanmış minik bir tapınağı andıran asmayla kaplı mavi boyalı yapının olduğu ikinci şelaleyi gösterdi.

Arnold "Burası sayesinde basım yapabiliyoruz," dedi ve "Bize ışık, ısı ve telefon için enerji sağlıyor. Arabalar da burası sayesinde çalışıyor," diye ekledi.

Daha sonra ona çiçeklerle bezeli tepelerin katmerli dik doruklarını, akçaağaçların kıvrımlı dallarının altında yatan nilüferlerle taçlanmış durgun gölünün karanlık kıyılarını gösterdi.

Bu harika manzarayı görebileceği tepenin doruğunda dururlarken ve eve dönüş yolunda önlerine serilen çayırın içinden geçerlerken Ella, Arnold'un elini daha sıkı tuttu.

Ella'nın mutluluktan nefesi kesilmişti. Boz renkteki kaba ama oldukça muntazam görünen, geniş verandasını ve büyük camlarını hanımelileriyle yabani asmaların sardığı ev güneşin batışını karşılıyordu. Ella yuvarlak tepelerin yeşillikleri üzerinden, yumuşak ışığın içinde yüzen uzak dorukların mavi dalgalarına dalmıştı.

Arnold "İşte evimiz," dedi. "Dayalı döşeli. Senin için yeni bir oda var canım, ben kendim yaptım. İşte Tepe, küçük bir göl ve bir şelale, hepsi bizim için! Ve su kaynağı ve bahçe ve birkaç hoş İtalyan. Ayrıca Tepemle Değirmenim *tüm* harcamalar hariç yılda yaklaşık üç veya dört bin dolar kazanacak!"

"Gerçek olamayacak kadar mükemmel!" dedi Ella. "Fakat unuttuğun bir şey var!"

Arnold biraz duraksayarak "Nedir?" diye sordu.

"*Sen*!" diye cevapladı Ella. "Arnold Blake! Benim şairim!"

Sessizlik içinde geçen uzun bir aradan sonra Arnold "Başka bir şeyi unuttum," dedi. "Önce sana sormak istediğim bir şey var. Jim Chamberlain bu tepelerin hepsini kestanelerle kaplayabileceğimi, vadiyi insanlarla doldurabileceğimi, bu küçük nehre bir dizi değirmen kurabileceğimi ve tüm dünyaya kahvaltı hazırlayarak milyoner olabileceğimi söyledi. Sence bunu yapayım mı?"

"Tanrı aşkına, *hayır*!" dedi Ella. "Milyoner öyle mi? Hem de şimdiye kadar gördüğüm veya duyduğum en mükemmel yaşam parçasının mahvolması pahasına!"

Bunun üzerine büyük bir saadet hissettiler, sonsuza kadar bitmeyecek bir saadet.

Fakat bir şeyi kaçırdılar. Yaşlı John Blake'in iki yıllık seyahatinden döndüğünde öğrendikleri karşısındaki şaşkın yüz ifadesini ve bir o kadar da sinirleri bozuk halini hiç görmemişlerdi. En kötüsü de Blake'in evine dönerken yol boyunca bu kestanelerden yemesi, üstüne bir de sevmesiydi! Ona bunun Kestane ezmesi olduğu söylendiğinde bir şey anlamadı. Daha sonra dergilerde, kafasında tekrar edip duran ve onu rahatsız eden şu tekerleme şeklindeki reklâmları gördü.

Mısır lapasını sevmiyorsan,
Yulaf ezmesinden usandıysan,
Buğday unundan tiksindin
Artık hepsinden bıktıysan...

Yaşlı adam "Evet, hepsinden bıktım," diye iç geçirip eline bir gazete alınca şunları okudu:

Hâsıl olan her meyveden daha uygun
Üstünde ve altında yer kabuğunun,
Kusursuz, dayanıklı ve tatlı
Yemesi faydalı
Kestane ağaçlarımız sağlıklı.

"Peh peh!" dedi Bay Blake ve bir diğerine geçti:

Anne için yararlı, kardeş için yararlı,
Çocuk için yararlı

Baba için derseniz, oldukça faydalı!
Ama o yine de kaygılı.

Evet kaygılıydı. Ancak şu şiiri okuyana kadar gerçek, kafasına dank etmemişti:

Kulübemin etrafında
Bir yemiş yetişir
Besleyicidir
Sofrayı donatınca
Farkı hissedilir
Lezzetlidir

Bir Tepem vardı
Bir de değirmenim
Bu Tepeye kurulacak
Saat be saat
Enerji aradım
Değirmeni çalıştıracak.

Ağaçlarımı yakmak
Ya da rüzgârdan faydalanmak
Deliceydi;
Kol gücümü kullanmak
Hiç iyi fikir değildi
Delirticiydi!

Yemişim çoktur
Fakat öğütmesi yok mu?
Beni zora sokar!
Kestanem boldur ama
Yeterince enerjim yoktur
Öğütme işi de zordur.

Öğütmek için kestanemi
Bulmalıyım neyin nesi,
kaynağı şu enerjinin?
Buldum! Şelaleler
Hepsinden iyidir
Öğütür tüm kestaneleri!"

Peter Poeticus

Yaşlı John Blake oğluna "Küstahlığın karşısında hayret içindeyim!" diye yazdı. "Ve hızlı bir başlangıç yaptığın bu işi büyütmeme konusundaki şairane aptallığın beni kahretti. Ama anlıyorum ki hayatını kazanabiliyorsun ve buna da şükrediyorum."

Salıncaklarında oturmuş güneşin batışını seyreden Arnold ve Ella mektubu tebessümle okudular ve mutlu bir şekilde yaşamaya devam ettiler.

KULÜBECİK

"Neden olmasın?" dedi Bay Mathews. "Bir eve göre fazla küçük, bir barakaya göre fazla şirin, bir kulübeye göreyse fazla alışılmadık."

Verandadaki sandalyede kendi kendine oturan Lois "Tam bir kulübecik," dedi. "Fakat göründüğünden daha büyük Bay Mathews. Sen de beğendin mi Malda?"

Kulübecikten çok hoşlanmıştım. Hatta hoşlanmaktan da öte, bayılmıştım. Boyasız körpe ahşaptan yapılmış minik çatısı ağaçların ardından görünüvermişti, belirsiz beyaz benekler şeklinde sıralanan uzaklardaki çiftlikler ve kıvrıla kıvrıla akan nehrin vadisindeki küçük göçebe köy hariç manzarayı bölen tek şeydi. Tam çayırın ortasındaydı. Yolu, hatta bir patikası bile yoktu ve koyu ormanlık arka pencereleri gölgeliyordu.

Lois "Yemekler nerede yeniyor?" diye sordu.

"En fazla iki dakikalık yürüme mesafesinde," şeklinde Lois'e garanti verdi ve bize, ağaçların arasından yemek-

lerin verildiği yere doğru uzanan gizli, küçük bir patika gösterdi.

Konuyu kendi aramızda tartıştık, inceledik ve sonunda çığlıklar attık. Lois ipek eteğini biraz havada tutuyordu, ama burada bir toz zerresi dahi olmadığı için bu kadar dikkatli olmasına hiç gerek yoktu. Sonunda burayı tutmaya karar verdik.

"High Court"taki o mutlu yaza kadar hayatın ne gerçek keyfinden ne de huzurundan haberim vardı. Burası ulaşımı kolay fakat tuhaf biçimde, orada olduğunuzda bile büyük, dingin ve uzaktı.

Bu tesisin belkemiği Caswell adındı ilginç bir kadındı. *Müzik ve Asil Düşünceler (Higher Thought) yaz okuluna* sahip bir müzik tutkunuydu. Burada konaklama hakkı elde edemeyen kötü niyetli insanlar buraya *orta derece (High C)* diyorlardı.

Müziği çok severdim ve yüksek ya da düşük tüm düşüncelerimi kendime saklardım. Fakat açıkça söylemeliyim ki bu "kulübeciği" çok sevmiştim. Öyle küçük, yeni ve temizdi ki... Sadece yeni zımparalanmış kereste kokuyordu, henüz vernik bile atılmamıştı.

Dışarıdan baktığınızda inanması çok güç fakat bu minik şeyin içinde bir büyük iki de küçük oda vardı ve bu kadar küçük olmasına rağmen içinde bir mucize daha barındırıyordu; dağ kaynaklarından alınan suyun aktığı gerçek bir banyo. Pencerelerimiz yeşil gölgelere, yumuşak bir kahverengiliğe ve kuşların mesken edindiği yıldız çiçekli sessiz koruluklara açılıyordu. Fakat ön cepheden, uzak nehrin ötesinde bütün bölgenin üstünden bambaşka bir manzaraya bakıyorduk. Uzakta, aşağıda ve ilerideydi. Sanki büyük bir şeyin çatısında oturmak gibiydi.

Duvarları bürüyen otlar kapının eşiğine tırmanıyordu. Tabii sadece otlar değil, tek bir yerde yetişeceğini hayal bile edemeyeceğim bir dolu başka çiçek de.

Kasabaya giden aşağıdaki yola ulaşmak için otların arasında belli belirsiz göze çarpan ince çizgiyi takip ederek çayırın içinden biraz yürümek zorundaydınız. Fakat korulukta belirgin ve daha geniş olan küçük bir patika vardı ve yemek yediğimiz yere çıkıyordu.

Oldukça düşünceli müzisyenlerle ve oldukça müzisyen düşünürlerle birlikte yakındaki merkez misafirhanesinde yemek yiyorduk. Onlar buraya misafirhane demiyorlardı çünkü bu isim ne asil ne de müzikaldi. Buraya Çantaçiçeği diyorlardı. Çantaçiçeği buralarda bolca yetişiyordu ya, fiyatlar makul ve yemekler iyi olduğu sürece -ki öyleydi- buraya ne dedikleri hiç umurumda değildi.

İnsanlar, en azından bazıları, son derece ilginç tiplerdi ama hepsi de ortalama yaz pansiyonerlerinden daha iyiydiler.

Böyle ilginç tipler olmasaydı da Ford Mathews orada olduğu için benim açımdan sorun olmazdı. Ford gazeteciydi ya da eski gazeteci demeliyim. Sonradan dergilere yazmaya başlamıştı ve ileride kitap yazacaktı.

High Court'ta arkadaşları vardı; müzikten hoşlanıyordu, bu mekandan hoşlanıyordu, bizden hoşlanıyordu. Lois de doğal olarak ondan hoşlanmıştı. Ben de hoşlanmıştım kesinlikle.

Akşamları bize gelirdi, verandada oturup konuşurduk.

Gündüzleri geldiğinde de bizimle uzun yürüyüşlere çıkardı. Atölyesini bize çok uzak olmayan küçük bir mağarada kurdu. Burası kayalık tepelerle ve kovuklarla dolu bir kırsaldı. Bazen odun ateşinde demlediği çayı içmek üzere bizi beş çayına davet ederdi.

Lois benden bir hayli büyüktü ama yaşlı da değildi, otuz beş yaşında göstermiyordu. Yaşından bahsetmediği için onu hiçbir zaman suçlamadım ve hiçbir suretle bu meseleyi açmadım. Birlikte güvenli ve makul bir ev arka-

daşlığı oluşturduğumuzu hissediyordum. Çok güzel piyano çalıyordu ve büyük odamızda da bir piyanomuz vardı. Etraftaki diğer küçük kulübelerde de piyanolar vardı ama kulübeler, kulak tırmalayan o seslerin ulaşamayacağı kadar uzaklardı. Doğru yönden esen bir rüzgar çıktığında arada bir hafif müzik esintileri duyuyorduk ama etraf çoğunlukla sessiz olurdu. Huzur veren bir şekilde sessiz. Buna rağmen Çantaçiçeği sadece iki dakika uzaktaydı ve yağmurluklarımızla plastik botlarımızı giyip oraya gitmeyi hiç dert etmiyorduk.

Ford'la sık sık görüşüyorduk ve ona ilgi duymaya başlamıştım, elimde değildi. Büyük biriydi. Boy pos anlamında değil, büyük bir dünya görüşü ve kavrayışı, amacı ve gerçek gücü vardı. Bir şeyler başaracağı kesindi. Daha o zamanlar da başardığını düşünürdüm ben, ama o öyle düşünmezdi. Ona göre yaptığı işler buzdan bir duvarı aşmak için atılan ağır adımlardı. Bu adımların atılması şarttı ama asıl yola daha çok vardı. Ve bir fikir adamı için alışılmadık olsa da benim işlerimle de ilgileniyordu.

Benim işlerim çok önemli sayılmazdı. Nakış işleyip bir şeyler tasarlıyordum.

Bu öyle hoş bir işti ki! Etrafta gördüğüm çiçekleri, yaprakları ve başka şeyleri çizmeyi seviyordum; onları ipek dikişlerle bazen geleneksel şekilde bazen de oldukları gibi resmediyordum.

İhtiyaç duyduğum o küçük tatlı şeylerin hepsi burada vardı. Sadece bunlar da değil, insana kendini güçlü ve güzel işler çıkarabilecek biri gibi hissettiren hoş, büyük şeyler de vardı.

İşte, birlikte mutlu mesut yaşadığım arkadaşım, güneşin ve gölgelerin bu masalsı diyarı, manzaramızın o engin genişliği ve kulübeciğimizin tatlı konforu... Ağaçları aşıp gelen Japon gongunun o yumuşak müzikal titreşiminin

sesini duyana dek sıradan şeyleri düşünmemiz gerekmiyordu. Sesin ardındansa koşa koşa Çantaçiçeğine giderdik.

Sanırım Lois benden önce anlamıştı.

Eski arkadaştık, birbirimize güvenirdik, hem o daha deneyimliydi.

Bir gün bana "Malda, bir şeyle yüzleşmemiz ve akılcı davranmamız gerekiyor," dedi. Lois'in hem bu kadar akılcı hem de bu kadar müzikal olabilmesi tuhaftı, fakat öyleydi işte. Ondan bu kadar hoşlanmamın bir nedeni de buydu.

"Ford Mathews'a âşık oluyorsun? Farkındasın değil mi?"

Evet dedim, sanırım oluyorum.

"O da seni seviyor mu?"

İşte bunu söyleyemezdim. "Henüz çok erken," dedim. "O, yaklaşık otuzlarında bir erkek sanırım, benden daha deneyimli ve muhtemelen daha önce de âşık olmuştur. Onun için arkadaşlıktan öte bir şey olmayabilir."

"Bunun iyi bir evlilik olacağını düşünüyor musun?" diye sordu. Sık sık aşktan ve evlilikten bahsederdik. Ve Lois düşüncelerimi şekillendirmeme yardım ederdi çünkü onun düşünceleri hep çok net ve güçlü olurdu.

"Eğer beni seviyorsa neden olmasın?" dedim. "Bana ailesinden biraz bahsetmişti, batılı, çiftçi, iyi insanlarmış, tam bir Amerikan ailesiymiş. Kendisi de güçlü ve hoş biri... Temiz hayatını gözlerinden ve söylediklerinden okuyabilirsin." Ford'un gözleri bir kız çocuğununkiler kadar temizdi, beyazları da bir o kadar netti. Alıcı gözle baktığınızda çoğu erkeğin gözleri böyle değildir. Sana oldukça etkileyici bir şekilde bakabilirler, fakat o gözlere dikkatlice baktığında çok da hoş olmadıklarını görürsün.

Bakışlarından hoşlanıyordum, kendisindense daha fazla.

Bu nedenle Lois'e, şayet bir evlilik olursa bunun iyi bir evlilik olacağını düşündüğümden bahsettim.

"Onu ne kadar seviyorsun?" diye sordu.

Bunu tam olarak cevaplamak zordu. Çok seviyordum ama onu kaybedersem aşkımdan ölmezdim sanırım.

"Onu kazanmak için bir şeyler yapacak kadar seviyor musun? Bu amaç uğruna bazı şeylerden feragat eder misin?"

"Evet, elbette, yaparım sanırım. Onaylayabileceğim bir şeyse tabi. Sen neyi kast ediyorsun?"

Bunun üzerine Lois planını açıkladı. Lois gençliğinde mutsuz bir evlilik yapmıştı. Yıllar önce yaşanmış, bitmişti. Bana bundan uzun zaman önce bahsetmiş ve acısıyla kaybından dolayı pişmanlık duymadığını çünkü bunun ona deneyim kazandırdığını anlatmıştı. Kızlık soyadını ve özgürlüğünü yeniden almıştı. Bana öylesine düşkündü ki, çektiği acıları çekmeden deneyimlerinden faydalanmamı istiyordu.

"Erkekler müzikten hoşlanırlar," dedi, "Aklı başında sohbetlerden ve elbette güzellikten hoşlanırlar, hepsi bu."

"O halde senden hoşlanmaları gerekir!" diyerek sözünü kestim. Gerçekten de erkekler ondan hoşlanırlardı. Onunla evlenmek isteyen birkaç kişi olduğunu biliyordum, fakat "Bir evlilik kâfi," derdi. Bu tekliflerin "iyi evlilikler" olacağını ben de düşünmüyordum.

"Saçmalama çocuk," dedi Lois, "Bu ciddi bir konu. Her şeyden önce en fazla dikkat ettikleri konu aile hayatıdır. Elbette herkese âşık olabilirler, fakat evlenmek istedikleri kişi bir ev kadınıdır. Şu anda pastoral bir cennetteyiz. Burası âşık olmak için harika bir yer, fakat evlilikle ilgili herhangi bir uyarıcı yok. Senin yerinde olsam, bu adamı gerçekten sevip onunla evlenmeyi arzulasam, burayı bir yuvaya dönüştürürdüm.

"Yuvaya dönüştürmek mi? Ama burası *zaten* yuva? Hayatımda başka hiçbir yerde bu kadar mutlu olmamış-

tım. Allah aşkına, sen neyden bahsediyorsun Lois?"

"İnsan bir balonda da mutlu olabilir," diye yanıtladı, "Fakat orası bir yuva olmayacaktır. Mathews buraya geliyor ve bizimle oturup sohbet ediyor. Çünkü burası huzurlu, kadınsı ve çekici. Ardından Çantaçiçeği'nden gelen yüksek gonk sesini duyuyoruz ve nemli koruda çamurlara bata çıka yemeğe gidiyoruz ve büyü bozuluyor. Bana kalırsa yemekleri artık sen yapmalısın." Yemek pişirebilirdim. Mükemmel bir şekilde yemek pişirebilirdim. Kıymetli Nara bana, bugünlerde "ev bilimi" olarak adlandırılan şeyi her yönüyle öğretmişti. Başka şeyler yapmamı engellemediği sürece bu işleri yapmaya dair herhangi bir itirazım yoktu. Fakat sürekli yemek pişirip bulaşık yıkayan birinin elleri çok hoş olmuyordu ve nakış işlemek için düzgün ellere ihtiyacım vardı. Fakat söz konusu olan Ford Mathews'u memnun etmekse...

Lois sakin bir şekilde devam etti. "Bayan Caswell buraya hemen bir mutfak ekletebilir, kulübeyi kiralarken istersek yaptıracağını söylemişti, biliyorsun. Bir sürü insan kulübesini eve çevirdi. İstersek biz de yapabiliriz."

"Fakat istemiyoruz," dedim, "hiçbir zaman da istemedik. Buranın en güzel yanı, asla ev işi yapmak zorunda kalmamamız. Yine de dediğin gibi, yağmurlu akşamlar burası sıcacık bir yuva olabilir, lezzetli minik akşam yemekleri hazırlarız ve ondan da bizimle kalmasını isteriz."

Lois, "Bana on sekizinden beri ev diye bir şey bilmediğini anlattı," dedi.

İşte böylece kulübeciğimize mutfak yaptırmaya giriştik. Adamlar bir penceresi, bir lavabosu ve iki kapısı olan ardiye şeklindeki mutfağı birkaç gün içinde bitirdiler. Yemekleri ben yapıyordum. Malzemelerimizin güzelliği yadsınamazdı; özellikle taze süt ve sebzeler çok iyiydi. Meyve ve etin bu kırsala gelmesi zor oluyordu ama iyi idare edi-

yorduk. Ne kadar az şeye sahip olursanız o kadar iyi idare edersiniz. Sadece zaman ve akıl gerektirir, o kadar.

Lois ev işlerinden hoşlanıyordu fakat elleri piyano alıştırmalarını yapamayacak kadar bozulduğu için ev işi yapamıyordu. Fakat ben oldukça hevesliydim. Bunların hepsi benim menfaatimeydi. Ford tüm bunlardan kesinlikle keyif alıyordu. Daha sık gelmeye başladı ve tarifsiz bir zevkle yemeklerimi yiyordu. Nakış işlerimi bir hayli aksatmasına rağmen onun keyif almasından çok memnundum. Eskiden beri işlerimi hep en iyi sabahları yapmışımdır, fakat elbette ev işlerinin de sabahtan yapılması gerekir. Ve küçücük bir mutfaktan çıkan işin fazlalığı hayret vericidir. Mutfağa bir dakikalığına girersiniz ama yapılması gereken bir şey görürsünüz, sonra başka bir şey ve sonra da başka bir şey. Siz daha bir şey anlamadan o bir dakika bir saat oluverir.

İşimin başına oturmaya hazır olduğumda sabahın serinliği çoktan geçmiş oluyordu. Önceden, uyandığımda sadece evin taze ahşap kokusunu ve açık havanın huzurunu duyardım. Şimdiyse uyanır uyanmaz mutfağın çağrısını duyuyordum. İster evin içinde, ister dışında olsun gaz ocağı da biraz kokar ve sabun da ve... Yatak odasında yemek pişirirseniz odanın havasını nasıl değiştireceğini bilirsiniz işte. Önceden evimiz sadece yatak odası ve salondan oluşuyordu.

Ekmek de pişiriyorduk. Fırıncının ekmeği gerçekten çok kuruydu ve Ford tam buğdaylı, esmer ve bilhassa sıcak ekmeklerimle poğaçalarıma bayılıyordu. Onu yedirmek benim için bir zevkti fakat bu durum evi ve dolayısıyla beni hareketlendiriyordu. Ekmek pişirme günlerimde kendi işlerimi pek yapamıyordum. Tam işe koyulduğumdaysa insanlar et, süt veya çilek sepeti taşıyan çocuklarla birlikte geliyorlardı. Beni en üzen şeyse çayırımızda

oluşan tekerlek izleriydi. Kısa süre içinde gelip geçtikleri yeri yol haline getirdiler. Elbette böyle bir yol bir zorunluluktu ama bundan nefret etmiştim. Bana dünyanın öbür ucundaymışım ve her şeye yukarıdan bakıyormuşum hissini veren o güzel manzarayı kaybettim. Tıpkı diğer evler gibi ipe dizilmiş boncuklarından biriydik sadece. Fakat bu adamı sevdiğim bir gerçekti ve onu memnun etmek için bundan fazlasını da yapardım. Eskisi gibi rahat rahat gezintilere de çıkamıyorduk; yemekleri hazırlamak ve erzaklar geldiğinde almak için birinin evde kalması gerekiyordu. Bazen Lois kalırdı. Kalmayı her zaman istedi fakat çoğunlukla evde ben dururdum. Benim yüzümden tüm yazını mahvetmesine izin veremezdim. Ford'un bundan da hoşlandığına emindim.

Bize o kadar sık geliyordu ki Lois, yanımızda daha yaşlı birinin kalmasının münasip görüneceğini söyleyip eğer istersem annesinin yanımıza gelebileceğinden ve tabii ev işlerine de yardımının dokunacağından bahsetti. Bu bana da mantıklı göründüğü için annesi yanımıza geldi. Lois'in annesi Bayan Fowler'dan pek hoşlanmazdım ama Bay Mathews'ın yemeğini Çantaçiçeği'nden çok bizim evimizde yemesi de etrafta şüphe uyandırıyordu. Elbette Bay Mathews'tan başkaları da evimize geliyordu fakat bu, daha fazla iş anlamına geldiğinden dolayı ben herkese pek sıcak davranmıyordum. Yine de akşam yemeği için gelirlerdi, sonra da müzik dolu bir gece geçirirdik. Bazıları bulaşıkları yıkamama yardım etmeyi önerirdi, fakat mutfakta yeni bir elin çok fazla yardımı dokunmadığı için kendi başıma yapmayı tercih ediyordum. Ne de olsa tabak çanakların yerini ben biliyordum.

Ford hiçbir zaman tabakları kurulama konusunda istekli görünmedi; hâlbuki bunu yapmayı istemesini ne çok dilemiştim.

Derken Bayan Fowler yanımıza taşındı. Lois'le aynı odayı paylaşıyorlardı, zaten buna mecburdular. Ve gerçekten bir sürü iş yaptı, oldukça pratik bir yaşlı hanımdı.

Ama ev daha gürültülü olmaya başlamıştı. Sanırım mutfakta başkalarının çıkarttığı sesi kendi çıkarttığın sesten daha fazla duyuyorsun, zaten mutfak duvarlarımız sadece ahşap bir panoydu. Bayan Fowler evi çok fazla siliyordu. Öyle temiz bir yerin o kadar çok silinmesi gerektiğini düşünmüyorum. Ve sürekli toz alıyordu ki bunun da gereksiz olduğunu biliyorum. Yemek işinin çoğunu hâlâ ben yapıyordum ama açık havada çizim yapmak ve yürüyüşe çıkmak için daha fazla zaman ayrılabiliyordum. Ford gelip gitmeye devam ediyordu ve bana bu işin sonuna yaklaşıyormuşuz gibi geliyordu. Hayat boyunca sürecek bir aşkla karşılaştırıldığında, yarıda bırakılan nakışlarla, gürültü, pislik ve kötü kokularla ve sürekli yarın ne pişireceğim düşüncesiyle geçen bir yazın lafı mı olurdu? Üstelik eğer benimle evlenirse bunları hep yapmalıydım ve alışsam iyi olacaktı.

Lois de Ford'un aşçılığımla ilgili söylediği hoş şeyleri bana anlatarak içimi rahatlatıyordu. "Buna öyle minnettar ki," diyordu.

Ford, bir gün erkenden geldi ve birlikte Hugh Zirvesine çıkalım istedi. Zirveye giden patika çok güzeldi ama yürüyüş tüm günü alıyordu. Biraz tereddüt ettim, günlerden pazartesiydi. Bayan Fowler çamaşır yıkamak için bir kadın tutmanın daha ucuza mal olacağını düşündüğünden bir kadın tutmuştuk ama bu kesinlikle daha fazla iş anlamına gelmişti.

"Boş versene," dedi, "Çamaşır gününden, ütü gününden, bu eski budalalıklardan bize ne? Bugün yürüyüş günü, işte o kadar." Gerçekten de hava serin, mis gibi tazeydi, geceden yağmur yağdığından son derece açıktı.

"Haydi!" dedi. "Eminim Patch Dağı'na kadar tüm manzarayı görebiliriz. Bundan daha iyi bir gün olamaz."

"Başka kimse geliyor mu?" diye sordum.

"Başka kimsecikler yok. Sadece biz. Haydi."

Memnuniyetle gidecektim ama önce "Biraz bekle de öğlen için bir şeyler hazırlayayım," dedim.

"Sadece üstünü giyinmene yetecek kadar beklerim," dedi. "Öğlen yemeğimiz sırt çantamda. Siz kadınların sandviçler ve başka şeyler hazırlamanızın ne kadar sürdüğünü bilirim."

On dakika içinde yola çıktık, çevik ve mutluyduk. O gün, olabilecek en güzel günlerden biriydi. Mükemmel bir öğlen yemeği getirmişti ve her şeyi kendisi hazırlamıştı. İtiraf ediyorum ki tadı benim yemeklerimden daha güzel gelmişti; ama belki de bunun sebebi tırmanışın yoruculuğuydu.

Neredeyse aşağı inmiştik ki bir pınarın yanında, geniş bir kayanın üzerinde durduk ve odun ateşinde yapmayı sevdiği o çaydan yapıp karşılıklı yudumladık. Ufuk çizgisinin bir yanında yusyuvarlak güneş batmaktayken diğer yanda ay yükseliyordu ve sakince birbirlerine parlıyorlardı.

Ve benden karısı olmamı istedi.

Çok mutluyduk.

Fakat ansızın oturduğu yerde dikleşerek kızgın bir surat ifadesiyle "Ancak bir şartım var!" dedi. "Yemek yapmayacaksın!"

"Ne!" dedim. "Yapmayacak mıyım?"

"Hayır," dedi, "Bu işi bırakmalısın, benim hatırım için."

Dilimi yutmuş gibi kalakaldım.

"Evet, ben her şeyi biliyorum," diye devam etti, "Lois hepsini anlattı. Yemek pişirmeye başladığın zamandan bu yana Lois'le bir hayli görüşme fırsatım oldu. Ve senin

hakkında konuştukça doğal olarak bir sürü şey öğrendim. Bana nasıl yetiştirildiğinden ve evcimen içgüdülerinin ne kadar güçlü olduğundan bahsetti, fakat sanatçı ruhuna da özen göstermelisin sevgilim, sen başka içgüdülere de sahipsin." Sonra keyifsizce gülümseyip mırıldandı, "Kuşların gözlerinin önünde bir ağ açılması boşuna değildir elbette. Bütün yaz boyunca seni izledim sevgilim," diye devam etti, "Bu, sana yakışmıyor. Elbette yemeklerinin tadı güzeldi, ama bak, benimkilerin de öyle! Ben de iyi bir aşçıyımdır. Babam yıllarca iyi maaşlarla aşçılık yaptı. Bu işe ben de alışkınım, görüyorsun. Bir yaz meteliksiz kalınca açlıktan ölmek yerine hayatımı aşçılıkla kazandım!"

"İşte!" dedim, "Bu, çayı ve öğlen yemeğini açıklıyor!"

"Ve başka birçok şeyi," dedi. "Fakat sen, bu mutfak işlerine başladığından bu yana o güzel nakışlarının yarısını bile tamamlayamadın ve bağışla beni tatlım ama bu hiç iyi değil. Nakışların kaybedilemeyecek kadar güzeller; bu, güzel ve özgün bir sanat ve senin bunu bırakmanı istemiyorum. Eğer bir aşçı olarak kolay kazanacağım yüksek bir maaş için yıllardır güçlükle yazdığım yazılarımı bırakırsam hakkımda ne düşünürsün?"

Ben hâlâ net bir şekilde düşünemeyecek kadar çok mutluydum. Öylece oturup ona baktım. "Ama benimle evlenmek istiyorsun?" dedim.

"Seninle evlenmek istiyorum Malda, çünkü seni seviyorum, çünkü sen genç, güçlü ve güzelsin, çünkü sen sevdiğin o yabani çiçekler gibi yaban, tatlı, mis kokulu ve bulunmazsın. Çünkü sen, kendine has o güzelliği görüp başkalarına yansıtma yönteminle gerçek bir sanatçısın. Seni tüm bunlardan dolayı seviyorum çünkü sen aklı başında, yüce gönüllü birisin ve iyi bir arkadaşsın. Seni yemek pişirmene rağmen seviyorum!"

"Peki, ama nasıl yaşayacağız?"

"Eskiden burada yaşadığımız gibi," dedi. "Huzur ve enfes bir sessizlik vardı. Güzellik vardı, sadece güzellik. Temiz ahşap kokuları, çiçekler, amberler ve tatlı, asi bir rüzgâr vardı. Ve sen vardın ve senin güzelliğin... Beyaz narin parmaklarıyla o gerçekten zarif nakışlara dokunuşundan emin, her zaman incelikli bir şekilde giyinen sen... Seni o zaman sevdim. Yemek yapmaya başladığında çok sinirlendim. Söyledim ya, ben de aşçılık yapmıştım ve bunun ne demek olduğunu biliyorum. Bundan, dağ çiçeğimi mutfakta görmekten nefret ettim. Fakat Lois bana senin nasıl yetiştirildiğinden ve yemek pişirmeyi nasıl sevdiğinden bahsetti. Bunun üzerine ben de kendi kendime dedim ki, 'Bu kadını seviyorum. Bir aşçı bile olsa onu sevip sevemeyeceğimi bekleyip göreceğim.' Ve sevdim canım. Şartımı geri alıyorum. Seni daima seveceğim, hayatın boyunca aşçım olmakta inat etsen bile."

"Hayır, inat etmiyorum!" diye haykırdım. "Yemek pişirmek istemiyorum, ben çizmek istiyorum! Fakat ben düşünmüştüm ki, yani Lois demişti ki... Seni nasıl da yanlış tanımış!"

"Bir erkeğin kalbine giden yolun midesinden geçtiği her zaman doğru değil hayatım," dedi. "En azından tek yol bu değildir. Lois her şeyi bilemez, o da henüz genç! O halde benim hatırım için bu işten vazgeçebilirsin. Olur mu tatlım?"

Olur mu? Olur mu? Böyle bir adam gerçekten var mı?

Keşke Erkek Olsaydım

Tatlı, güzel Mollie Mathewson, nadiren de olsa Gerald, istediği şeyi yapmadığında hep "Keşke erkek olsaydım..." derdi.

Bu pırıl pırıl sabah da yüksek ökçeli terliklerini yere vururken bunu söylemişti. Zira Gerald şu uzun "vadesi geçmiş borç faturası" yüzünden yaygara koparmıştı. Mollie ilk seferinde bu faturayı Gerald'a vermeyi unutmuş, ikincisinde vermeye korkmuş ve nihayet Gerald bu sabah postacıdan bizzat teslim almıştı.

Mollie "türünün tipik bir örneğiydi." Saygıyla "gerçek bir kadın" denen güzel kadınlardandı. Ufak tefekti elbette, zaten hiçbir gerçek kadın iri olamaz. Ve güzeldi tabii, hiçbir gerçek kadının gösterişsiz olma ihtimali yoktur. Maymun iştahlı, kaprisli, çekici ve değişkendi; güzel kıyafetlere düşkündü ve onları belli bir kesimin yaptığı gibi daima "iyi bir şekilde taşırdı." Yani, görünüşe göre çok az kişiye bahşedilen, kıyafetler giyip kendi üzerinde sergile-

mekle ilgili o özel zarafete sahipti.

Aynı zamanda sevecen bir eş, "toplumsal hediyeye" ve toplumun "sevgisine" sahip özverili bir anneydi ve tüm bunların yanı sıra yuvasına düşkün, onunla gurur duyan ve birçok kadın gibi onu becerikli bir şekilde çekip çeviren biriydi.

Gerçek kadın diye bir şey varsa o da Mollie Mathewson'dı. Oysa o, tüm kalbiyle ve ruhuyla erkek olmayı diliyordu.

Ve aniden oluverdi!

Gerald olmuştu. Her zamanki gibi sabah trenine yetişmek için telaş içinde, dimdik vaziyette ve geniş omuzlarıyla yol boyunca yürüyordu. İtiraf etmeli ki biraz sinirliydi.

Kendi sözleri kulaklarında çınlıyordu. Sadece "son sözü" değil, önceden söyledikleri de. Ve pişman olacağı bir şey söylememek için dudaklarını sımsıkı kapalı tutuyordu. Fakat verandada ki o kızgın, minik kadının aldığı pozisyondaki kabullenme yerine, öfkesine rağmen bir tür üstün gurur, zayıflığa karşı bir sempati, "bu kadına nazik davranmalıyım" duygusu hissediyordu.

Bir erkek! Bilinçaltında kalan ve sadece farkı ayırt etmesine yarayacak kadar olan Kadınlık haline rağmen gerçek bir erkek.

Başta boyu, ağırlığı ve fevkalade kalınlığı yüzünden komik bir hisse kapılmıştı. Ayakları ve elleri tuhaf bir biçimde büyüktü. Uzun, düz ve gevşek bacakları, yürürken ileri doğru sallanarak ona sanki sırıkların üzerinde yürüyormuş gibi bir his veriyordu.

Birazdan bu his geçti ve yerine, nereye giderse gitsin gün boyunca artan yeni ve hoş bir his olan *doğru ebatta* olma hissi geldi.

Artık her şey yerine oturuyordu. Mollie'nin sırtı koltuğun arkasına rahatça yerleşmişti, ayakları yere rahat

bir şekilde basıyordu. Mollie'nin mi?... Gerald'ın! Ellerini, ayaklarını dikkatlice inceledi. Okuldaki ilk yıllarından bu yana ayaklarının hiç bu kadar özgür ve rahat olduklarını hissetmemişti. Yürüdüğünde yere sağlam ve sert basıyorlardı; tanımadığı ani bir dürtüyle tramvayın peşinden koşarak yakalayıp arkasından sallandığında hızlı, esnek ve güvenilir şekilde hareket etmişlerdi.

Başka bir ani dürtüyle kullanışlı bir cebinde bozukluk aradı. Çabucak ve otomatik olarak cebinden kondüktör için beş, gazeteci çocuk için bir sent çıkarttı.

Bu cepler tam bir keşifti. Elbette onların orada olduğunu önceden biliyordu, onları dikmişti, onlarla dalga geçmişti, onları tamir etmişti, hatta onları kıskanmıştı, fakat ceplere sahip olmanın nasıl bir *duygu* olduğunu hiç düşünmemişti.

Gazetesini kaldırıp kadın halinin o tuhaf, karışık bilincinin cepten cebe gezinmesine izin verdi ve bu esnada tüm bu şeylere el altında, hemen sahip olmanın sağladığı güven zırhını takındı. Dolu sigara kutusu rahatlığın o sıcak hissini veriyordu. Sıkı sıkıya kapalı olan dolma kalemi amuda kalkmadığı sürece güvendeydi. Anahtarlar, kalemler, mektuplar, belgeler, defter, çek defteri, fatura dosyası... Birdenbire, derinlerden yükselen bir güç ve gurur duygusuyla daha önce hayatı boyunca hissetmediği bir şey hissetti. Paraya sahip olma hissi. Kendi kazandığı paraya, başkasına verebileceği veya saklayabileceği, onun için yalvarmayacağı, dırdır etmeyeceği, dil dökmeyeceği kendi parasına.

O fatura niye Mollie Gerald olmuşken eline geçmemişti sanki, öyle olsaydı gayet tabii faturayı öder ve bundan Mollie'ye hiç bahsetmezdi.

Ardından Mollie, ceplerindeki paralarla koltuğuna iyice yerleşmiş bir halde Gerald olarak rahatça otururken

Gerald'ın hayatı boyunca parayla ilgili düşündüklerini kendi bilincine çıkardı. Çocukluğundaki arzularını, hayallerini ve hırslarını... Delikanlılık çağında, karısına bir yuva kurmak için gereken şeyler uğruna olağanüstü şekilde çalışmasını... Ve özen, umut ve tehlike ağlarının ördüğü son yıllarını... Şu andaysa son derece önemli özel planları için her sente ihtiyacı vardı ama ilk kesildiğinde kendisine verilmiş olsaydı sadece gereksiz bir masraf anlamına gelecek olan bu faturanın vadesi uzun zaman önce geçmişti ve ödemeyi bekliyordu. Erkeklerin "vadesi geçmiş borç faturasına" duydukları o keskin nefreti hissedebiliyordu.

Kendini "Kadınlar ticaretten hiç anlamıyor!" derken buldu. "Hem de bu kadar parayı sadece şapkalara harcamış; o aptal, faydasız, çirkin şeylere!"

Bunu söyler söylemez sanki daha önce hiç şapka görmemiş gibi tramvayın içindeki kadınların şapkalarına bakmaya başladı. Erkeklerinkiler normal, ağırbaşlı ve yerindeydi. Mollie'nin önceden hiç fark etmediği şekilde kişisel zevke, tarza ve yaşa uygun yeterince çeşitliliğe sahipti. Ama kadınlarmkiler...

Şu anda bir erkeğin gözleri ve zihniyle, şapkanın kısacık kesilmiş saça sıkıca oturması sayesinde serbestçe hareket etmeye hiç engel olmadığı uzun bir hayatın hafızasıyla bakarak kadınların şapkalarını algılıyordu.

Kadınların kabartılarak toplanmış saçları hem frapan hem de gülünçtü ve bu saçın üstüne, her tarzda, her renkte, yana yatırılmış, kıvrılmış, eğri büğrü her kıvrımında işkence görmüş, mümkün olan her türlü malzemeden yapılmış bu biçimsiz nesneler tünemişti. Şapkaların bu biçimsizliklerinin üzerinde de fışkırır gibi duran kaskatı püsküller, parlak kurdelelerin vahşi, abartılı fiyonkları, sallanan, taşkın tüy yumakları, etraftakilerin yüzüne eziyet ediyordu.

Hayatı boyunca hiç, bu tapılan kadın şapkalarının, parasını ödeyenlere deli bir maymunun süsleri gibi görülebileceğini düşünmemişti.

Diğerleri kadar gülünç görünse de tramvaya zarif ve güzel bir küçük hanım bindiğinde Gerald Mathewson kalkıp ona yer verdi. Ardından diğerlerinden daha canlı renklere ve daha garip bir şekle sahip şaşırtıcı şapkasıyla al yanaklı, etkileyici bir kız içeri girip hemen yanında durduğunda ve şapkasının yumuşak tüyleri yüzüne tekrar tekrar sürttükçe Gerald, bu gıdıklayıcı samimi dokunuştan dolayı ani bir haz aldı ve çok derinlerde Mollie, binlerce şapkayı sonsuza dek boğabilecek büyük bir utanç dalgası hissetti.

Sonra Mollie trene binip sigara içilen vagonda yerini aldığında yeni bir sürprizle karşılaştı. Etrafındaki herkes ve hatta abonmanlı yolcuların hepsi erkekti ve birçoğu da arkadaşıydı.

Mollie onları "Mary Wade'in kocası," "Belle Grant'ın nişanlısı," "şu zengin Bay Shopworth" veya "o hoş Bay Beale" olarak tanıyordu. Hepsi de Mollie'yi görünce şapkalarını kaldırıp eğilir, yeterince yakındaysalar kibarca hal hatır sorarlardı. Özellikle de Bay Beale.

Şimdi gözü açık bir tanıdıklık, erkekleri oldukları gibi bilme duygusu hissediyordu. Bu bilginin bir bölümü (çocukluk çağındayken yaptıkları konuşmaları, kulüp ve berber dedikoduları, sabah ve akşam saatlerinde trende yaptıkları sohbetleri, siyasi üyeliklerinin, ticari itibarının ve potansiyelinin, karakterinin bilgisi gibi) daha önceden hiç tanımadığı o ışık altında bakınca Mollie için tam bir sürpriz olmuştu.

Birbiri ardına gelip Gerald'la sohbet ettiler. Anlaşılan oldukça popülerdi. Onlar konuştukça bu yeni hafıza ve erkeklerin hepsinin zihinlerini kapsıyor gibi görünen

bu yeni kavrayışla birlikte, gizli tutulan bilincin altından yeni, ürkütücü bir bilgi akmaya başladı. O da, erkeklerin kadınlar hakkında gerçekten ne düşündükleriydi.

Buradakiler iyi, ortalama Amerikan erkekleriydi. Çoğu evli ve mutluydu, çünkü mutluluk çoğunlukla kol kola gezer. Tek tek her birinin zihninde diğer fikirlerinden ayrı bir yerde, kadınlar hakkındaki düşünce ve duygularını sakladıkları özel bir bölümde iki katmanlı bir hikaye vardı sanki.

Üst katmanda en hassas duygular, en seçkin idealler, an tatlı anılar, "yuva" ve "anne" gibi tüm sevgi dolu fikirler, tüm zarif hayranlık sıfatları, körü körüne tapılan üstü örtülü bir heykelin sevilen ama sıradan deneyimlerle yerini paylaştığı bir tür mabet vardı.

Alt katmanda oldukça farklı diğer fikirlerini tutuyorlardı. Burada bilincin uyanıklığı keskin bir endişeye gömülüydü. Mollie'nin temiz zihinli kocasında bile burası, erkeklerin birlikte yedikleri akşam yemeklerinde anlattıkları hikayelerin, yolda veya tramvayda duydukları daha kötülerinin, adi geleneklerin, kaba saba sözlerin, çirkin deneyimlerin paylaşılmamasına rağmen bilinen belleğiydi.

Ve tüm bu katmanlar "kadın" bölümündeydi. Zihnin geri kalanında değil. İşte bu Mollie için yeni bir bilgiydi.

Dünyanın kapıları Mollie'nin önünde açılıyordu. İçinde büyümüş olduğu ve yuva kavramının haritanın neredeyse tümünü kapladığı, geriye kalanının "yabancı" veya "keşfedilmemiş" olduğu dünya değil; erkeler tarafından inşa edilmiş, yaşanan ve görülen erkek dünyası.

Baş döndürücüydü. Trenin penceresinden hızlıca akıp giden evleri, müteahhitlerinin yaptıkları hesaplar veya kullanılan malzeme ve yöntemlerin teknik bilgileri açısından görmek; içinden geçtikleri bir köyü, ona kimin

"sahip olduğu" ve bu patronun devletin tek gücü haline gelmeye nasıl hızla talip olduğu veya o tür bir kaldırımın başarısız bir iş olduğu gibi esef edilecek bilgilerle görmek; dükkânları sadece çekici nesnelerin sergilendikleri yerler olarak değil aynı zamanda iş teşebbüsü olarak görmek, çoğunun batan gemi, birkaçının gelecek vaat eden kârlı seferler olduklarını görmek... Bu yeni dünya onu sersemletmişti.

Gerald olarak Mollie, Mollie olarak halen evde ardından ağlamakta olduğu şu malum faturayı çoktan unutmuştu. Gerald şu adamla "iş," şu adamla da "politika" konuşmuştu ve şimdi de bir komşusunun sıkıntılarını tüm dikkatiyle dinleyip duygularını paylaşıyordu.

Mollie de önceden hep bu komşunun karısının duygularını paylaşırdı.

Bu büyük, egemen, eril bilinçle şiddetli bir mücadeleye tutuştu. Birdenbire Mollie olarak okuduğu şeyleri, duyduğu dersleri tüm berraklığıyla hatırladı ve zihninin bu erkeksi bakış açısı tarafından rahatça meşgul edilmesine gitgide daha çok sinirlenmeye başladı.

Caddenin diğer tarafında yaşayan, dar görüşlü, mızmız Bay Miles konuşuyordu şimdi. Oldukça kayıtsız bir karısı vardı. Mollie bu kadından pek hoşlanmazdı ama Bay Miles hakkında hep iyi şeyler düşünmüştü çünkü görgü kuralları konusunda hep çok titiz davranan bir adamdı.

İşte şimdi gelmiş Gerald'la konuşuyordu. Ne konuşma ama!

"Buraya geçmek zorunda kaldım," dedi. "Yerimi, mutlaka oraya oturması gereken bir bayana verdim. Akıllarına koydular mı elde edemeyecekleri bir şey yok, değil mi?"

"Hiç korkma!" dedi yan koltukta oturan iri adam. "Onlarda bir şey koymaya yetecek kadar akıl yok. Ne istediklerini de bilmezler zaten."

Zamanımızın birkaç yüzyıl gerisindeymiş gibi görünen yüzüyle zayıf, sinirli ve uzun bir adam olan yeni rahip Alfred Smythe "Asıl tehlike, Tanrı'nın onlara bahşettiği alanın sınırlarını aşacak olmalarıdır," diye söze girdi.

"Doğal sınırları onları tutacaktır bence," dedi neşeli Doktor Jones. "Fizyolojiden kaçamazsınız, benden söylemesi."

"Şahsen ben isteklerinde hiç sınır göremiyorum," dedi Bay Miles. "Zengin bir koca, iyi bir ev ve bitmek tükenmek bilmeyen şapkalarla elbiseler, son moda arabalar, birkaç pırlanta, vesaire vesaire... Bizi yeterince meşgul ediyorlar."

Koridorun ucunda kır saçlı, yorgun bir adam duruyordu. Daima güzel giyinen oldukça hoş bir karısı ve yine güzel giyinen üç tane bekâr kızı vardı. Mollie onları tanıyordu. Adamın çok çalıştığını da biliyordu ve bu yüzden şimdi ona endişeyle bakıyordu.

Fakat adam keyifle gülümsedi.

"Sen iyi misin Miles?" diye sordu. "Bir erkek başka ne için çalışır? İyi bir kadın dünyadaki en iyi şeydir."

"Ve kötü olanı da en kötü şeydir, orası kesin," diye cevapladı Miles.

Dr. Jones ciddiyetle "Profesyonel açıdan bakarsak sadece bizden daha zayıf olan kız kardeşlerimiz," dedi. Ardından Muhterem Alfred Smythe "O, dünyaya şeytanı getirdi," diye ekledi.

Gerald Mathewson dimdik oturuyordu. İçinde tanımadığı ama artık direnemediği bir şey uyanıyordu. Kuru bir şekilde "Hepimiz Nuh neviden kalmaymışız gibi konuşuyoruz bence," diye fikrini belirtti. "Veya antik Hint yazıtlarındaki gibiyiz. Kadınların kendilerine göre sınırları var ama bizim de öyle, Tanrı biliyor ya. Okulda bizim kadar zeki olan kız çocukları tanımadık mı?"

Rahip soğuk bir şekilde "Onlar bizim yaptığımız sporları yapamazlar," diye yanıtladı.

Gerald tecrübeli bir gözle yetersiz ölçülerini tarttı.

"Şahsen ben futbolda hiçbir zaman iyi olmamışımdır," diye alçakgönüllülükle kabul etti. "Fakat birçok alanda bir erkekten daha dayanıklı olan kadınlar tanıdım. Ayrıca, hayat atletizmle geçmiyor!"

Ne yazık ki bu doğruydu. Hep beraber koridorun sonuna, kötü görünüşlü, oldukça çirkin bir şekilde giyinmiş, tek başına oturmakta olan adama doğru baktılar. Bir zamanlar manşetler ve fotoğraflarla sütunların en başına o oturuyordu. Şimdiyse hepsinden daha az para kazanıyordu.

Gerald alışılmadık bir konuşmayı içten içe zorlayarak "Uyanma zamanımız geldi," diye devam etti. "Bence kadınlar da en az bizim kadar *insan.* Budala gibi giyindiklerini biliyorum ama bunun için onları kim suçlayabilir? Tüm o aptal şapkalarını biz icat ettik, çılgın modalarını tasarladık. Dahası, bir kadın aklıselim kıyafetler ve ayakkabılar giyecek kadar cesaretli davranırsa eğer, hangimiz onunla dans etmek isteriz?"

"Evet, paramızı tırtıkladıkları için onları suçluyoruz fakat eşlerimizin çalışmasına izin vermeye istekli miyiz? Değiliz. Bu gururumuzu incitir, o kadar. Mantık evliliği yaptıkları için onları daima eleştiriyoruz ama parasız bir ahmakla evlenen kıza ne diyoruz? Zavallı budala, hepsi bu. Ve bunu onlar da biliyorlar."

"Havva Anamıza gelince, orada değildim ve hikâyeyi inkâr edemem ama bir şey söyleyeceğim. Şeytanı dünyaya o getirdiyse bile, o zamandan bu yana onu burada asıl tutan biz erkekleriz. Buna ne diyeceksiniz?"

Şehre vardılar ve Gerald tüm gün boyunca iş yerinde yeni görüşlerinin, tuhaf duygularının bilincine hayal meyal varırken, derinlerdeki Mollie de yeni şeyler öğrenmeye devam etti.

Bunları neden yazmam gerektiğini bilmiyorum.
Bilmek istemiyorum.
Bilebilecek gibi hissetmiyorum kendimi.

Amerikalı ilk feminist yazar olarak bilinen Charlotte Perkins Gilman böyle der ama neyse ki yazmaya da devam eder. Kendi hayatından izler taşıyan bu öyküsünde şefkat ve korumacılık adına yapılan kontrollere, baskılara, kadına biçilen toplumsal rollere, soyutlanmaya ve en çok da kapatılmaya isyan eder. İnatla duvara yapışmış çirkin bir duvar kağıdı gibi hayatını ve zihnini karartan, kaplayan bu baskılar onu güçsüzleştirir, zayıflatır, çaresizleştirir ve histerikleştirir. Fakat nihayetinde bu kağıt tekrar onarılamayacak şekilde yırtılacak ve hayatını karartan her şey bu kağıtla birlikte yere serilecektir...

ISBN 978-975-6056-39-4
9 789756 056394

www.otonomyayincilik.com
iletisim@otonomyayincilik.com

otonom